

**DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**SINIF YÖNETİMİ KAPSAMINDA İLKOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMİNDE SOSYAL AĞLARIN
ETKİLİLİĞİ**

**Yakup OFLAZ
Doktora Tezi**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Hilmi ŞAHİN**

Kütahya, 2016

Yemin Metni

Doktora tezi olarak sunduğum ‘‘Sınıf Yönetimi Kapsamında İlkokul öğrencilerinin Eğitiminde Sosyal Ağların Etkililiği’’ adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların ‘‘Kaynaklar’’ bölümünde gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

19/02/2016

Yakup OFLAZ

Kabul ve Onay

Yakup OFLAZ'ın hazırladığı “Sınıf Yönetimi Kapsamında İlkokul Öğrencilerinin Eğitiminde Sosyal Ağların Etkililiği” başlıklı Doktora tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile kabul edilmiştir.

19/ 02 /2016

Tez Jürisi

İmza

Yrd. Doç. Dr. Süleyman Hilmi ŞAHİN (Danışman)

Doç. Dr. Sinan YÖRÜK

Doç. Dr. İbrahim Halil ÇANKAYA

Yrd. Doç. Dr. Ali Rıza ŞEKERCİ

Yrd. Doç. Dr. Yaşar BOYACI

Doç. Dr. Baykal BİÇER

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Önsöz

Sosyal ağlar, son yıllarda internet kullanıcılarının en fazla zaman harcadığı siteler haline gelmiş ve adeta yaşamın bir parçası haline gelmiştir. İnsanlar, bu sosyal ağları kullanarak eski tanıdıklarıyla tekrar iletişime geçebilmekte, arkadaşlarından haberdar olabilmekte, kendi hayatındaki değişimleri bu ortamda duyurabilmekte ve kısacası sosyal ağlar aracılığıyla sosyalleşebilmektedir. Sosyal ağ kullanımı özellikle gençler ve öğrenciler arasında oldukça yaygındır. Ancak bu kullanım gereğinden fazla gerçekleştiğinde olumsuz sonuçlar doğurabilmekte, özellikle öğrenciler için vakit kaybı olabilmektedir. Bu araştırmada öğrencilerin bu ortamda geçirdikleri vaktin ders amaçlı değerlendirilebileceği ve formal eğitimi desteklemek amaçlı eğitsel bir sosyal ağ ortamının sunduğu zengin etkileşim olanaklarından yararlanabileceği düşünülmüştür.

Bu araştırmada geleneksel eğitimin eğitsel bir sosyal ağ ortamında gerçekleştirilen etkinliklerle desteklenmesi sürecini inceleyen doktora tez çalışması sunulmuştur. Araştırma ilkokul 4. sınıf düzeyinde ve ilkokul 4. sınıf dersleri kapsamında gerçekleştirilmiştir.

İçindekiler

	<u>Sayfa</u>
Yemin Metni	i
Kabul ve Onay.....	ii
Önsöz	iii
İçindekiler	iv
Özet	ix
Abstract	x
Birinci Bölüm.....	1
Giriş.....	1
Kuramsal Çerçeve	1
Sınıf ve sınıf yönetimi	1
Sınıf yönetimi boyutları	4
Sınıf ortamının fiziksel düzeni.....	4
Öğrenci sayısı	5
Isı	5
Işık	5
Renk ve görünüm	6
Gürültü	6
Temizlik	6
Öğretim etkinliğini yönetme	6
Zaman yönetimi	7
İletişim yönetimi	8
İletişim ve öğretmen.....	8
Davranış yönetimi	9
Sosyal ağlar.....	9
Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı	10
Sosyal ağların temelindeki öğrenme yaklaşımları	14
Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımına ilişkin araştırmalar	14
Tanımlar	18
Sınıf.....	18
İlkokul.....	18
Web 2.0 araçları.....	18
Sosyal ağlar.....	19
İletişim	19
İşbirliği.....	19
Problem Durumu	19
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	24
Araştırmanın amacı.....	24
Araştırmanın önemi	25
Araştırmanın problemi.....	25
Problem cümlesi.....	25
Alt problemler	25
Sınırlılıklar.....	26

İkinci Bölüm	27
Yöntem.....	27
Araştırmanın Modeli	27
Araştırmanın Çalışma Grubu.....	30
Veri Toplama Araçları.....	30
Sosyal ağların eğitimde kullanım ölçeği.....	30
Sosyal ağ kullanışlılık anketi	31
Eğitsel sosyal ağ grup sayfası kayıtları.....	32
Uygulama Süreci	32
Uygulamanın gerçekleştiği ortam (Mavikurdele).....	33
Uygulamanın gerçekleştirildiği eğitsel sosyal ağın özellikleri	33
Kayıt	33
Profil sayfası.....	34
Gruplar	34
Mesajlar	35
Etkinlikler.....	36
Kütüphane	37
Ödevler	37
Anketler.....	38
Mobil Cihazlardan Kullanılabilme.....	38
Uygulamanın işleyişi	40
Uygulamanın gerçekleştirilmesi	42
Verilerin Analizi.....	43
Nicel verilerin analizi	43
Nitel verilerin analizi	44
Üçüncü Bölüm	47
Bulgular.....	47
Nicel Analize İlişkin Bulgular.....	47
Sosyal ağın eğitimde kullanımı ile ilgili bulgular.....	47
Sosyal ağın kullanışlılığı ile ilgili bulgular.....	49
Nitel Analize İlişkin Bulgular	56
Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinden öğrenci-öğrenci etkileşimine yönelik elde edilen bulgular	56
Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinden öğrenci-öğretmen etkileşimine yönelik elde edilen bulgular	59
Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinden öğrenci-içerik etkileşimine dair bulgular	62
Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinden öğrenci-içerik etkileşimine yönelik elde edilen bulgular	62
Dördüncü Bölüm.....	66
Sonuç Tartışma ve Öneriler	66
Sonuç	66
Tartışma.....	69
Öneriler.....	71
Kaynaklar	74
Ekler	86
Özgeçmiş.....	89

Tablolar Dizini

Sayfa

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Dağılımı	30
Tablo 2. Öğrenci-Öğrenci Etkileşiminde Yer Alan Paylaşımlar ve Açıklamaları 46	
Tablo 3. Öğretmen - Öğrenci-İçerik Etkileşiminde Yer Alan Paylaşımlar ve Açıklamaları	46
Tablo 4. Sosyal Ağın Eğitimde Kullanımına İlişkin Sorulara Verilen Cevapların Ortalamaları.....	47
Tablo 5. Faktör Bazında Sosyal Ağın Eğitimde Kullanımına İlişkin Ölçek Maddelerinin Ortalamaları	48
Tablo 6. Farklı Cinsiyet Gruplarının Ölçek Puanları Açısından Karşılaştırılması 49	
Tablo 7. “Sosyal Ağa Kolaylıkla Üye Olabildiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	49
Tablo 8. “Sosyal Ağın Özelliklerini Öğrenmede Zorlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	50
Tablo 9. “Sosyal Ağın Özelliklerinin Kullanımında Zorlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	50
Tablo 10. “Sosyal Ağın Görsel Tasarımını Beğendiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	51
Tablo 11. “İlk Kaydolduğunuzda Kişisel Bilgilerinizi Kolayca Düzenleyebildiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı.....	51
Tablo 12. “Grup İçinde Paylaşım Yaparken Zorlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	52
Tablo 13. “Öğretmeninize Kolaylıkla Mesaj Gönderebildiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	52
Tablo 14. “Sosyal Ağdaki Anket Sistemini Yararlı Buldunuz mu?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	52
Tablo 15. “Ödev Gönderirken Zorlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	53
Tablo 16. “Sınavlarda Sistemden Kaynaklanan Zorluk Yaşadınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	53
Tablo 17. “Sistemde Var Olan Kurdele İle Ödüllendirme Sistemini Beğendiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı.....	54
Tablo 18. “Sosyal Ağdaki Etkinlikler Özelliğini Yararlı Buldunuz mu?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	54
Tablo 19. “Mobil Cihazınız İle Sosyal Ağa Bağlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	55
Tablo 20. “Mobil Cihazdan Paylaşımında Bulundunuz mu?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	55
Tablo 21. “Mobil Cihazdan Bağlanmayı Yararlı Buldunuz Mu?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı	56
Tablo 22. Öğrencilerin, Öğrenci-Öğrenci Etkileşimi Kapsamındaki, Yazılı Paylaşım Kategorileri ve Sayıları.....	56

Tablo 23. Eğitsel Sosyal Ağ Grubunda Öğretmenlerin Öğrencilere, Öğrencilerin Öğretmenlerine Gönderdikleri İleti Sayıları	60
Tablo 24. Eğitsel Sosyal Ağ Grubunda Öğrenciler Tarafından Eklenen İçerik Çeşitleri Ve Sayıları.	63

Şekiller Dizini

Sayfa

Şekil 1. Karma yöntem araştırmalarının sınıflandırılması	28
Şekil 2. Eğitsel sosyal ağ kayıt ekranı.....	33
Şekil 3. Eğitsel sosyal ağ profil sayfası.....	34
Şekil 4. Eğitsel sosyal ağda bir grubun ana ekranı.....	35
Şekil 5. Eğitsel sosyal ağ da bir grubun üyeleri.....	35
Şekil 6. Eğitsel sosyal ağda mesajlaşma ekran görüntüsü.	36
Şekil 7. Eğitsel sosyal ağda etkinlikler sayfası.	36
Şekil 8. Bir kullanıcının kütüphanesindeki dosyaların görünümü.	37
Şekil 9. Grup içerisinde yayınlanan bir ödevin öğrenciye görünümü.....	37
Şekil 10. Öğrenciler tarafından cevaplandırılmış bir anketin grupta görünümü... 38	
Şekil 11. Eğitsel Sosyal ağın ana ekranının masaüstü bilgisayarlar ve daha büyük ekranlarda görünümü.	39
Şekil 12. Sosyal ağın ana ekranının cep telefonlarından görünümü.	39
Şekil 13. Öğretmen kaydı yapmak için doldurulması gerekli form.	40
Şekil 14. Kullanıcı kaydından sonra ilk girişte doldurulması gereken bilgiler....	40
Şekil 15. Eğitsel sosyal ağa kayıtlı olmayan öğrencinin davet edilmesi (Gündüz, 2014).	41
Şekil 16. Öğretmenin verdiği grup kodunun girilmesiyle üye olunabilecek ekran görüntüsü.....	42
Şekil 17. Eğitsel sosyal ağ grubuna ait ekran görüntüsü.....	43
Şekil 18. “Yardımlaşma” şeklindeki etkileşim için örnek ekran görüntüsü.	57
Şekil 19. “Dönüt” ve “sohbet” şeklindeki etkileşim için örnek ekran görüntüsü. 58	
Şekil 20. “Toplu iletişim” şeklindeki etkileşim için örnek ekran görüntüsü.	59
Şekil 21. “Toplu iletişim” şeklindeki etkileşim için örnek ekran görüntüsü.	59
Şekil 22. Öğrenci-öğretmen etkileşimi içeren ekran görüntüsü.....	61
Şekil 23. Öğrenci dönütü içeren ekran görüntüsü.....	61
Şekil 24. Eğitsel sosyal ağ uygulamasında içerik ekleyen öğrenci sayısının haftalara göre değişimi.....	62
Şekil 25. Öğrenciler tarafından sosyal ağ platformuna eklenen bir video etkileşiminin ekran görüntüsü.....	64
Şekil 26. Öğrenciler tarafından sosyal ağ platformuna eklenen ödev etkileşimi ekran görüntüsü.....	64

Özet

Sınıf Yönetimi Kapsamında İlkokul Öğrencilerinin Eğitiminde Sosyal Ağların Etkililiği

Günümüzde öğrenciler, dijital yerliler, öğretmenlerde dijital göçmen olarak kabul edilmektedir. Yeni yüzyılda değişen öğrenci ve öğretmen tanımlarıyla birlikte sınıf yönetimine yüklenen anlamda değişmektedir. Bu araştırmanın amacı sınıf yönetimi kapsamında eğitsel bir sosyal ağın ilkokul öğrencilerinin eğitiminde etkili kullanılabilirliğini incelemektir. Araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmış ve karma yöntem olarak açıklayıcı karma yöntem benimsenmiştir. Örneklem olarak amaçsal örneklem kullanılmıştır. Araştırma grubunu 2014-2015 eğitim-öğretim bahar döneminde Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bir ilkokulda öğrenim görmekte olan 4. sınıf toplam 51 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın uygulama kısmında araştırma grubuna 5 hafta süreyle eğitsel sosyal ağ üzerinde ders ve ders haricindeki konularla ilgili, kaynak-materyal, ödev, derslerini destekleyici video paylaşımları ve ders konularıyla ilgili etkileşimde bulunarak işbirliği kurmaları sağlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Sosyal Ağların Eğitimde Kullanım Ölçeği ve Sosyal Ağ Kullanışlılık Anketi ve eğitsel sosyal ağ üzerinde gerçekleştirilen sınıf içi etkileşimlerden yararlanılmıştır. Elde edilen verilerin incelenmesinde betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda, katılımcılar eğitsel sosyal ağların yararlı bir araç olduğunu; eğitsel sosyal ağların öğrenci-öğrenci etkileşiminde oldukça yüksek seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Kullanılan eğitsel sosyal ağ öğrenciler arasındaki iletişimi, kaynak-materyal paylaşımını ve yardımlaşmayı arttırdığını göstermiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar neticesinde sosyal ağların eğitimin farklı kademelerinde kullanılabileceğine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitsel sosyal ağlar, sosyal ağ siteleri, sosyal ağlar, sınıf yönetimi, web 2.0

Abstract

The Effectiveness of Social Networking In The Primary School Students' Education Within The Scope of Classroom Management

Today, it is accepted that students are digital natives; on the other hand, teachers are digital immigrants. In the new century, the meaning of the classroom management changes along with the definitions of new student and teacher. The purpose of this research is to analyze the effectiveness of educational social network on the training of the primary school students as part of classroom management framework. In this research, the mixed research method was used and explanatory mixed method has been adopted as a mixed method. The purposeful sampling was used as the sample. The research sampling group contains 51 fourth grade students who are studying in a primary school of Afyonkarahisar Provincial National Education Directorate in 2014-2015 spring education term. As the part of research application, research group was encouraged to share sources, materials and supporting videos regarding lessons, homework and other issues for 5 weeks on the educational social network. Moreover, sharing materials by using social network provided cooperation among the research sample group. In this study, Scale for the Use of Social Networking in Education, Social Networking Usability Questionnaire and the interactions within the class on educational social network were used as the data collection tool. The descriptive statistics were used while analyzing the data obtained from the study. At the end of the study, the participants indicated that educational social network was a useful tool and these educational social networks provided student-student interaction at the quite high level. It was observed that the educational social network increased the communication, sharing class materials and cooperation among the students. According to the results of this research, it was suggested that the social networks could be used at various levels of the education.

Keywords: Classroom management, educational social network, social networking sites, social networks, web 2.0.

Birinci Bölüm

Giriş

Bu bölümde problem durumu, literatür kısmı, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, problem cümlesi, alt problemler, sınırlılıklar ile tanımlar yer almaktadır.

Kuramsal Çerçeve

Sınıf ve sınıf yönetimi

Sınıf; eğitsel amaçların gerçekleştirilmesi için yapılandırılmış eğitim ortamı (Aydın, 2004; Taşdan ve Kantos, 2007), okulun üretim birimi ve davranış değiştirme işleminin gerçekleştiği özel çevre, öğretmen ve öğrencilerin sözel ve sözel olmayan davranışlarının etkileşim içinde olduğu çok boyutlu ve önemli bir ortam (Denkdemir, 2007), “eğitim-öğretim etkinliğinin üretim yeri” (Celep, 2002), öğrencilerin etkileşim içinde olduğu, kendine özgü havası ve iklimi olan sosyal bir çevre (Çalık, 2009), öğrencilerin öğretmeniyle birlikte oldukları, bireysel ya da grupla, olumlu ya da olumsuz etkileşim içerisinde, öğrenme yaşantılarının gerçekleştiği en merkezi bir yaşama ve öğrenme alanıdır (Taşdan ve Kantos, 2007; Turan, 2012).

Sınıf yönetimini öğrenebilmek için sınıf kavramına açıklık getirmek gerekir ve sınıf denildiğinde akla sadece derslikler gelmemelidir. Sınıfların karmaşık çalışma alanları olduğu düşüncesi uzun zamandır belirtilmektedir. Ve bu düşünce oldukça geçerli bir görüştür (Evertson ve Emmer, 1981; Jackson, 1968). Evertson, Emmer ve Jackson gibi gözlemci ve araştırmacılar sınıfın aktörlerinin farklı olduklarını ortaya koymuş ve eğitimcilerin farklı etkinliklere yer vermeleri gerektiğini ayrıca birden fazla karar verebileceğini işaret etmişlerdir. Sınıf içinde olaylar, öğretmene öğrencilerin gereksinimleri ve ilgileri konusunda sınırlı bir düşünme zamanı bırakacak kadar hızlı ve önlenemez biçimde gelişebilir.

Brophy (1983) sınıf yönetimini, öğretmenin öğrencilerdeki farklılıkları gözönüne aldığı, sınıf ortamını aktif öğrenme olarak düzenlediği, öğrencilerin aktif katılımını artırarak verimli sonuçlar sağlayacak öğretim programları geliştirdiği, getirilen kurallarla etkili bir çalışma ortamı oluşturduğu, grup

yönetimi, istendik davranış geliştirme ve problem çözme tekniklerini kullandığı iç tutarlılığı olan etkili bir sistem olarak tanımlamaktadır. Brophy (1983) ayrıca sınıf yönetiminin, öğretmen ve öğrencilerin işbirliği içinde istenmeyen davranışlara müdahale ettiği, disiplin sistemlerini ve aktif öğrenci katılımlarını içerdiğini vurgulamaktadır.

Sınıf yönetimi etkili öğrenme çevresinin oluşturulması ve en ideal şekilde yönetilmesidir (Good ve Brophy, 1997). Sınıf yönetimi uzun yıllar eğitimcilerin ilgi odağında olmuştur. Geleneksel olarak bu kavram, sınıf içinde öğrencilerin istenmeyen davranışlarının sınıf lideri olan öğretmen tarafından en aza indirilmesi olarak tanımlanmıştır (Coatney, 1982). Bazı eğitimciler buna paralel olarak sınıf yönetiminin öğretimden farklı tutulması gerektiği, eğitim yönetimi, sosyal psikoloji, örgütsel psikoloji gibi yeni bir kavram içine dâhil edilmesi gerekliliğine inanmaktadır (Güven, 2012).

Sınıf yönetimi başlangıçta, öğretmenin otoritesinin sınıfta hâkim kılınması anlamında kullanılmakta ve disipline dayanan bir bakış açısı sergilemekte iken günümüz şartlarında bu yaklaşımdan uzaklaşarak, sınıf yönetimi, öğrenmeyi sağlayan bir araç olarak kabul görmektedir (Çalık, 2009). Sınıf yönetimi bu nedenle farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Fennimore'a (1995) göre sınıf yönetimi kavramı; sınıf kurallarının kapsamlı şekilde planlanması ve uygulaması yoluyla sınıfta düzenin sağlanması, öğrenme ve öğretme için uygun bir ortamın oluşturulmasıdır.

Sarıtaş'a (2000) göre sınıf yönetimi; belirli bir plan ve program, eğitim öğretim faaliyetleri, öğretim yöntemleri, yer, zaman, öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimi gerçekleştirerek öğrenmeye en uygun ortam ve düzenin sağlanması ve sürdürülmesidir.

Tertemiz'e (2000) göre ise sınıf yönetimi; öğretmenin otoritesinin sınıfta hâkim konumunda olması demek değildir; daha çok, öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ortamının hazırlanması demektir.

Emmer ve Stough (2001) benzer nitelikteki çalışmasında sınıf yönetimi tanımını; genel anlamda düzeni sağlamak, öğrencileri meşgul etmek veya öğrencilerin iş birliği yaparak çalışmalarını sağlamak amacıyla öğretmenler tarafından yapılan etkinlikler olarak tanımlamıştır.

Karslı 'ya (2009) göre sınıf yönetimi, eğitim öğretim programında yer alan amaçları gerçekleştirmek için sınıf içerisinde var olan insan ve madde kaynaklarını bu amaçlara yönlendirme süreci olarak tanımlamıştır.

Sınıf yönetimi sistematik olarak incelendiğinde; kaynakları örgütleme, çevreyi etkili bir biçimde düzenleme, öğrenci gelişimini gözlemleme, öğrenci problemlerini yordayabilme gibi etkenleri iyi bir şekilde koordine edebilme olarak tanımlanmaktadır (Türnüklü ve Yıldız, 2002). Farklı bir tanıma göre sınıf yönetimi, sınıf ortamında hali hazırdaki kaynaklarla iş yapma, ortaya çıkabilecek zorlukların üstesinden gelme ve beklenmedik zorluklarla uğraşma olarak da tanımlanır (Erdoğan, 2002).

Turan'a (2012) göre sınıf yönetimi; sınıf içerisinde yapılan etkinlikleri öğrenme odaklı etkili bir şekilde düzenleyip devam ettirme ve öğrenci tutumlarına rehberlik etme, sınıfta pozitif bir öğrenme iklimi oluşturma, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmelerine fırsat sağlama sürecidir.

Tanımlar incelendiğinde sınıf yönetimi tanımlamalarında ortak noktaların olduğu ve yapılan her tanımda sınıf yönetiminin önleyici ve etkileşimli boyutlarından söz edildiği görülmektedir. Ayrıca sınıf yönetiminde öğretmenlerin sınıf ortamını düzenleyici ve öğrencilere örnek davranışlar sergilemeye hazır hale getirmekle sorumlu oldukları ve aynı zamanda öğrencileriyle yapıcı etkileşim kurmayla, öğrenci davranışlarında değiştirilmesi gereken bir boyut varsa onunla da ilgilenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Jones ve Jones (1990) sınıf yönetiminin beş temel ögesi olduğunu belirtmiştir. Bu ögeler öğrencilerin psikolojik ve öğrenme gereksinimlerini bilmek, olumlu öğretmen-öğrenci ve akran ilişkisi geliştirmek, öğretimsel yöntemleri kullanarak hem grubun hem de bireysel desteğe gereksinimi olan öğrencilerin öğrenmelerini en üst düzeye çıkarmak için öğrenme fırsatları sunmak, sınıf yönetimi tekniklerini kullanarak aktif katılımı artırmak, danışmanlığı ve davranışsal yöntemleri kullanarak devamlı veya ciddi davranış sorunları sergileyen öğrencilere bu sorunları çözmede yardımcı olmak olarak sıralanmaktadır. Jones ve Jones (1990)'a göre öğrencilerin psikolojik ve öğrenme gereksinimlerinin farkında olan bir öğretmen öğretim sürecinde daha ilgi çekici ve gereksinime yönelik etkinlikleri bularak öğrencilerin dikkatlerinin öğretimsel

etkinlikler üzerinde kalmasını kolaylıkla sağlayabilir. Ayrıca öğretmen tarafından geliştirilecek olumlu öğretmen- öğrenci ve akran ilişkileri ile de sınıf içerisinde oluşabilecek sorunlar daha kolay çözülebilir hale gelmekte, farklı öğretim teknikleri kullanılarak öğrencilerin akademik başarıları artırılabilir. Böylece öğrencilerin öğrenmeye karşı motivasyonlarının artacağı, akademik başarının artması ile sınıf içerisinde daha fazla olumlu davranış sergileneceği ve olumlu davranışların da beraberinde olumlu sınıf yönetimini getireceği kabul edilmektedir. Jones ve Jones (1990) sınıf yönetimi stratejilerini kullanan öğretmenlerin öğrencilerin derse aktif olarak katılmalarını sağlayacaklarını ve öğretim sürecinden kopma veya sıkılma sonucu oluşabilecek problem davranışları önleyeceklerini açıklamaktadır. Böylece öğretmen öğretim sürecinin belirlenen hedefler doğrultusunda sürdürülmesini sağlayabilecektir. Hem Marzano ve Marzano (2003) hem de Jones ve Jones (1990) etkili sınıf yönetimi öğelerinin akademik başarıyı artıracak, süreç içerisinde sınıf içi olumlu etkileşimi geliştirecek ve süreç sonunda öğrencilerde olumlu davranışları oluşturacak özellikte olması konusunda görüş birliğine varmıştır.

Sınıf yönetimi boyutları

Sınıf yönetiminin temel hedefi olumlu öğrenme ortamı oluşturmaktır. Bununla birlikte beş temel boyutu bulunmaktadır. Bunlar; sınıf ortamının fiziksel düzeni, öğretim etkinliklerinin plan-programı, zaman kullanımı, sınıfta ilişkilerin düzenlenmesi ve davranış düzenlemelerine ilişkin etkinliklerdir.

Sınıf ortamının fiziksel düzeni

Sınıf yönetimi etkinliklerinin ilk boyutu, sınıf ortamının fiziksel düzenine ilişkindir. Sınıf ortamının genişliği, sınıf içerisindeki alanının çeşitli etkinliklerin yapılabilmesi için bölümlere ayrılması, ısı, ışık, temizlik, estetik, akustik, eğitsel araçlar, öğrenci sayısı, öğrenci gruplanması, oturma düzeni gibi özellikler bu boyutta yer almaktadır (Başar, 1997). Öğretim ortamının uygun ve donanımlı bir fiziksel düzeninin olmasının temel nedeni; öğrencilerin verilen eğitimi daha kolay bir şekilde öğrenebilmesi, sınıf içerisinde öğrencilerin kendini rahat hissetmesini ve derslere karşı daha katılımcı olmalarını sağlamaktır.

Öğrenci sayısı

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin yapılacağı alanın öğrencilerin fizyolojik ihtiyaçlarına karşılayabilecek şekilde ve öğretimin tüm etkinliklerine uygun olması gerekir. Sınıfta bulunan öğrenci sayısı fiziki ortamı etkileyen en önemli etkidir. Öğrenci sayısı az olan sınıf içerisinde öğretmen öğrenci iletişimi ve etkileşimi daha verimli olmaktadır. Öğretmen öğrenci sayısı az olan sınıflarda öğrencileriyle daha yakından ilgilenme imkânı bulabilir, onların gelişim ve ilerlemelerini takip edebilir, olumsuz durumlarını daha hızlı tespit edebilir ve sınıfı daha en iyi şekilde yönetebilir. Kalabalık olan sınıflarda ise sınıfın düzenini sağlamak, öğrencilerin dikkatlerini toplamak oldukça zordur (Korkmaz, 2000).

Sınıf ortamında fiziksel düzenin sağlanabilmesi için sınıfta olması gereken sayının 30'dan fazla olması istenmez. Öğrenci sayısı, takip edilecek öğretim yöntemini belirlemede de, önemli bir etkidir. Örneğin kalabalık olan sınıflarda daha çok anlatım yöntemi kullanılırken, öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda, bireysel öğretim yöntemlerine daha fazla yer verilmektedir (Aydın, 2004; Korkmaz, 2000).

Isı

Sınıfın aşırı sıcak ya da soğuk olması öğrencilerin derse odaklanmasını olumsuz yönde etkiler. Fiziksel rahatsızlıklara, ilginin dağılmasına ve zihnin gevşemesine ve bunlara dayalı diğer sorunlara yol açabilir. İdeal sınıf ısısı ile ilgili değişik oranlar belirtilmekle birlikte bu oranın 20-23 derece arasında olması uygundur (Tutkun, 2003).

Işık

Işık insan psikolojisinde etkili olan bir değişkendir. Sınıfta eğitim etkinliklerinin etkili ve rahat bir şekilde gerçekleşmesi için yeterli bir ışık, ışığın geliş yönü, ışığın rengi, yansımaları gibi özellikler dikkate alınmalıdır. Öğrenci tahtayı rahatça görebilmeli ve öğrencinin yazılanları okuyabileceği düzeyde ışık olmalıdır. Aşırı ya da yetersiz ışık, ışığın geliş yönü, yansımaları ve rengi ilgiyi dağıtır, gözü yorar, zihnin gevşemesine ya da aşırı duyarlı hale gelmesine neden olur. Sınıfta ışık dolaylı gelmeli, olanaklar ölçüsünde doğal aydınlanma yolları kullanılmalıdır. Işık ve pencere düzeni güneşe ve mevsimlere göre ayarlanabilir olmalıdır (Aydın, 2004; Başar, 1997).

Renk ve görünüm

Renkler öğrencinin fiziksel ve davranışsal durumunu etkilemektedir. Nefes alışımız, kan basıncı, nabız, kas etkinliği, renklerle değişebilir (Celep, 2014). İlkokul ve ortaokullarda tercih edilmesi gereken sıcak renklerden sarı, pembe, şeftali rengi; lise ve sonrasında ise mavi ve mavi-yeşil tonları önerilmektedir. Sınıfın görünümünde güzellik ve uyum, öğrencinin moral ve enerjisini artırır (Hataway, 1987; Akt: Celep, 2014).

Gürültü

Genellikle gürültü, derse yönelik ilgisizlik ve dikkat kaybı gibi nedenlere bağlı olarak ortaya çıkar. Dolayısıyla öğretmen öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini her durumda uyanık tutmalıdır. Gürültü iletişimi engelleyen zihni yoran ve hareketleri azaltan bir etkidir. Dolayısıyla öğretmen sınıfta gürültüyü yok etmedikçe huzurlu bir öğretim ortamının sağlanamayacağının bilincinde olmalıdır ve gürültüyü engellemek için, öncelikle nedenler tespit edilmeli ve öğrencilere gürültünün olumsuz bir davranış olduğu anlatılmalıdır. Ancak ilkokulların birinci basamağındaki sınıflarda gürültünün olması ve bundan yararlanılması kanıksanmalıdır (Aydın, 2004; Tutkun, 2003).

Temizlik

Sınıfta yerlerin, duvarların, pencerelerin, sıraların, masaların, eşyaların ve havanın temiz olması, fiziksel ve düşünsel rahatlık açısından gereklidir. Öğrenciler; sınıfı temiz bulmalıdır, temiz terk etmeyi de öğrenmelidir. Oksijen azlığı öğrencileri dikkatsiz, uykulu yapar. Böyle durumlarda öğretmen öğrenciyi suçlamak yerine, o an için yapılması gereken neyi gerektiriyorsa onun yapılmasını sağlamakla sorumludur, örneğin pencereyi açmalıdır (Hull, 1990; Akt: Celep, 2014).

Öğretim etkinliğini yönetme

Sınıf yönetiminin ikinci boyutu plan-program etkinlikleridir. Plan-program etkinliklerinde amaçlar esas alınarak, planlamaların yapılması, kaynakların belirlenerek dağılımının sağlanması, iş ve işlem süreçlerinin belirlenmesi, araç-gereç sağlanması, yöntem seçme, öğrenci niteliklerini belirleme, gelişimlerini izleme ve değerlendirme, öğrenci katılımını sağlama ile ilgili düzenlemelerdir

(Başar, 1997). Öğretim etkinliğini en iyi şekilde gerçekleştirmek için ilk olarak yapılması gereken ayrıntılı bir plan yapmaktır ve öğretmenin öğreteceği konunun içeriğine göre uygulayacağı öğretimsel etkinlik tipini, ağırlıklı olarak kullanacağı öğretim yöntemine ilişkin becerileri ile öğrenci davranışının yönetiminde kullanacağı becerilerini belirlemesi gerekir (Celep, 2014). Plansız yapılan faaliyetlerin istenilen sonuçları vermesi mümkün değildir. Öğretmen eğitim-öğretim faaliyetlerini planlı ve düzenli bir şekilde yürütmek, yönlendirmek ve değerlendirmelerini yapmak durumundadır (H. A. Yıldırım, 2002).

Öğrencinin akademik başarısını artırmak ve öğrenciyi etkinliğe yöneltmek için öğretmenin öğretim hedefini açıkça ortaya koyabilmesi, derse olumlu başlaması, öğrencinin dikkatini sürdürmesi, öğrencinin öğrenme davranışını izlemesi, öğrencilerin okul içerisinde vaktinin büyük bir kısmını çalışma masasında geçirdiğini bilerek davranması, dersin veya günün sonunda yapılanları özetleyerek, öğretme hedefinin gerçekleşip gerçekleşmediğini kontrol ediyor olması öğretim etkinliğini yönetebildiğini gösterir (Celep, 2014).

Zaman yönetimi

Sınıf yönetiminin üçüncü boyutu zamanın etkili kullanımudur. Etkili yapılabilecek bir öğretim, öğrenmeye ayrılan sürenin etkili kullanımı ve çokluğuna bağlıdır. Sınıf içerisinde geçen sürenin farklı aktivitelere dağılımı, öğrencilerin sınıf içerisinde sıkılmalarının önüne geçilmesi, öğrencilerin vakitlerinin okulda veya sınıf içerisinde geçirmelerini sağlanması, okula gelmeme veya devamsızlık yapılmasının önüne geçilmesi sınıf yönetiminin bu boyutu içinde olduğu söylenebilir (Başar, 1997). Bu anlamda öğretmenin sınıf içi aktivitelerde zamanı kullanırken, derse başlamadan önce, derse başladığında, ders içerisinde ve dersin bitiminde hangi aktiviteleri kime, nasıl ve ne zaman yapacağını planlaması öğretim etkililiğini artıracaktır ve büyük önem arz etmektedir (Aksüt, 2003).

Öğretmenin hazırlayacağı planın en önemli unsurlarından biri zamandır. Etkinlikler ne kadar iyi planlanırsa planlansın zaman iyi hesaplanmadığında sorunlar çıkmaktadır.

İletişim yönetimi

Sınıfın etkili olarak yönetilmesi öğrencilerin ilgi, beklenti ve gereksinimlerini tanımakla olanaklı hale gelir. Bunun için öğretmen-öğrenci iletişim sürecine etkili bir şekilde katılmaları gerekliliği vardır. Öğrencilere çevrelerinde olup biteni aktarabilmek ya da onlara öğretilmek istenilen davranışları doğru algılamalarını sağlamak ancak uygun şekilde iletişim kurmakla olanaklıdır (Hoşgörür, 2003).

İletişim, iletiyi aktaran ve alan kişi arasında oluşturulan bir alışveriş ilişkisi içinde paylaşılan ortaklaşa yararlılık ile oluşan bir süreç olarak ifade edilebilir (Williams, 1979; Akt: Hoşgörür, 2003). İletişim süreci alan ve verici arasındaki bilgi değişimini içerir (Lunenburg ve Ornstein, 2013).

İletişim ve öğretmen

Sınıf yönetimi ile ilgili alanyazında öğretmenin danışmanlık, işletmecilik, yargıçlık, rehberlik etmek gibi farklı rolleri bulunduğu şekliyle görüşler yer almaktadır. Öğretmenin görevi liderlik etmektir. Liderlik etme; öğretme-öğrenme sürecinde öğretmene yol gösterme, yönlendirme ve güdüleme görevleri vermektedir ve etkili bir liderin kendisinden ne beklenildiğini bilen birisi olması gerekir (Aydın, 2004).

Lewin, Lippitt, ve White (1939) araştırmalarında, yaz kampı çalışmalarında otoriter, liberal ve demokrat liderlik stilleri karşılaştırmıştır. Yapılan bu araştırma sonucuna göre (Lewin ve diğ., 1939), otoriter grupta öğrenciler projesini tamamlar ve performans açısından yeterli, ancak üyelere duygusal doyum sağlama açısından yetersiz olduğunu, demokratik grupta ise; üyeler yaptıkları işten daha büyük haz almakla birlikte performans açısından otoriter grupla aynı düzeyde başarılı olduğunu, liberal grup üyelerinde ise; örgütlenme konusunda yetersiz ve verilen işlerde yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşmıştır.

Bu sonuçlardan demokrat liderlik stiline seçilebileceği veya sınıfın kompozisyon durumuna göre otoriter liderlik stiline seçilebileceği düşünülebilir (Aydın, 2004).

Davranış yönetimi

Davranış, belli bir uyarana karşı verilen duygusal, düşünsel ve devinimsel tepkilerden oluşan bir bütünlük olarak tanımlanabilir. Davranışın yönetilebilmesi için öncelikle doğru biçimde tanımlanması gerekir. İnsan davranışları farklı koşullara bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. İnsanın aynı cins uyaranlara farklı koşullarda değişik tepkiler verdiği sık rastlanan bir durumdur. Sınıf ortamında davranış yönetiminden sorumlu kişi öğretmendir. (Aydın, 2004). Öğretmen davranışının ve özelliklerinin öğrenci davranışları üzerindeki etkileri oldukça fazladır. Öğretmenin tutumu, davranışları, önem vermiş olduğu değerler, ruhsal durumu, uygulama ve metot bilgisi, vermiş olduğu derslerle alakalı alan bilgisi, mesleğine vermiş olduğu ilgisi etkili öğretmenlik yapmasına önemli derecede rol oynar. Olumlu özelliklere sahip olan öğretmenler, istedik davranışların oluşumunda destekler ve güdüler (Akar, 2003).

Sosyal ağlar

Sosyal ağ terimi 1954 yılında Barnes tarafından ilk kez kullanıldı ve sosyal ağ terimini kişinin yakınlarındaki diğer bireylerle olan ilişkilerini tanımlamak amacıyla kullanmıştır. Barnes'e (1977) göre sosyal ağlar; birbirleriyle etkileşim içerisinde olan ve kişi için manevi öneme sahip kişilerden oluşmasıyla ilgilidir.

Sosyal ağ kavramı sözlük anlamı olarak "bir ya da birden fazla toplumsal ilişkiyle birbirine bağlanmış, dolayısıyla toplumsal bir bağ oluşturan bireyler (daha ender durumlarda ortaklıklar ve roller)" anlamına gelmektedir (Marshall, 1999).

Sosyal ağlar grup etkileşimini, işbirliği için paylaşılan alanı ve sosyal bağlantıları artıran; ayrıca Web tabanlı bir ortamda bilgi değişimini kümeleyen (Bartlett-Bragg, 2006), sosyal dönüt için farklı seçenekler sağlamak ve sosyal ilişkileri desteklemek için geliştirilen (S. Boyd, 2006), kişisel veya profesyonel ortak ilgileri bulunan insanların ilişkilerini yansıtan ve haberleşme imkânı sağlayan (İşman, 2011), bireylerin çevrim içi olarak aynı anda bir araya gelmesine, iletişim kurmasına, değişik tokuşta bulunmasına, bireylerin tartışmasına olanak tanıyan (Ryan ve Calvin, 2009), "Facebook, MySpace ve Friendster gibi siteleri, YouTube ve Flickr gibi tıreticiliğe dayalı paylaşım sitelerini, Wikipedia gibi işbirliği ile oluşturulan, Twitter gibi mikroblog siteleri olmak üzere çok

sayıda farklı çevrim içi bilgi paylaşım formatını içerisinde bulunduran (Shu-Chuan ve Yoojung, 2011) bireylerin birbirine bağlı profiller oluşturmalarına, ortak alışveriş içerisinde olan paylaştıkları diğer kullanıcıların kendi listelerine ulaşma imkânı ve aynı zamanda kendi bağlantılı olduğu kişilerin listelerine ulaşma imkânı tanıyan hem de diğer kullanıcıların listelerini görmelerine ve göz atmalarına olanak ve imkân veren uygulamalar olarak ifade edilir (Taylor, Lewin, ve Strutton, 2011).

Sosyal ağ siteleri bireylerin kendilerini ifade etmesini ve sosyal ağlar vasıtasıyla başkaları ile bağlantı kurmasına izin verir. Bu siteler, ortak düşüncede olan kişileri istedikleri zaman bir araya getirir ve etkileşim içerisinde olmalarına olanak sağlayarak internet toplulukları meydana getirir (Aksüt, Ateş, Balaban, ve Çelikkanat, 2012). Aynı zamanda sosyal ağlarda kullanıcılar, düzenlemiş oldukları profilleri ile birlikte şahsi bilgilerini de paylaşabilir, diğer tanıdıkları kişilerin alanlarını ziyaret edebilir, çoklu ortamda içerik yayımlayabilir, paylaşabilir ve bunları etiketleyebilir, diğer kullanıcıların içeriklerine erişebilir, ortak ilgi ya da ihtiyaca göre alt gruplara katılabilir ya da kendine göre gruplar oluşturabilirler (Lockyer ve Patterson, 2008). Sosyal ağlar sayesinde bireyler gerçek yaşamlarındaki sosyal ilişkilerini internet ağı üzerinden gerçekleştirebilmekte ve uzakta olan ortak ilgi alanı bulunan bireylerle de iletişim olanağına kavuşabilmektedir (İşman, 2011).

Sonuç olarak, resim, video, içerik ve profil paylaşımı vb. amaçlarla ortaya çıkan sosyal ağ sitelerinin kolay kullanılabilirliğiyle sürekli artan bilgilerin hızla güncellenebilmesi, tahlil edilebilmesi ve paylaşılabilirliği kullanıcıların büyük ilgisini çekmiş hem bu uygulamaların sayısı, hem de kullanıcılarının sayısı günden güne artarak yayılımları hızlanmıştır.

Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı

Web 2.0 uygulamalarıyla gelişim ve yaygınlık gösteren sosyal ağlar, eğitsel uygulamalar açısından da yeni imkanlar ve olanaklar sunmaktadır. Eğitsel ortamlarda sosyal ağların kullanımının özellikle son yıllarda artış göstermektedir. Yapılan bir araştırmada ABD’de 9–17 yaş grubunun haftalık dokuz saatini sosyal ağlarda gezinti yaparak, 10 saatini ise TV izleyerek harcadığı belirlenmiştir. Ayrıca sosyal ağları kullanan öğrencilerin yüzde 60’ının eğitimle ilgili, yüzde

50'sinin ise okul çalışmaları ile ilgili konuları bu ortamlarda paylaştığı ortaya konulmuştur (Association, 2007) .

Önümüzdeki bin yılın öğrenen özelliklerine bakıldığında, bu bireylerin genel anlamda yeni teknolojileri benimseme süreçlerinde öncüler, yenilikçiler ve erken çoğunluk rollerinde buldukları gözlemlenmektedir (Kumar ve Lim, 2008). Günümüz çağının öğrenenleri dijital medya ile çevrilmiş olarak büyüyen ilk nesildir. Ve yapmış oldukları birçok etkinliği, karşılıklı iletişimleri, en geniş anlamda bu teknolojilerin sayesinde yürütmektedirler. Bu jenerasyon anne ve babasından sadece farklı şekilde öğrendiği değil, daha farklı şekilde ders çalıştığı, farklı oyunlar oynadığı, farklı eğlendiği, toplum içerisinde sosyalleşmesinin daha farklı olduğu ve bunları gerçekleştirirken dijital medyanın günlük yaşamlarında önemli sayılacak ölçüde yer tuttuğu düşünülmektedir. (Oblinger ve Oblinger, 2005).

Yeni binyılın öğrenenlerinin alternatif bilişsel özelliklerine bakacak olursak;

- Genelde basılı dijital kaynakları tercih ettikleri,
- Düzyazıdan ziyade görsellere, hareketlere, müziğe önem verdikleri,
- Eş-zamanlı işlemleri aynı anda yapabilirler. Ödev yaparken aynı zamanda İnternet'te bilgi arayıp bir yandan müzik dinleyip diğer yandan da sosyal ağlarda arkadaşlarıyla ödev konusunu tartışmak gibi çoklu görevleri aynı anda yapabildikleri,
- Doğrusal olmayan datalardan deneme yanılma yoluyla bilgi edinmeye çalıştıkları,
- Dikkatlerini toplamakta zorlandıkları görülmektedir (Pedró, 2007; Şahin, 2009).

Sosyal ağların sahip olduğu özellikler, eğitim ve öğretim ortamlarının değişmesine neden olmuştur. Öğrenen merkezli bir yapı içerisinde öğrenciler, kendi içeriklerini oluşturabilir, bunları yayabilir, paylaşabilir ve bilgiyi oluşturma sürecinde diğer kullanıcılarla birlikte işbirliği yapabilecek duruma gelmişlerdir. Web 2.0'ın öğretim açısından sağladığı bu imkanlar, yeni binyılın öğrenenlerinin okullardan ve kendilerine sunulan eğitimden daha fazla beklentiler içerisine girmelerine sebep olmaktadır (Pedró, 2007).

Yeni binyılın öğrenenlerinin öğretme-öğrenme üzerine girmiş oldukları beklentilerine bakacak olursak bu öğrenenlerin;

- Kullanılan teknolojinin artırılarak birbirini desteklemesi,
- Video, sunum gibi görsel materyallerin kullanılarak etkinliklerin artırılması,
- Birlikte çalışma ve diğer öğrenenlerle sosyal ağ kurma istekleri,
- Öğrenmenin bireyselleştirilmesi,
- Sosyal ağlar aracılığıyla diğer öğrenenler ve öğretmenlerle sosyal ağ kurulması gibi beklentilerinin olduğu görülmektedir (Pedró, 2007; Şahin, 2009).

Yukarıda 21. Yüzyılın öğrenen özelliklerine bakıldığında, sosyal ağların eğitim açısından sağladığı olanaklarla örtüştüğü görülmektedir. Berger ve Trexler (2010)'da yaptıkları çalışmada web 2.0 araçlarının, dolayısıyla sosyal ağların, eğitimde kullanılması için aşağıdaki on nedeni ortaya koymuştur.

- Kişisel olarak kullanılan birçok aracın öğrenme süreçlerine dahil ederek öğrencileri katması ve motive etmesi,
- Amerikan Okul Kütüphaneciliği Derneği'nin 21. Yüzyıl Öğrenen Standartları ve Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları (NETS) ile uyumlu olması,
- Öğrencileri müşahhas beceriler ile gerçek yaşamda çalışmalarını için hazırlaması,
- İşbirlikçi öğrenme ortamlarını teşvik etmesi,
- Öğrenmeyi sosyal bir süreç olarak destekliyor olması,
- Etkileşimli öğrenmeye olanak sağlaması,
- Öğrencilere gerçek öğrenme grupları sağlaması,
- Eğlenceli ve bedava kullanım imkânı sağlaması,
- Herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda öğrenme ortamı sağlaması,

- Öğrencileri öğrenen toplulukları ile küresel anlamda iletişime geçirmesidir.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre (Kalafat ve Göktaş, 2011; M. J. W. Lee ve McLoughlin, 2010), sosyal yazılımların eğitimde kullanılabilecek yararlarını;

- Bağlanabilirlik ve sosyal uyum: Öğrencilerin öğretmenleri ve birbirleri ile iletişim kurmaları ve katılımcı kültürün bir parçası olmalarını sağlar aynı zamanda çekingen öğrencilerinde aktif katılımına olanak tanır,
- İşbirlikli bilgi erişimi ve paylaşım: Benzer ilgilere sahip bireylerin bir araya gelerek bilgilerini paylaşmalarını ve farklı bilgilere birlikte erişimini aynı zamanda yapılan multimedya paylaşımlar sayesinde ve eğitsel oyunlarla eğlenerek daha etkili öğrenme ortamı sunar,
- Yeni içerikler oluşturma: Wikiler ve benzer ortamlarda bireyler kendi bilgilerini paylaşmak için içerikler oluşturabilirler,
- Bilginin kümelenmesi ve içeriklerin değiştirilmesi: Farklı kaynaklardan elde edilen bilgileri kendi ihtiyaçları doğrultusunda kullanabilirler, şeklinde sıralamıştır.

Sosyal ağlar (Kalafat ve Göktaş, 2011; M. J. W. Lee ve McLoughlin, 2010) araştırmacıların öne sürmüş olduğu çerçevede; dikkatlice seçildiğinde, uygun bir biçimde uygulandığında, çevrim içi topluluklar aracılığıyla ve yenilikçi eğitim uygulamaları ile bütünleştirildiğinde, eğitim kurumlarına öğretmenlere ve öğrencilerin başarılı olmaları için gerekli beceri ve yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olacaktır. Sosyal ağların sadece öğrencilerin girip kendi aralarında bilgi paylaşacağı alanlar olarak düşünülmemesi gerekir; öğretmenlerin de bu alana bizzat katılarak öğrencilerine farklı ve gerçek bir öğrenme deneyimleri sunabileceği ortamlar olarak görülmesi gerekir.

Sosyal ağlar, ilk bakışta eğitim-öğretim açısından yabancı araçlar olarak görülebilmektedirler. Ancak yeni nesil tamamen eğitsel amaç kaygısı taşımadan oluşturulmuş olan MySpace ve Facebook gibi çok farklı sosyal ağ sitelerine üye olarak, bloglar oluşturarak yazabilmektedir. Bununla birlikte, Flickr gibi sitelerde fotoğraflarını paylaşp, Second Life gibi üç boyutlu sanal hayatlara katılmakta ve tüm bunların haricinde MSN gibi farklı çevrim içi haberleşme sistemlerini

kullanarak sosyal gruplar oluşturmaktadırlar (Attwell, 2006). Bu nedenle, öğrencilerin zaten ilgi odağında olan ve eğitim için bir çok fonksiyonu bulunan bu sosyal platformlar eğitimciler için etkili bir eğitim aracı olarak kullanması ayrıca önem arz etmektedir. Albion (2008), yeni teknolojiler gelişmeye ve bu şekilde yayılmaya devam ettikçe, sosyal ağların eğitim amacıyla kullanımının önemi daha da artacaktır. Eğitimcileri bu şekilde hızlı gelişen teknolojilerin dışına bırakmanın söz konusu olmayacağını ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerde, eğitimin zenginleştirmesinde kullanılabileceğini ve bununla birlikte öğretmen adaylarının da bu uygulamaları etkili kullanabilmeleri için fırsatlar sağlanması gerektiğini ve tüm eğitimcileri bu tür teknolojiden istifade edilen sürece hazırlamanın süreç içerisinde bulunmalarının ayrı önem taşıdığını ifade etmiştir.

Sosyal ağların temelindeki öğrenme yaklaşımları

Sosyal ağları eğitim amaçlı kullanırken, bu araçların özellikleri, yararları kadar kullanılacak olana öğrenme yaklaşımı veya hangi kuram çerçevesinde kullanılacak istendiği de önemlidir. Eğitim bağlamında sosyal ağların temelleri gerek doğası gerekse işlevleri ve özellikleri gibi nedenlerden dolayı farklı öğrenme yaklaşımlarında kullanılabilmektedir (Mazman, 2009).

Sosyal ağlar işbirlikli ve informal öğrenme için çok uygun ortamlardır. Sosyal ağ ortamında kuramsal bakış açıları genellikle yapılandırmacı, sosyal öğrenme, durumlu öğrenme kuramları ve eleştirel düşünme yaklaşımını kapsadığı belirtilmektedir (Bartlett-Bragg, 2006; Odabaşı ve diğ., 2012).

Uygulama toplulukları, öğrencilerin ortak bir ilgi etrafında paylaşımda bulunduğu ve bu öğrencileri birbirine bağlayan ortak öğrenme süreçlerinin gerçekleştiği gruplardır. Bir araya gelen bu gruplardaki öğrenmeler bilinçli ve maksatlı değil, bireylerin bir araya geldiğindeki yaptıkları etkileşimleriyle rastlantısal olarak ortaya çıkmaktadır (Wenger, 2011). Bu doğrultuda sosyal ağlar, ortak ilgi ve ihtiyaçlar kapsamında, bilgi, kaynak ve tecrübe paylaşımı için bir araya gelen ve yapılandırılmamış bir ortamda rastgele gelişen bir süreç içeren uygulama toplulukları bağlamına olan uygunluğu dile getirilebilir (Mazman, 2009).

Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımına ilişkin araştırmalar

D. M. Boyd ve Ellison (2007) yapmış oldukları çalışmalarında sosyal ağlara ilişkin araştırmaların birçoğu arkadaşlık performansı ve etki yönetimi, kimlik yönetimi, gizlilik, ağ ve ağ yapıları, çevrim içi ve çevrimdışı sosyal ağları

birleştirmek, kullanıcıların özellikleri gibi konulardan oluştuğunu ortaya koymuştur. Ajjan ve Hartshorne (2008) benzer nitelikteki araştırmasında Web 2.0 araçları ve bunların bir uzantısı olan sosyal ağlarla öğrenme ve öğretimle ilişkili birçok özelliğe sahip olsa da eğitsel bağlamda kullanımları ile ilgili araştırma ve çalışmaların sayısı oldukça az olduğunu ortaya koymuştur.

Selwyn (2007), Coalsville Üniversitesi, Social Sciences okulundan 909 öğrencinin 5 ay boyunca Facebook sayfalarını incelemiştir. Facebook kullanımındaki eğitsel temaları ortaya koymak üzere yaptığı araştırmada bu temaları 5 başlıkta toplamıştır: 1) Üniversite deneyimlerinin yansıtılması ve anlatılması, 2) Uygulama bilgilerinin paylaşımı, 3) Akademik bilgi paylaşımı, 4) Yalvarma ve/veya ilişki kesme göstergeleri, 5) Karikatür vb. paylaşımı. Selwyn, yapmış olduğu çalışmadan elde edilen verilerden sosyal ağların öğrencilerin günlük hayatlarındaki iletişim ve sosyal ağ kurmadaki yerinin çok büyük olduğunu göstermiştir. Ayrıca Facebook'un çevrim içi etkileşimi ile rollerin öğrenildiği, değerlerin anlaşıldığı ve kimliklerin şekillendiği, kültürel ve informal bir öğrenme ortamı sunduğu ve Facebook'un özellikle öğrencilerin akademik çalışmalarında, eğitimcilerle olan eğitim içerikli sohbetlerde ilişkilerde içine buldukları rol karmaşasının önüne geçmelerine yardımcı olduğu ileri sürülmüştür. Araştırma konusunun diğer yükseköğretim kurumlarında da araştırılması önerilmiştir.

Kobak ve Biçer (2008), Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinden 268 kişi ile yürüttüğü çalışmalarında, Facebook'un tercih edilmesinin cinsiyet ve yaş açısından durumu, kullanıcıların Facebook'a girme sıklıkları ve üye olma nedenleri nedir gibi sorulara cevap aramışlardır. Çalışmada veriler anket tekniğiyle toplanmıştır. Verilerin analizinde betimleyici istatistik kullanılmıştır. Öğrencilerin %65'i Facebook'a üyedir, üye olmayan azınlık grup (%35) nedenlerini, vakit bulamama, gereksiz bulma, vakit kaybı olarak görme, ilgi ve ihtiyaç duymama şeklinde sıralamışlardır. Öğrencilerin %50'si Facebook'u çevresinden duyduğunu ifade etmiştir. Facebook kullanım amacı %32 ile eski arkadaşlarını bulmaktır. Bunu %20 ile arkadaşlarını bulmak ve vakit geçirmek, %16 ile eğlenmek takip etmektedir. Öğrencilerin %61'i her gün, %23'ü haftada, %14'ü arada bir siteye girdiğini söylemiştir. Öğrencilerin %38'i Facebook'u eğlenceli bir site olarak görmektedir. Araştırma sonunda Facebook'un yaşam

alanları içindeki sıkıntıları unutmak ya da azaltmak için bir rahatlama olanağı sunduğu yorumu getirilmiş, aynı konunun farklı örneklerle üzerinde analiz edilerek karşılaştırılması önerilmiştir.

Rebecca ve Duncan (2008), yapmış olduğu çalışmada öğrencilerle, öğretmenlik uygulaması dersinde Facebook'ta açılan bir grup üzerinde yürütülen süreci araştırmıştır. 28 dördüncü sınıf İşletme Eğitimi öğrencilerinden oluşan çalışma grubu Facebook grubuna üye olmuştur ve üye olan öğrenciler Facebook sayfasının dışarıya kapalı olan duvarını forum olarak kullanmıştır. Süreç sonunda duvar üzerine yazılan mesajlar yönetici rolündeki öğretmen tarafından sınıflandırılmış ve mesajlar heyecan, problem, espri, çözüm ve diğer olmak üzere 5 ana tema altında toplanmıştır. "Heyecan/Coşku" teması altında genellikle stajın başlangıcı ve sona ermesi sürecinde heyecanlar ifade edilmiş, ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Bu kategori bireylerin gruba katılım ve bağlılığını ifade etmekle birlikte, öğrenciler arasında topluluklar oluşturulduğunun göstergesi olarak yorumlanmıştır. "Problem" teması altında bireylerin sınırlandıkları olaylar, kaynak yetersizliğinden şikayetler, ilk defa bir konuyu öğretmekle ilgili yaşanan deneyimler, danışman hocayla ve öğrencilerle yaşanan problemler yer almıştır. "Espiri/Mizah" teması altında öğrencilerin süreç ve yaşadıkları olaylara ilişkin esprileri ve mizahi anlatımları yer almış ve bu kategorideki mesajların bireylerin birlikteliğini gösterdiği ifade edilmiştir. "Çözüm" teması altında öğrenciler tarafından yollanan mesajlardaki problemlere yönelik çözüm mesajları yer almıştır. Son olarak "Diğer" teması en fazla mesaj içeren başlık olmakla birlikte, grupta destekleme, teşvik etme, pekiştirme gibi duyuşsal iletişim içerikli mesajlardan oluşmuştur. Bu mesajların genel olarak katılımcılar arasındaki topluluk hissinin güçlü olduğunu gösteren pozitif ve teşvik edici yapıda olduğu ifade edilmiştir. Elde edilen bulgular Facebook'un öğretmenlik uygulaması sırasında bir destek aracı olarak kullanılabileceği şeklinde yorumlanmış ve benzer çalışmaların çok daha büyük öğrenci gruplarıyla karşılaştırmalı olarak incelenmesi önerilmiştir.

Kirschner ve Karpinski (2010) tarafından sosyal kullanımı ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaya yönelik yapılan araştırmada 217 lisans öğrencisinden anket yoluyla toplanan veriler analiz edilmiş ve Facebook isimli sosyal ağ kullanıcılarının not ortalamalarının kullanmayanlara göre daha düşük

olduğunu belirlemiştir. Fakat 33 katılımcıların büyük kısmı Facebook kullanımlarının akademik performansları üzerinde bir etkisi bulunmadığını belirtmiştir.

Kabilan, Ahmad, ve Abidin (2010) yaptıkları çalışma kapsamında 300 lise öğrencisi ile görüşerek Facebook'un yabancı dil öğretiminde kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin görüşlerini almıştır. Verilerin analizi sonucunda Facebook'un İngilizce öğrenme konusunda öğretimi destekleyici ve anlamlı öğrenmeler sağlanmasına yardımcı olan bir öğrenme ortamı olarak gördükleri gözlenmiştir.

Kalafat ve Göktaş (2011) Facebook'un bir öğrenme aracı olarak kullanılabilme potansiyelini ortaya koymak üzere yapmış olduğu çalışmada, öğrenme-öğretme süreçlerinde bir öğretim aracı olarak kullanılmasının kaçınılmaz olduğunu gözlemlemiştir. Aynı zamanda öğrenme-öğretme süreçlerinde Facebook kullanımının sınırlılıkları olarak da bir bilgisayar ve internet erişimin olması, bazı öğrencilerin Facebook'a üye olmaması, çok fazla alakasız yorumların ve ilgisiz video veya farklı içerikli materiyal paylaşımlarının yapılması, buna benzer istenmeyen yorum ve içerik paylaşımlarını önleyebilmek için öğretmenlerin sayfayı veya Facebook grubunu sürekli kontrol altında tutması gerekliliği olarak belirlemiştir.

Larue (2012) yaptığı çalışmada Facebook'un paylaşım ve grup kurma özelliklerinden faydalanılarak bir sınıf yönetim sistemi (classroom management system) olarak kullanılabileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda harmanlanmış bir ders tasarımı geliştirmiş, anonim anket ve test hizmeti veren SurveyMonkey sitesinin Facebook ile entegrasyonunu sağlamış ve sonuçların gönderi olarak kullanıcı ve grup duvarlarında yayınlanabilmesi özelliği ile süreci takip etmiştir. Sonuç olarak internet ve sağlık bilişimi alanında öğrenim gören katılımcıların sosyal ağı bir öğrenme ortamı olarak benimsediklerini ortaya koymuştur.

Karaman ve diğ. (2008)'de yaptığı çalışmada Web 2.0 adı verilen uygulamaların internetler birlikte eğitimde kullanımı açısından getirdiği değişim potansiyelini literatür üzerine bir derleme çalışmasıyla ortaya koymuştur. Elde etmiş olduğu bulgulara bakıldığında Web 2.0 uygulamaları artarak yaygınlaşmış ve bu uygulamalara duyulan ilginin artmış olduğunu, çalışmaların, eğitimin tüm

kademesinde yapılmış olmasına rağmen büyük bir çoğunluğunun lisans düzeyinde yoğunlaştığını, literatürdeki çalışmalar özellikle belli bir konuda yoğunlaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca literatürde Web 2.0 uygulamalarının eğitim ortamlarına katkılarını da grup çalışması alışkanlığı, etkili öğrenme, üst düzey düşünme becerileri, bilgi okur-yazarlığı, yapılandırmacı problem çözme, öğrenciye uygunluk (ilgi çekme), bireysel gelişim ve öğrencilerin sorumluluk aldıkları tespitlerine ulaşmıştır.

Ekici ve Kıyıcı'da (2012) sosyal ağların bünyesinde barındırdığı işbirliği araçları ve etkileşim olanakları kullanılarak öğrenme etkinlikleri kapsamında kullanımının etkililiğini araştırmıştır. Araştırmasında günümüzde sosyal ağların en popülerleri olan Facebook'u kullanmış ve deney grubu olarak lisans öğrencileri üzerine 4 haftalık bir çalışma yürütmüştür. Araştırmanın sonunda sosyal ağ tabanlı uygulamayı kullanan deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest fark puanları ortalamasının kontrol grubu fark puanlarından deney grubu lehine anlamlı bir şekilde farklılık olduğunu ortaya koymuştur.

Yapılan çalışmalar göz önüne alındığında, sosyal ağların öğrenci motivasyonu ve etkililiği ile öğrencilerin iletişim kurma kabiliyetleri üzerine yoğunlaştıkları görülmektedir. Bununla birlikte incelenen bütün araştırma sonuçlarının sosyal ağların eğitim ortamlarında öğrenciye bakan yönü itibariyle etkililik, motivasyon ve iletişim bakımından olumlu sonuçlar doğurduğu da görülmektedir.

Tanımlar

Sınıf

Öğretmenler ve öğrencilerin eğitsel amaçlara ulaşabilmek için sahip oldukları bilgi ve yaşantıları paylaştıkları, yapılandırılmış ortamlar olarak tanımlanır (Demirtaş ve Güneş, 2002).

İlkokul

Çocukların okulöncesi eğitimden sonra başlayacağı ilköğretimi ifade eder.

Web 2.0 araçları

Benzer ve aynı ilgi alanına sahip kişilerin birbirleriyle iletişimleri ve etkileşimleri temeline dayanan Web tabanlı uygulamalar.

Sosyal ağlar

Kullanıcıların herkese açık ya da yarı açık profil oluşturabilmelerine, bağlantılı oldukları diğer kişileri kendi arkadaş listelerine eklemelerine ve listelerindeki kişilerin profillerini ziyaret edip incelemelerine izleme olanağı tanıyan Web tabanlı hizmetlerdir (D. M. Boyd ve Ellison, 2007) .

İletişim

Sosyal ağlarda üzerinde öğrenciler diğer sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle etkileşimde bulunabilmekteler, yapılan paylaşımlar ve çalışmalarla ilgili tartışma imkânı bulmaktadırlar.

İşbirliği

Öğrenci işbirliği karmaşık bir süreçtir. Ancak hem öğrencilerin birlikte çalışma süreçlerini hem de ortaya konacak çalışmayı desteklemek amacıyla ÇSA'ların kullanılması, bu süreci daha basit ve anlaşılır bir hale getirmektedir. Öğrenciler, işbirlikli öğrenme ortamlarında belli bir konu hakkındaki görüşlerini ortaya atabilir ve diğer öğrencilerden geribildirimler alabilirler. Böylece daha verimli ürünler ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca, bu araçlar yardımıyla öğretmenler, süreç içerisindeki değişimleri ve her bir bireyin işbirlikli öğrenme ortamına olan katkılarını izleyebilmektedir (Kuzu, 2014).

Problem Durumu

İnternetin keşfi ve sonrasında yaşanan gelişmeler dijital bir dünyanın kapılarını araladı. Toplumlar teknoloji tabanlı bir dünya düzenini benimsediler. Teknoloji, toplumsal dönüşüm ve gelişmenin en önde gelen araçlarından biri haline geldi (Arabacı ve Polat, 2013).

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT); televizyon, radyo, telefon ve internet, ulaşım alanında, otomobil, tren ve uçak gibi ürünleri ile insanların hastaneden randevu alma, vergi borçlarını ödeyebilme, banka hesaplarıyla ilgilenme gibi günlük yaşamlarındaki işlemlerini BİT'leri kullanarak rahat ve hızlı bir şekilde yerine getirebilmektedir (Bacanak, Karamustafaoğlu, ve Köse, 2003; Tinio, 2002). BİT'lerin bireylere vermiş olduğu kolaylık ve hız sayesinde, bu teknolojilerin kullanımında büyük bir artış olduğu görülmektedir. BİT'lerin günlük yaşamdaki bu yansımaları, eğitim alanında da gözlemlenmektedir. Çağın getirmiş olduğu teknolojinin gereklerine uyum sağlama ve gelişimi yakalamada

şüphesiz en önemli rol eğitime düşmektedir. Bu rolün gerçekleştirilebilmesi için ise eğitimin bütün etkinliklerinde teknolojiye verimli biçimde yararlanılması gerekmektedir (Şimşek ve diğ., 2008). Son yıllarda, eğitim teknolojileri alanında yapılan çalışmalara baktığımızda, eğitimin etkililiğini ve verimliliğini geliştirmek için bilgisayar kullanımından ziyade internet teknolojilerinin nasıl işe koşulması gerektiği ile ilgili çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Öğretim uygulamalarının da sadece bilgisayar üzerine değil, Web - destekli ve çevirim içi öğrenme ortamları üzerine yoğunlaştığı gözlemlenmektedir (Şimşek ve diğ., 2008; Tinio, 2002).

Teknolojik ilerlemelerle ilgili yapılan araştırmada (Arabacı ve Polat, 2013) teknolojinin büyük bir hızla meydana geldiğini ve neredeyse bir neslin doğduğu andan itibaren teknoloji ve ürünleriyle tanışırken başka bir neslin ise teknolojik ürünlerle yirmi yaş ve daha sonrasında tanışabildiğini ortaya koymuştur. Prensky'e göre (2001a) internet, bilgisayar ve cep telefonu gibi dijital ve sosyal medya araçlarını kullanarak yetişen yeni nesil öğrencilerin öğrenme tarzlarının, daha çok basılı kaynakların kullanıldığı ortamda yetişmiş olan öğretmenlerin öğrenme tarzlarından farklı olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. Prensky digital dünyanın içine doğan ilk grubu "dijital yerliler", dijital dünya ile sonradan tanışan ikinci grubu ise "dijital göçmenler" olarak adlandırmıştır.

Tonta (2009) bilgiye hızla ulaşmak isteyen dijital yerlilerin özelliklerini metin yerine grafiği, bir makaleyi baştan sona okumak yerine kapsül halinde rastgele okumayı, ciddi çalışmalar yapmak yerine oyunları tercih ettiğini, pek çok işi aynı anda yürütebildiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte Tonta (2009); bilgisayarlar, ses ve video özellikleri olan cep telefonları, e-posta gibi dijital medya ve Web ortamı dijital yerlilerin yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olduğunu belirtmektedir.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre (Arabacı ve Polat, 2013; Bilgiç, Duman, ve Seferoğlu, 2011; Tonta, 2009) dijital yerli olarak kabul edilen milenyum çağının öğrenenlerinin sahip oldukları özellikler bakımından, kendilerinden bir önceki nesillere göre ayırt edici ve farklı özelliklerinin olduğu, hayatlarının merkezinde olan teknoloji ve internetin keşfiyle gelişen, sosyal ağları (Myspace, Facebook, Flickr, vb.) etkin kullanabildikleri, günlük işlerini bu teknolojilerle yürütebildikleri, ulaşılmak istenilen bilgileri hiper metinler ve arama motorları

(altavista, google, vb.) aracılığıyla kolaylıkla edinebilmek gibi özelliklerinin olduğunu ortaya koymuştur.

Milenyum çağı öğrencilerinin düşünme ve bilgiyi işleme şekilleri eski öğrencilerin düşünme şekillerinden birçok açıdan farklılaşmaktadır. Hatta konuyla ilgili uzmanlar farklı etkinliklerin beynin farklı şekilde yapılanması sonucunu doğurduğunu da ileri sürmüşlerdir. Dijital yerliden oluşan öğrenen kitlesinin özelliklerini bilmek onlara daha doğru ve daha etkili öğretim ortamları sunabilmek açısından üzerinde durulması gerekli bir konudur. Etkili bir öğrenme ortamı için teknolojinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin günlük hayatlarındaki rolünün bilinmesi önemlidir. Öğretmenler ve öğrencilerin teknolojiye bakışlarının iyi anlaşılması eğitim teknolojilerinin okullarda kullanımı konusunda daha doğru kararlar alınmasını ve uygulamaların daha etkili bir şekilde yapılabilmesini sağlar (Bilgiç ve diğ., 2011; Waycott, Bennett, Kennedy, Dalgarno, ve Gray, 2010).

Bu bağlamda öncelikli olarak öğrencilerin yani dijital yerlilerin teknoloji kullanımlarının incelenmesi yerinde olacaktır. Dijital yerlilerin teknoloji kullanımları detaylı olarak incelendiğinde, bu grubun teknolojiyi kişisel ilgi veya eğlence, günlük kullanım (bilgi depolama veya bilgiye erişim vb.), sosyal iletişim, profesyonel çalışma ve ders çalışması olarak beş farklı bağlamda kullandıkları anlaşılmaktadır (Waycott ve diğ., 2010).

Dijital göçmenlere ise kısaca dijital dünya ile sonradan tanışanlar diyebiliriz. Dijital göçmenler için popüler olan teknoloji radyo, televizyon, gazete, dergi ve kitaplardır. Bir dijital göçmene genel olarak teknik beceriksizdir diyemeyiz; çünkü dijital yerliler tarafından kullanılan teknolojiyi dijital göçmenler üretmiştir ve dijital göçmenlerde gerekli bilgi ve beceri ortamı sağlandığında bir dijital yerli olabilirler (Sullivan, 2011).

Bununla birlikte, bireyleri yetiştirecek olan ve dijital göçmen olarak tanımlanan öğretmenlerin çağın gerektirdiği bilgi ve teknoloji okuryazarlığı konusunda günümüz çağı öğrencilerin (dijital yerliler) ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilecek bilgi ve teknolojik donanımına sahip olması ve sürekli kendini bu konuda geliştirmesi ve değişime ayak uydurabilmesi gerekliliğidir. Çağdaş eğitimin amacı, bilgiyi üreten ve kullanan, nitelikli insan yetiştirmekse,

öğretmenlik anlayışının da bu hedefi benimsemiş ve bu hedefe ulaşma çabasında olması gerekmektedir (Arabacı ve Polat, 2013) . Çünkü gelişen ve sürekli yenilenen teknolojilerin ve bu teknolojilerle doğar doğmaz tanışan yeni kuşak öğrencilerin hayatlarının merkezine yerleşmiş durumda olduğunu düşünürsek, öğrencilerin öğrenme stillerini ve öğrenmeden dolayısıyla öğretenden ve öğretim ortamlarından beklentilerini de değiştirmiştir (Bilgiç ve diğ., 2011).

Sınıf lideri olan öğretmenin değişen öğrenci özelliklerini, beklentilerini ve gereksinimlerini göz önünde bulundurmadan bir sınıf yönetimi gerçekleştirilmesi, birçok çatışmayı da beraberinde getirecektir. Bu nedenden dolayı yeni yüzyılda değişen öğrenci ve öğretmen tanımlarıyla birlikte sınıf yönetimini de yeniden düşünme zorunluluğu doğmuştur (Arabacı ve Polat, 2013). Türkiye’de Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre; 2015 yılı Nisan ayında Türkiye genelinde hanelerin %67.8 internet erişim imkânına sahiptir. Bu oran 2014 yılının aynı ayında %60.2 ve %7.6 lik bir artan oranın olduğu görülmüştür. İnternet kullanım amaçları dikkate alındığında ise, 2015 yılının ilk üç ayında internet kullanan bireylerin %80.9’u sosyal ağ sitelerine katılım sağlamış olduğu veriler elde edilmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, [TUİK] 2016).

Bu verilere baktığımızda günümüz öğrenen ve öğretmenlerinin yoğun bir şekilde internet ve bilgisayar kullandıkları ve bunun büyük bir bölümünde sosyal ağlarda vakit geçirdikleri görülmektedir. Dolayısıyla günümüz sınıf yönetiminde internet kullanımı, sosyal ağlar ve diğer teknolojilerin etkileri kaçınılmaz hale gelmiştir. Yapılan araştırmalar sınıf yönetimi süreçlerinde akademik başarının sağlanabilmesi için bu etkileşimin, sosyal ağlar aracılığı ile bilginin paylaşılmasına aynı zamanda diğer çevrim içi öğrencilerle de beraber ve bireysel problemlerin çözülmesine yönelik süreç ve stratejilerin karşılıklı olarak paylaşılmasına yardımcı olduğunu göstermektedir (Arabacı ve Polat, 2013).

Geçmişten günümüze çevrim içi öğrenme ortamları, Web’in gelişim aşamalarından doğrudan etkilenmiştir. İlk yıllarda www servisi sadece statik içerik sunumu amacıyla kullanılmaktayken 2004 yılında yapılan yeni nesil Web önermesi ile Web’in yapısı değişmeye başlamıştır. Web sayfalarının içerik sunumunun yanı sıra kullanıcı merkezli olması gerektiği; yani Web 2.0 kavramı ilk kez 2004 yılında, Tim O’Reilly tarafından ortaya atılmıştır (Genç, 2010). O’Reilly (2006) Web 2,0’ı şöyle tanımlamıştır: “Bilgisayar endüstrisi içerisinde

İnternet platformunun hızla ilerlemesiyle gerçekleştirilen bir işletme reformudur. Başka bir ifade ile bu alanda başarıyı elde etmek için bu platformun kurallarını anlamaktır. Bu kuralların ilki: Ağ etkilerini daha çok bireylerin kullanabilmesi için programlar kurmak...”

Web 2.0 teknolojisi, Web kullanıcılarının kendi aralarında çevrim içi işbirliğinin ve paylaşımının yapılmasına imkan veren bir Web teknolojisidir. Bu servis dağınık haldeki kullanıcıların Web 2.0 uygulamaları yardımıyla paylaşım alanları oluşturmalarına imkan sağlamaktadır. Web2.0 teknolojisinin sunduğu yenilikler; ağ günlükleri (Weblogs), oynatıcı ve video yayın abonelikleri (podcast and video casts), vikiler (wikis), sosyal ağlar (social networks), yer imleri (book marks), etiketleme (tagging), resim ve video paylaşımı (photo and video sharing), karma (bütünleşik) Web siteleri (mashups) en göze çarpan uygulamalardır (Genç, 2010).

Web 2.0 olarak adlandırılan çoklu katılımlı sosyal ağ uygulamaları, öğrenme ortamlarındaki etkileşimli internet etkinlikleri için iyi bir zemin hazırlamıştır. Sosyal yapılandırıcılık gibi öğretme-öğrenmeyle ilgili çağdaş yaklaşımlar ve günümüz toplumunun ihtiyaç duyduğu bilgi okuryazarlığı, grup çalışmasına yatkınlık, bilgilerin analiz etme ve problem çözme gibi beceriler göz önüne alındığında Web 2.0 teknolojisiyle hazırlanan sosyal ağ uygulamalarının pedagojik potansiyelinin ne denli önemli olduğu ortaya çıkar (Karaman, Yıldırım, ve Kaban, 2008).

Web 2.0 tanımları göz önüne alınmış olduğunda, sosyal ağ siteleri sayesinde ortak ilgi alanlarına sahip kişilerin, tanışması, birlikte çalışmaları, birbirlerinden öğrenmeleri ve yeni dijital kaynaklar oluşturmalarına olanak veren topluluklar oluşturma fikri üzerine yoğunlaştıkları söylenebilir (M. J. W. Lee ve McLoughlin, 2010). Kullanıcıyı merkeze alan bu görüş, eğitimdeki öğrenci merkezli anlayışla benzer özellikler göstermektedir (Berger ve Trexler, 2010). Öğrenenlerin günlük yaşamlarının bir parçası haline gelen Web 2.0 teknolojileriyle hazırlanan sosyal ağ sitelerinin büyük bir hızla gelişmesi ile birçok yükseköğretim kurumu, eğitimci ve akademisyen, bu sosyal öğrenme ortamların ve kullanıcılarının dünyasını yakalamak için neler yapmaları gerektiği konusu üzerine odaklanmışlardır (Şimşek ve diğ., 2008).

Web 2.0 teknolojileri ve özellikle web 2.0 teknolojisiyle hazırlanan sosyal ağ siteleri milyonlarca öğrencinin yaşamları üzerinde oldukça güçlü etkileri vardır (Schroeder ve Greenbowe, 2009). Son yıllarda yapılan araştırmalar incelendiğinde, birçok araştırmacının bu etkinin ne olduğunu merak ettiği ve gerçekten önemli bir etkisi var ise sosyal ağların eğitimin içerisinde olması konusunda aynı fikri taşıdıklarını belirtmektedirler (Jolly, 2007; Akt: Acar ve Yenmiş, 2014). Ajjan ve Hartshorne (2008) yapmış oldukları çalışmada, sosyal ağları eğitsel bağlamda kullanmak için uygun bir araç olarak görmekte ve sosyal ağların öğrencilerin öğrenmelerini arttırdığını, okul-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimi sağladığını, öğrencilerin derslere ilgili memnuniyetlerini arttırdığını, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirdiğini ve derslere uyumu kolay araçlar olduğunu ortaya koymuşlardır. Yeni Medya Konsorsiyumu ve EDUCAUSE Horizon Raporunda L. Johnson, Levine, ve Smith (2008) benzer nitelikte yapmış oldukları araştırmalarında; eğitim amaçlı sosyal ağlardan yararlanmak için yeni stratejiler geliştirmek gerektiğini işaret etmiştir.

Bu bakış açısıyla bu çalışma kapsamında, dijital yerli veya yeni bin yılın öğrenenlerinin; güçlü akademik benliği, çevrim içi öğrenmede özellikle iletişim ve işbirliği gerektiren teknolojileri kullanmada yetkin olma özelliği ve kişiler arası güçlü iletişime sahip olma özelliklerini eğitim-öğretim ortamında etkin kılmak amacıyla Web 2.0 araçları arasından çevrim içi sosyal ağlar (ÇSA) kullanılmıştır. Bu amaca hizmet edebilmek için ÇSA'ların çevrim içi, anlık ve çoklu ortam destekli uygulamaları ile birlikte, öğrencilerin öğrenme ve ÇSA'larla harmanlanarak sunulan öğretimin, öğrencilerin, işbirliğine dayalı öğrenme ortamları sağlaması ve bu sayede öğretimin niteliğinin artırılması öngörülmüştür. Bunun yanında, çalışma kapsamında sunulan etkinlikler sayesinde öğrenciler, Web 2.0 araçlarından biri olan ÇSA'ların eğitim-öğretim süreçlerinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin bilgi ve becerilerini artırabileceklerdir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı sınıf lideri olan öğretmenlerin sınıf yönetimi kapsamında yeni nesil veya dijital yerli olarak kabul edilen öğrencilerin günümüz özellikleri ve beklentileri çerçevesinde gün geçtikçe yaygınlaşan sosyal ağların, eğitsel özelliklerini değerlendirip, eğitsel bir sosyal ağın ilkökul 4. sınıf

öğrencileri tarafından kullanılması sağlanarak ilkokul öğrencileri üzerinde eğitim amaçlı kullanımın etkililiği incelenmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın önemi

21. yy bilgi ve iletişim tabanlı toplumunda, vaktinin çoğunu internette veya çevrim içi sosyal ağlarda geçiren, araştırmacılar tarafından; dijital yerli (Prensky, 2001a), yeni bin yılın öğrenenleri (Pedró, 2007) veya Y Nesli (McCrinkle, 2006) olarak farklı ama benzer kavramlarla ifade edilen öğrenenlerin, öğrenme süreçlerindeki beklenti ve gereksinimlerini karşılamak, etkili bir öğrenme ve öğretim ortamı hazırlamak, öğrencilerin, eğitimciler ve eğitim kurumları ile arasındaki etkileşimini arttırmak önemli bir hale gelmiştir (Mazman, 2009). İçinde yaşadığımız bilgi çağında meydana gelen radikal ve hızlı teknolojik gelişmeler bilginin paylaşımı, iletişimin sağlanması, toplumsal ve kurumsal yapılar üzerine etkileri hissedildiği gibi, eğitiminde vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Ketizmen, 2013; M. T. Sarıtaş ve Üner, 2013). Bu bağlamda, öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini karşılayabilmek için, son zamanlarda özellikle öğrenciler arasında sıklıkla kullanılan sosyal ağlar dikkat çekmeye başlamıştır (Milošević, Živković, Arsić, ve Manasijević, 2015). Öğrenciler arasında etkili iletişim ortamı, işbirliği, katılımın artması, bilgi, doküman, materyal ve kaynak paylaşımı ve öğrencilerin günlük yaşamlarında sıklıkla kullandıkları (Ajjan ve Hartshorne, 2008) sosyal ağ sitelerinin sınıf yönetiminin bir boyutu olan öğretim yönetimi süreçlerinde bu çalışma, ilgili gereksinimlerin karşılanmasında önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın problemi

Bu araştırmada aşağıdaki soruya cevap aranmaktadır.

Problem cümlesi

Sınıf yönetimi kapsamında eğitsel sosyal ağlar, ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin öğretimine destekleyici ortam olarak kullanımı nasıldır?

Alt problemler

Araştırma süresince şu sorulara cevaplar aranmaktadır:

- Sınıf yönetimi kapsamında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin eğitimi için sosyal ağların öğretimi destekleyici ortam amaçlı olarak kullanılan sosyal ağın (sınıf grubu) öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen etkileşimi nasıldır?
- Sınıf yönetimi kapsamında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin eğitimini destekleyici ortam amaçlı olarak kullanılan sosyal ağın eğitimde iletişim, grup çalışmalarının yürütülmesi ve kaynak-materyal paylaşımı konularında kullanılabilirliği ne düzeydedir?
- Sınıf yönetimi kapsamında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin eğitiminde destekleyici ortam amaçlı olarak kullanılan sosyal ağ; okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılmasında etkili midir?
- Sınıf yönetimi kapsamında ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin eğitiminde destekleyici ortam amaçlı olarak kullanılan sosyal ağın derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımı ne şekildedir?
- Kullanılan sosyal ağ öğrenciler tarafından tasarımsal ve kullanım kolaylığı açısından nasıldır?
- Öğrencilerin cinsiyetlerine göre iletişim, işbirliği ve kaynak materyal paylaşımı alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Sınırlılıklar

Veri toplama araçları açısından, “Sosyal Ağ Eğitsel Kullanım Ölçeği”, “Sosyal Ağ Kullanışlılık Anketi” ölçekleri ve uygulama aşamasında kullanılan 5 haftalık çevrim içi sosyal ağ siteleri etkinlik kayıtlarıyla ve doküman analiz yöntemiyle elde ettiğimiz verilerle sınırlıdır.

Kullanılan sosyal ağ açısından, araştırma amaçlarına yönelik olarak seçilen www.mavikurdele.net sosyal ağ ile sınırlıdır.

Sunulan içerik açısından, Milli Eğitim Bakanlığı 4. Sınıf ders müfredatı içeriği ile sınırlıdır.

Araştırma 2014-2015 eğitim - öğretim yılında Afyonkarahisar İli Osmanbey İlkokulu 4. sınıf A, B ve C şubelerinden oluşan 51 öğrenci ve 5 hafta süre ile sınırlıdır.

Araştırma kontrol grupsuz son test desen ile sınırlıdır.

İkinci Bölüm

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi, uygulama süreci ile elde edilen verilerin analizi açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Karma araştırma yöntemi tek bir çalışma ya da çalışmalar dizisindeki aynı temel olgulara ilişkin nitel ve nicel veriler toplamayı, onları analiz etmeyi ve yorumlamayı içermektedir (Onwuegbuzie ve Collins, 2007). Baki ve Gökçek (2012) Karma yöntemle araştırma yapmayı ise çeşitli yöntemler kullanarak olayları bir çerçeve içerisinde sunma, analiz etme ve bir araya getirmek olarak ifade etmiştir. Birçok yazar karma yöntem araştırmalarını, araştırmacının bir çalışma veya birbirini izleyen çalışmalar içerisinde nitel ve nicel yöntem, yaklaşım ve kavramları birleştirmesi olarak da tanımlamıştır (John W Creswell, 2013). Ayrıca bu tür araştırmalar farklı araştırmacılara tarafından farklı biçimlerde isimlendirilmiştir. Bunları; harmanlanmış araştırma (Thomas, 2003), bütünleştirilmiş araştırma, çeşitlendirilmiş çalışmalar (Sandelowski, 2003) çoklu yöntem araştırması (multimethod research) (Hunter ve Brewer, 2003) ve karma araştırma (mixed research) (R. B. Johnson ve Christensen, 2014) olarak sıralayabiliriz.

Literatürde karma yöntem araştırmalarının zaman yönelimine, karma düzeyine ve vurgu yaklaşımına göre üç farklı şekilde sınıflandırılmıştır (Bogdan ve Biklen, 2007). Yapılan bu sınıflamalarda araştırma deseni karma düzeyine göre tamamen veya kısmen karma, zaman yönelimine göre sıralı-ardışık veya eşzamanlı, vurgu yaklaşımına göre ise eşit veya baskın statüde olabilmektedir (Leech ve Onwuegbuzie, 2007).

Greene, Caracelli, ve Graham (1989) ise, karma yöntem araştırmalarını amacına göre sınıflandırmıştır. Yapılan bu sınıflandırmaya göre karma yöntem araştırmaları; tamamlama, çeşitleme, başlatma, geliştirme ve genişletme amaçlarına sahip olabilmektedir. Yapılan diğer bir sınıflandırmada ise karma

yöntem araştırmalarının gerçekleştirilme biçimlerine göre (Hunt, 2007; Akt: Fırat, Kabakçı Yurdakul, ve Ersoy, 2014) yapılan sınıflamadır. Bu sınıflamaya göre;

- Nitel ve nicel yöntemlerin tek bir araştırma projesinde farklı aşamalarda ayrı ayrı kullanıldığı (eşzamanlı kullanılmadığı) karma yöntem.
- Nitel ve nicel yöntemlerin tek bir araştırma projesinde eşzamanlı kullanıldığı karma yöntem.

İki tür karma araştırma yöntemi yapılmıştır.

Literatürdeki farklı sınıflandırmaların yanında John W. Creswell (2012) eğitsel araştırmalarda en fazla kullanılan karma yöntem araştırmalarını; gömülü, açıklayıcı, keşfedici ve eşitleyici karma yöntem olmak üzere dört ana başlık altında sınıflandırmıştır. Yapılan sınıflandırma ve temel zellikleri Şekil 1'e göre özetlenmiştir.

Şekil 1. Karma yöntem araştırmalarının sınıflandırılması

Karma yöntem araştırmalarının sınıflandırılması göre, açıklayıcı karma yöntem araştırmalarında, nicel veriler toplanıp daha sonra nicel verileri açıklayabilmek için nitel veriler toplanır; keşfedici karma yöntem araştırmalarında bir olguyu incelemek maksadıyla önce nitel veriler toplanır daha sonra nitel veriler arasındaki ilişkileri açıklamak için nicel veriler toplanır (J W Creswell ve Clark, 2011). eşitleyici karma yöntem araştırmalarında ise amaç eş zamanlı olarak hem nitel hem de nicel verileri toplamak, bu verileri birleştirmek ve bir

araştırma problemini anlamak için çıkan sonuçları kullanmaktır. Gömülü karma yöntem araştırmalarında da veriler eş zamanlı olarak toplanır, ancak bir veri biçimi destekleyici rol oynar. Çeşitleyici karma yöntem araştırmalarında ise nitel ve nicel yaklaşımlar eşit konumda olup veriler eş zamanlı olarak toplanır.

Bu araştırmada John W. Creswell (2012) göre sınıflandırılan ve eğitsel araştırmalarda en sık kullanılan karma yöntemi olarak açıklayıcı karma yöntem kullanılmıştır.

Açıklayıcı karma yöntem araştırması olarak desenlenen bu araştırmanın nicel boyutunda araştırma modeli olarak deneysel araştırma desenlerinden kontrol grupsuz son test deseni kullanılmıştır. Literatürde deneysel araştırma desenleri problemin özelliklerine, araştırmacının olanaklarına, maliyete ve duyarlılığa göre yapılabilir (Sönmez, 2013). Kontrol grupsuz son test modelinde araştırmacılar gruba bir uygulama yaparlar ve uygulama sonrasında yaptıkları bir son test ile yaptıkları uygulamanın çıktılara olan etkisini araştırırlar. Bu desende yapılan araştırmalarda bir kontrol grubu olmadığı için çıktıya olan etki hakkında bir yorum yapmak mümkün değildir. Aynı zamanda bir ön test de yapılmadığından çıktıya olan etkinin gruptan kaynaklanıp kaynaklanmadığı da bilinemez (Karasar, 2005). Desen şematik olarak şöyle gösterilebilir:

G   D   T

G: Üzerinde araştırma yapılan grup

D: Deney değişkeni, etkinliği, ortama sokulan bağımsız değişken/ler.

T: Ölçme aracını/larını kullanarak elde edilen bulgular.

Bu araştırmada araştırma grubu daha önce eğitimde sosyal ağları kullanmadıklarından bu deney deseni tercih edilmiştir. Araştırma verileri nicel yöntemler kullanılarak analiz edilmiş, frekans ve yüzde tabloları aracılığı ile sunulmuştur.

Açıklayıcı karma yöntem olarak çalışmanın ikinci kısmı nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlendi veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. 5 hafta süresince eğitsel sosyal ağda gerçekleştirilen sınıf içi uygulamalardan elde edilen nitel veriler toplanarak analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Afyonkarahisar ilinde Milli Eğitime bağlı bir okulda 3 farklı ilkokul 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada amaçsal örnekleme kullanılmıştır. Amaçsal örneklemede araştırmanın amaçları doğrultusunda bir evrenin temsilci bir örneği yerine, amaçlı olarak bir ya da birkaç alt kesimini örnek olarak alınmaktadır. Başka bir deyişle amaçsal örnekleme, evrenin soruna en uygun bir kesimini gözlem konusu yapmak demektir (Sencer, 1989).

Araştırmanın öğrenci örneklemini 2014-2015 eğitim-öğretim bahar döneminde Afyonkarahisar ilinde ilkokul 4. sınıfta okuyan 51 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma kapsamına alınan okul ve bu okuldaki sınıflar rastgele seçilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Dağılımı

Cinsiyet	4A	4B	4C	Toplam
Erkek	9	7	5	21
Kız	9	11	10	30
Toplam	18	18	15	51

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak, sosyal ağların eğitsel kullanımı ölçeği, eğitsel sosyal ağ kullanışlılık anketi ve eğitsel sosyal ağ üzerinde gerçekleştirilen sınıf içi etkileşimlerden yararlanılmıştır.

Sosyal ağların eğitimde kullanım ölçeği

Bu ölçek Mazman (2009) tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilme aşamasında dünyada en yaygın olarak kullanılan Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımı ile ilgili literatür çalışmaları incelenmiş ve eğitsel kullanım ile ilgili iletişim, işbirliği ve materyal/kaynak paylaşımı olmak üzere 3 faktör ortaya konulmuştur. 11 madde ve 10'lu likert (1=Hiç katılmıyorum ve 10=Tamamen

katılıyorum) tipinde geliştirilen ölçekte 6 madde iletişim, 3 madde işbirliği ve 2 madde de materyal/kaynak paylaşımı faktörlerini oluşturmaktadır. Maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları .58 ile .81 arasında değişmektedir. Ölçeğin tümünün iç tutarlık katsayısı .938 olarak bulunmuştur. Ölçekte iletişim faktörünün iç tutarlık katsayısı .90; işbirliği faktörünün iç tutarlık katsayısı .85; kaynak ve materyal paylaşımı faktörünün iç tutarlık katsayısı ise .85 bulunmuştur (Mazman, 2009). Ölçeğin kullanımından önce ölçekte yer alan Facebook ifadesi sosyal ağ olarak değiştirilmiş ve geçerlik çalışması için kullanımının uygunluğu amacı ile uzmanlardan görüş alınmıştır.

Sosyal ağların eğitimde kullanımı ölçeğinin bu araştırma kapsamında uygulanması sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha değeri .617 bulunmuştur. Bu bulgu doğrultusunda bu ölçeğin ilkökul dönemindeki öğrencilerde ve geliştirilen eğitsel sosyal ağ ortamında da güvenilir olduğu sonucuna ulaşılabılır.

Sosyal ağ kullanışlılık anketi

Gündüz (2014) tarafından geliştirilen bu anket kullanıcıların sosyal ağdaki özellikleri kullanım kolaylığını değerlendirmek üzere hazırlanmıştır. Ankette eğitsel sosyal ağın geneli ve belirli özelliklerinin kullanım kolaylıkları ile ilgili Evet / Kısmen / Hayır şeklinde cevaplandırılabilir 15 soru yer almaktadır. Anket uygulanmadan önce uzman görüşüne başvurulmuş ve geçerlik güvenilirliği, maddelerin açık ve anlaşılır olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Anketin güvenilirliğinin hesaplanmasında Cronbach Alfa(α) güvenilirlik katsayısı ve maddelerin ayırt edicilik gücü için madde toplam korelasyonları kullanılmıştır. Cronbach Alfa değerinin “0.6 - 0.8” arasında olmasının anketin güvenilir, “0.8 – 1” arasında olmasının ise yüksek derecede güvenilir olduğuna işaret ettiği belirtilmektedir (C.-K. Lee, Lee, ve Wicks, 2004).

Bu araştırma kapsamında Sosyal ağ kullanışlılık anketinin güvenilirliğini sağlamada anketin Cronbach Alpha değeri .605 bulunmuştur. Bu bulgu doğrultusunda bu anketin güvenilir olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca ilkökul dönemindeki öğrencilerde ve kullanılan eğitsel sosyal ağın ilkökul öğrencilerin kullanabileceği bir platform olduğu sonucuna ulaşılabılır

Eğitsel sosyal ağ grup sayfası kayıtları

Araştırma eğitsel sosyal ağ grup sayfası üzerindeki etkileşimlere odaklandığından, bu grup üyelerinin eğitsel sosyal ağ üzerindeki paylaşımları önemli bir veri toplama aracıdır. Bu nedenle eğitsel sosyal ağ grubu sayfası, uygulamanın gerçekleştiği beş hafta boyunca düzenli olarak kaydedilmiştir.

Uygulama Süreci

Araştırmanın uygulama süreci 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılı, bahar döneminde gerçekleşmiştir. Uygulamaya bahar yarıyılıının ilk ayında başlanmış ve başlangıçtan itibaren 5 hafta boyunca devam etmiştir. Bu süreç katılımcı öğrencilerin, ilkokul 4. sınıf düzeyinde hafta içerisinde gördükleri derslerle ilgili öğretmenin kendilerinden istenen ders veya ders dışı paylaşımları eğitsel sosyal ağ üzerinden yapmaları şeklinde devam etmiştir. Söz konusu paylaşımlar ders ve ders dışı etkinlik olarak gerçekleşmiştir. Öğrencilerden istenen ders veya ders dışı bilgisayar destekli materyallerin paylaşılmasıdır. Bu amaçla kurulan eğitsel sosyal ağ grubunda öğrenciler bu materyalleri paylaşmışlardır.

Araştırmaya katılacak okul ve sınıflar belirlendikten sonra bu sınıflarda öğretim yapan öğretmenler ve bu sınıflardan sorumlu okul müdür yardımcısıyla görüşmeler yapıldı. Üç öğretmen de araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ettiler. Bu öğretmenlerle bir toplantı düzenlendi, tez konusu ve araştırmanın uygulanış şekliyle ilgili bilgi verilmiştir.

Öğretmenlerin araştırma ile ilgili soruları cevaplandırılmış, uygulamanın akışı ve yapılacak işler bir takvime bağlanmıştir. Yapılan görüşmeler sonunda öğretmenler, öğrencileriyle araştırma konumuz olan eğitsel sosyal ağ sitesi üzerinden iletişim kurmayı, öğrenciler arasında işbirliği sağlamayı ve materyal paylaşımını kabul ettiler. Öğretmenlere araştırmanın herhangi bir seviyesinde isterlerse ayrılabilirler ifade edilmiştir. Araştırmaya gönüllü katılan öğretmenlere çeşitli öğretim materyali (kitap, USB, kalem, dijital ortamda hazırlanmış video vb.) desteği sağlanmıştir.

Bu bölümde uygulama ile ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Uygulamanın gerçekleştiği ortam, paylaşılan ödevler, uygulamanın gerçekleştirilme aşamaları açıklanmıştir.

Uygulamanın gerçekleştirildiği ortam (Mavikurdele)

Uygulamada paylaşımların yapılması için www.mavikurdele.net web sitesi üzerinde eğitsel sosyal ağ grubu oluşturulmuştur. Öğretmen ve araştırmacı bu eğitsel sosyal ağ grubunda yönetici üyelerdir ve kullanılan eğitsel sosyal ağ kapalı bir gruptur, kapalı gruplarda yöneticiler yeni üyelerin gruba katılma isteklerini onaylamalıdır.

Gündüz (2014) tarafından eğitimde kullanılmak üzere tasarlanan www.mavikurdele.net isimli eğitsel sosyal ağ sitesinin bünyesinde barındırdığı birçok özellik bakımından sosyal paylaşım sitelerini andırmaktadır. Geliştirilen bu yazılım c# isimli programlama dili kullanılarak elde edilmiştir. Ayrıca verilerin kayıtlarında MSSQL isimli veri tabanı yönetim sistemi kullanılmıştır.

Uygulamanın gerçekleştirildiği eğitsel sosyal ağın özellikleri

Kayıt

Sitenin özelliklerinin kullanılabilmesi için diğer sosyal ağlarda olduğu gibi siteye kayıt olma zorunluluğu vardır. Öğretmenlerin kayıt yapabilmesi için bir e-posta hesabına sahip olmaları gerekmektedir. Siteye üç farklı rolle kayıt olunabilmektedir. Bunlar; öğretmen, öğrenci ve veli olarak görülmektedir. Ancak öğretmen dışındaki diğer iki rolün de kayıt işlemi öğretmen tarafından gönderilecek olan davete veya verilen koda bağımlı tutulmuştur. Şekil 2’de kayıt ekranı görülmektedir.

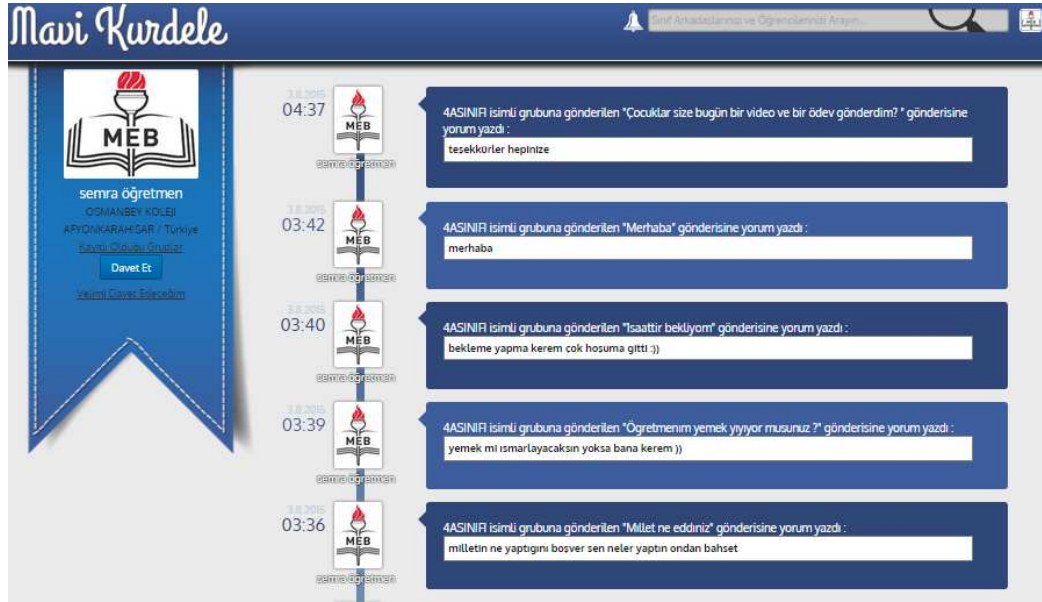

The screenshot shows the registration interface of the Mavi Kurdele website. The header includes the site name 'Mavi Kurdele' and a search bar. Below the header, there are three registration forms arranged horizontally. The first form is for 'Öğretmenler' (Teachers), the second for 'Öğrenciler' (Students), and the third for 'Veliler' (Parents). Each form contains fields for 'Kullanıcı Adınız' (Username), 'E-Posta Adresiniz' (Email Address), 'Şifreniz' (Password), and 'Şifrenizi Doğrulayın' (Confirm Password). The 'Veliler' form also includes a dropdown menu for 'Bayan' (Mrs.) and a small image of a family. Each form has a 'Kaydol' (Register) button and a 'Vazgeç' (Cancel) button. The background of the forms is a blurred image of a whiteboard with mathematical equations.

Şekil 2. Eğitsel sosyal ağ kayıt ekranı.

Profil sayfası

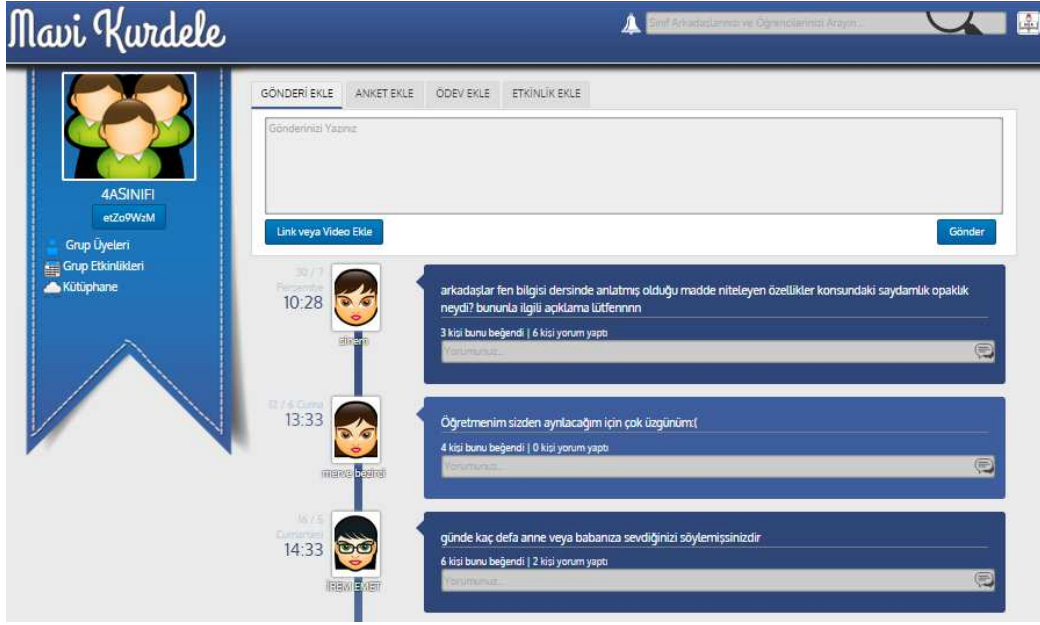
Sosyal ağların temel bileşenlerinden biri olan profil sayfasına kullanılan eğitsel sosyal ağda da yer verilmiştir. Bu sayfada üyenin bilgileri olarak; adı, okulu, yaşadığı yer, kayıtlı olduğu gruplar, resmi ve son paylaştığı içerikler görüntülenmektedir. Şekil 3' te örnek bir profil sayfası görülmektedir.

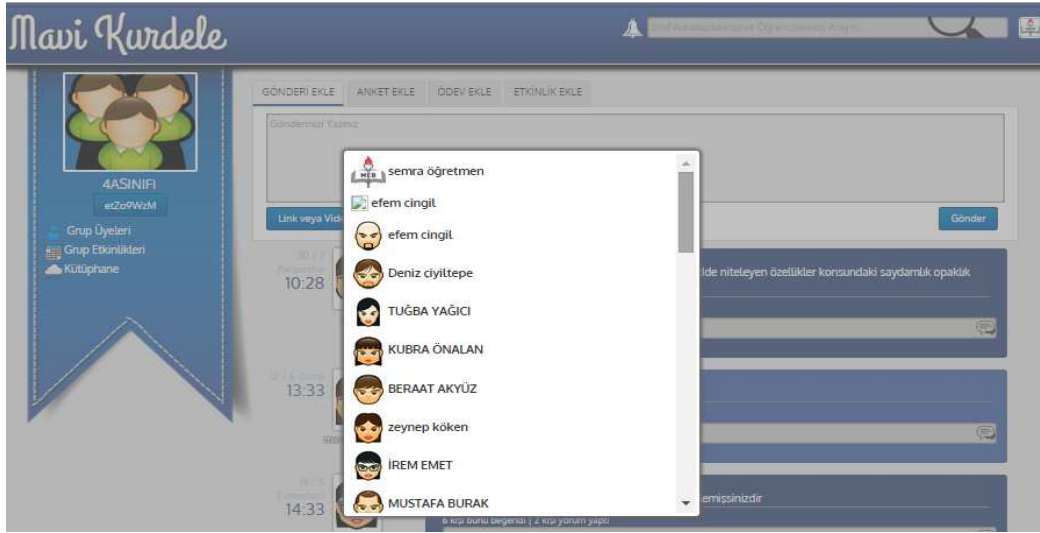
Şekil 3. Eğitsel sosyal ağ profil sayfası.

Gruplar

Kullanılan eğitsel sosyal ağda paylaşımlar grup adı verilmiş sanal sınıflar içerisinde yapılır. Öğrenciler bir gruba kaydolmak için o grubun grup kodunu bilmeli veya öğretmen tarafından gruba davet edilmelidirler. Eğitsel sosyal ağda gerçekleştirilecek olan bütün eğitim faaliyetleri ve öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğrenci etkileşimleri oluşturulan gruplar sayesinde gerçekleştirilebilmektedir. Gruplar barındırdığı özellikler sayesinde adeta bir sınıf görünümündedir. Bir öğretmen birden fazla grubu yönetebildiği gibi, bir öğrenci de birden fazla gruba üye olabilmektedir. Şekil 4'te bir grubun ana ekranı görüntülenirken, şekil 5'te ise gruba üye olan öğrenciler görülmektedir.

Şekil 4. Eğitsel sosyal ağda bir grubun ana ekranı.

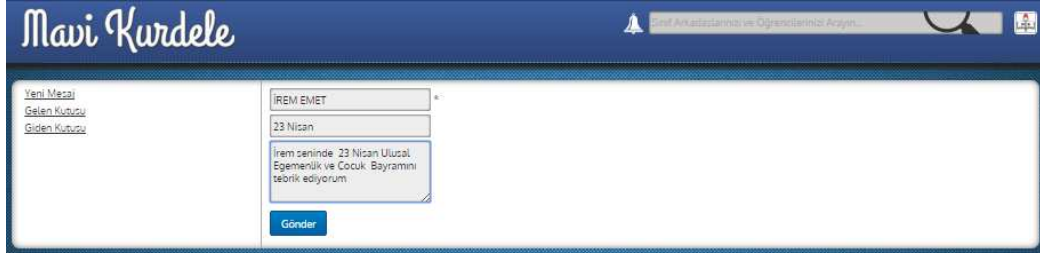

Şekil 5. Eğitsel sosyal ağ da bir grubun üyeleri.

Mesajlar

Sosyal ağlar kişilerin birbirlerine hızlı bir şekilde erişebilmelerine imkân tanırken siber zorbalık gibi olumsuzlukları da beraberinde getirir. Sosyal ağlarda en sık görülen siber zorbalık çeşidi; özel mesajlaşmayla çirkin mesajlar gönderilmekle gerçekleşir (Kwan ve Skoric, 2013). Etkileşim ve iletişimin üst seviyelere çıkması sitenin mesaj özelliği ile gerçekleştirilmek istenmektedir. Bu özellik sayesinde grup içinde öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğrenci arasında iletişim

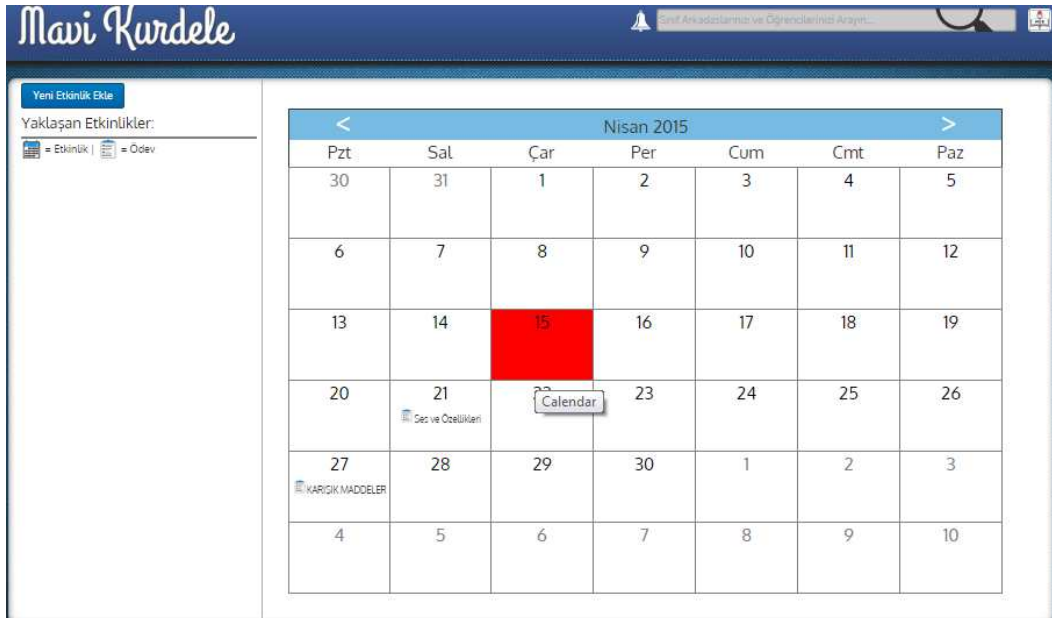
kurulabilmektedir. Şekil 5 eğitsel sosyal ağda mesajlaşmanın yapıldığı ekran görüntüsü görülmektedir.

Şekil 6. Eğitsel sosyal ağda mesajlaşma ekran görüntüsü.

Etkinlikler

Etkinlikler özelliği sosyal ağlar ve öğrenme yönetim sistemlerinin ortak özelliklerinden birisidir. Sosyal ağlarda bireyler etkinlikler oluşturarak çevrimdışı ve çevrim içi toplantılar düzenleyebilirken, öğrenme yönetim sistemlerinde bu özellik daha çok yaklaşan sınav, ödev gibi olayları hatırlatma amacı ile kullanılır. Kullanılan eğitsel sosyal ağda bu iki türde etkinliğe de izin verilmiştir. Öğrenciler etkinlikler sayfasından hem öğretmenlerinin eklemiş olduğu etkinliklere katılabilir, hem de yaklaşan ödev, sınav gibi olayları görüntüleyebilirler. Eğitsel sosyal ağdaki etkinlikler sayfası şekil 7’de görülmektedir.

Şekil 7. Eğitsel sosyal ağda etkinlikler sayfası.

Kütüphane

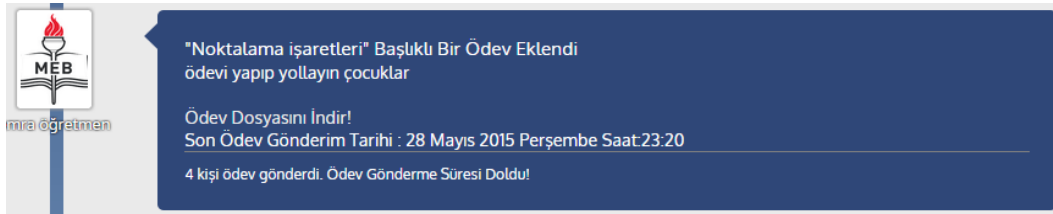
Öğrenme yönetim sistemlerinde ders içeriklerinin paylaşımında sıklıkla kullanılan yöntemlerden birisi de içeriğin dosya paylaşımı yoluyla yayınlanmasıdır. Öğrenme yönetim sistemlerinde bu özellik genellikle öğretmenin tekindedir. Öğrencilerin kendi aralarında dosya paylaşmalarına izin verilmemiştir. Geliştirilen sosyal ağda öğrenciler dersin grubu içerisinde sınıf arkadaşları ile paylaşımlar yapabilirken aynı zamanda paylaşmak istemedikleri dosyaları da özel kütüphanelerine ekleyerek kişisel portfolyolarını oluşturabilmektedirler (Gündüz, 2014). Şekil 8’de eğitsel sosyal ağ üzerinde bir kullanıcının kütüphanesindeki ekran görüntüsüne yer verilmiştir.

Şekil 8. Bir kullanıcının kütüphanesindeki dosyaların görünümü.

Ödevler

Kullanılan eğitsel sosyal ağın özelliklerinden birisi de ödevlerdir. Öğretmen öğrencilerine belli görev ve ödevleri belirli bir süre içerisinde yapmalarını ve görevi yerine getirdikten sonra bir rapor şeklinde öğretmene tekrar göndermesini talep edebilmektedir. Şekil 9’da grup içerisinde yayınlanan bir ödevin öğrenciye görünümü gösterilmektedir.

Şekil 9. Grup içerisinde yayınlanan bir ödevin öğrenciye görünümü.

Anketler

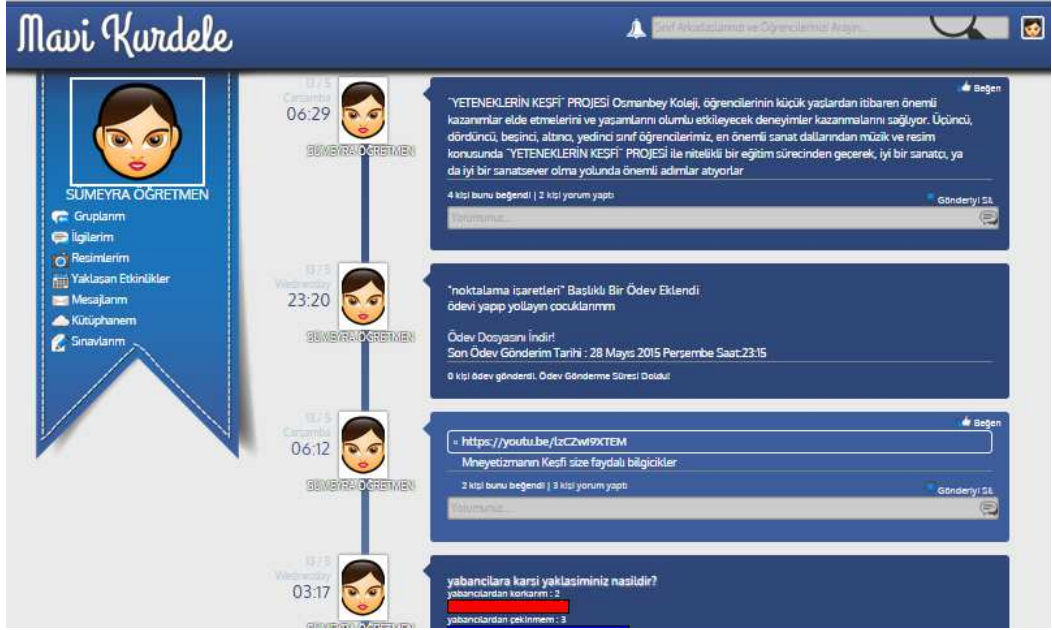
Eğitsel sosyal ağın kullanımında özellikle yararlı olacağı düşünülen anketler, herhangi bir konu hakkında öğrencilerin düşüncelerini alabilmek için veya derslerle ilgili dönüt aracı olarak kullanılabilir. Benzer şekilde demokratik bir sınıf ortamının oluşturulmasında öğrenci görüşlerini almak için de kullanılabilir (Gündüz, 2014). Şekil 10'da eğitsel sosyal ağ üzerinde öğrenciler tarafından cevaplandırılmış bir anketin grupta görünümü yer almaktadır.

Şekil 10. Öğrenciler tarafından cevaplandırılmış bir anketin grupta görünümü.

Mobil Cihazlardan Kullanılabilme

Sitenin bir başka özelliği kullanım yelpazesinin geniş olması ve mobil cihazlarda kullanım uyumluluğudur. Her geçen gün artan mobil cihaz kullanım oranları bunu adeta bir zorunluluk haline getirmektedir. Akıllı telefon ve mobil cihazların artmasıyla birlikte bilgiye erişim de her an olabilmekte ve kullanılan eğitsel ağ üzerinde erişimi bu cihazlarla da sağlanabilmektedir. Farklı cihazlarla farklı görünümle şekil 11'de eğitsel sosyal ağın bilgisayar ekranındaki bir görüntüsü sunulurken şekil 12'de akıllı cep telefonundaki görüntüsüne yer verilmiştir.

Şekil 11. Eğitsel Sosyal ağın ana ekranının masaüstü bilgisayarlar ve daha büyük ekranlarda görünümü.

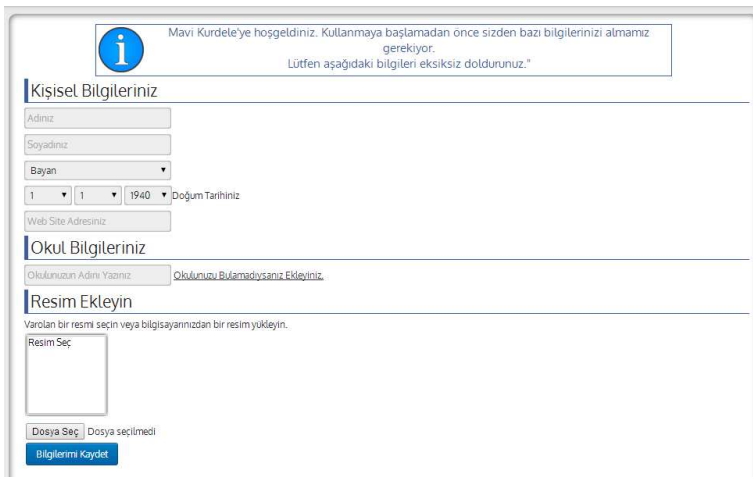
Şekil 12. Sosyal ağın ana ekranının cep telefonlarından görünümü.

Uygulamanın işleyişi

Eğitsel sosyal ağ uygulamasında sistemin işleyişi şu adımları takip eder: Öncelikle öğretmen sisteme kayıt yapmak için Şekil 12’de gösterilen kendisinden istenen bilgileri doldurur. Ardından e-posta adresine gelen doğrulama kodu ile sisteme ilk girişini gerçekleştirir. Sisteme ilk girişte öğretmenden kişisel bilgileri ve bir resim belirlemesi istenir. Öğretmen, kendi fotoğrafını ekleyebilir veya sistemde var olan resimlerden birisini profil resim olarak kullanabilir. Şekil 13’te eğitsel sosyal ağ üzerinde kullanıcı kaydından sonra sisteme ilk girişte doldurulması gereken bilgilerin ekran görüntüsü yer almaktadır.

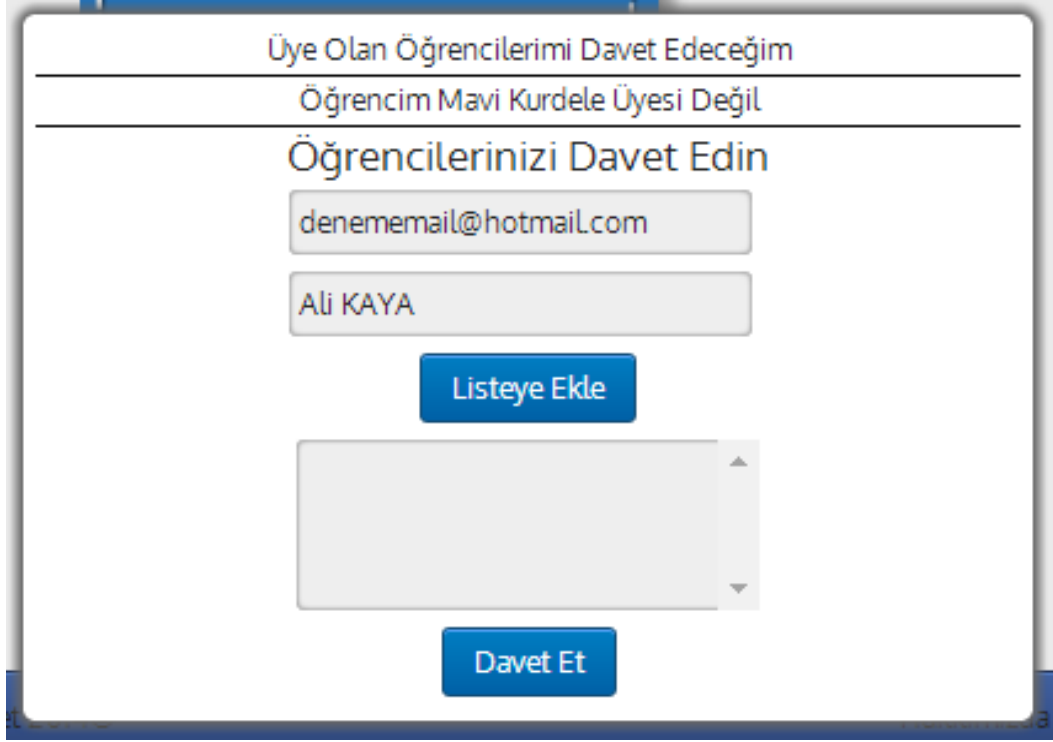
Şekil 13. Öğretmen kaydı yapmak için doldurulması gerekli form.

Şekil 14. Kullanıcı kaydından sonra ilk girişte doldurulması gereken bilgiler.

İlk girişini yaptıktan sonra öğretmen girdiği sınıfları veya dersleri temsil eden gruplarını oluşturmalıdır. Bir grup oluşturmak için gerekli bilgileri dolduran öğretmenin sonraki yapacağı iş öğrencilerini grubuna davet etmektir.

Bu araştırmada öğretmenler öğrencilerini gruba davet etmek için grup ekranının solunda yer alan grup kodunu öğrencilere bildirerek kayıt olmalarını sağlamıştır.

Üye Olan Öğrencilerimi Davet Edeceğim

Öğrencim Mavi Kurdele Üyesi Değil

Öğrencilerinizi Davet Edin

denememail@hotmail.com

Ali KAYA

Listeye Ekle

Davet Et

Şekil 15. Eğitsel sosyal ağa kayıtlı olmayan öğrencinin davet edilmesi (Gündüz, 2014).

Öğrenciler kayıt olmak için ise öğretmenlerinin vermiş olduğu grup kodunu öğrenci kayıt formundaki ilgili alana yazar ve kayıt formunu doldurabilirler. Bir grup kodu ile sisteme kayıt olan öğrenciler doğrudan o gruba eklenirler. Eğer farklı bir gruba kayıt olmak isterlerse o grubun öğretmenine erişerek davet edilmelerini sağlamalıdır.

Şekil 16. Öğretmenin verdiği grup kodunun girilmesiyle üye olunabilecek ekran görüntüsü.

Öğretmen ve öğrenciler gruba dâhil olduktan sonra paylaşımlara başlayabilirler. Öğrenciler grup içerisinde metin tabanlı gönderiler dışında anketler yayınlatabilirler ve isterlerse metin tabanlı gönderilerine bir bağlantı ve video, ses dosyası gibi çoklu ortam ürünleri ekleyebilirler. Öğretmenler ise öğrencilerden farklı olarak ödev, sınav ve etkinlik türünde paylaşımlarda bulunabilirler.

Uygulamanın gerçekleştirilmesi

Araştırmacı tarafından ilk önce öğretmenlerle toplantılar düzenlenmiş olup, uygulama hakkında öğretmenlere sunum yapılarak eğitsel sosyal ağ hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Öğretmenlere yapılan bilgilendirmenin ardından uygulamaya katılacak sınıflarda araştırmacı tarafından öğrencilere “Eğitsel Sosyal Ağ” uygulamasına hangi siteden ve nasıl üye olunabileceği ve site içerisinde ödev, yazılı ileti, dönüt, video, sunum, link vb. etkileşimleri nasıl

gerçekleştirebilecekleri hakkında bilgi sahibi olmaları için sunum yapılmıştır ve bu gruba üye olmaları istenmiştir.

Öğrenciler eğitsel sosyal ağ grubunda, 06 Nisan 2015 tarihinde paylaşımlar yapmaya başlamış ve 5 hafta boyunca bu uygulama devam etmiştir. Şekil 16'da eğitsel sosyal ağ grubuna ait ekran görüntüsü yer almaktadır.

Şekil 17. Eğitsel sosyal ağ grubuna ait ekran görüntüsü.

Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizi

Bu araştırmada Sosyal Ağların Eğitimde Kullanım Ölçeği ve Eğitsel Sosyal Ağ Kullanışlık Anketi ile elde edilen nicel veriler Bilgisayar Analiz Paket Programları kullanılarak analizleri yapıldı. Araştırmada cinsiyet değişkenine göre Sosyal Ağların Eğitsel Kullanım Ölçeği arasında anlamlı farklılık olup olmadığına Kolmogorov - Smirnov testi yapıldı ve bütün boyutlarda $P < .05$ olduğu için dağılımın normal olmadığı anlaşıldı ve Mann Whitney U testleri ile bakılmıştır. Veriler önce Excel ortamında düzenlendi ve saklandı, daha sonra gerekli veriler Bilgisayar Analiz Paket Programları ortamına aktarılarak analizler gerçekleştirildi. Toplanan verilerin özelliğine bağlı olarak frekans, ortalama, standart sapma, minimum, maksimum ve yüzde analizleri yapıldı.

Nitel verilerin analizi

Nitel araştırmalarda veri toplama ve analiz etme bütünsel ve eş zamanlı olarak devam eden ve araştırmacılar için zorlu bir süreçtir (Yin, 2013). Merriam (2002), veri analiz aşamalarının karmaşık, bulguları arasında bağlantı kurulması, tündengelim ve tümevarım yaklaşımlarının bağlantılı bir prosedür olduğunu belirtmiştir.

Nitel araştırmalarda geçerlik kavramı araştırmacının araştırdığı olguyu olduğu biçimiyle olabildiğince tarafsız gözlemesi, olayların ve ortamın tabii olması, araştırmacıdan ve araştırmacının davranışlarından etkilenmemesi ve değişiklik göstermemesi anlamı taşımaktadır (Brink, 1993; Kirk ve Miller, 1986; Miles ve Huberman, 1994; A. Yıldırım ve şimşek, 2013). Güvenirlik noktasında ise yapılan araştırmada bulguların tutarlı olması, araştırmacının çalışmada yerinin belirlenmesi ve alınmış olan bu karara sadık kalınması nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlama yöntemlerinden bazıları olarak ifade edilebilir (Miles ve Huberman, 1994; A. Yıldırım ve şimşek, 2013). Bununla birlikte araştırmada eş gözlemci ile çalışılması (Ersoy ve Yalçınoğlu, 2012; A. Yıldırım ve şimşek, 2013) da nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamanın yollarından biridir. Ayrıca araştırmada takip edilen aşamaların açık ve ayrıntılı belirtilmesi de güvenilirliğe katkı sağlayan faktörler arasında yer almaktadır (A. Yıldırım ve şimşek, 2013).

Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasında; bilimsel araştırmalarda sonuçların inandırıcılığı önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Genel anlamda geçerlik araştırma sonuçlarının doğruluğunu, güvenilirlik ise araştırma sonuçlarına tekrar ulaşılabilmesi ile ilgilidir (A. Yıldırım ve şimşek, 2013). Bu aşamada ortak noktaları belirlenen temalardan 4 bölüm altında söz konusu kavramsal kategoriyi doğrulayıp doğrulamadığını görmek amacıyla iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Metaforlar listesi uzmanlar tarafından ortaklıkları karşılayacak başlıklar şeklinde bölümlendirilmiştir. Uzmanların oluşturduğu bu bölümler araştırmacının bölümlendirmesi ile karşılaştırılarak bölümlemeyle ilgili ortak çalışma yapılmıştır. Araştırmacı bu ortak çalışmada iki bölümleme arasındaki görüş birliği-ayrılığı sayıları bulunarak araştırmanın güvenilirliği; “Güvenilirlik = ((Görüş Birliği) : (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)) x 100” (Miles ve Huberman, 1994) dayanarak hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyum %90 ve üzeri olduğu durumlarda

beklenen düzeyde güvenilirlik sağlanmaktadır (Saban, 2009). Bu araştırmada güvenilirlik çalışmasının görüşüne başvurulan uzman, 4 kategori farklı bölüme yerleştirerek ilişkilendirmiştir. Buna göre; Güvenilirlik = $((292) / (292+20) \times 100) = 93.58$ (% 0.93) olarak hesaplanmış ve güvenilirliği sağlanmıştır.

Bu bağlamda eğitsel sosyal ağ üzerinde gerçekleştirilen sınıf içi uygulamalardan elde edilen veriler nitel analiz teknikleriyle analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında olgu ve durumlar tarafsız yansıtılmış olup, takip edilen aşamaların tamamı açık ve ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Araştırmada araştırmacının yerinin belirlenmesiyle; eğitsel sosyal ağ etkileşim metinleri ve bulguların tutarlılığının kontrol edilmesi, eş gözlemcilerle birlikte çalışılarak karşılaştırma yapılarak nitel anlamda geçerlik ve güvenirlik sağlanmaya çalışılmıştır.

Creswell'e (2007) göre, nitel veri analizinin temel unsurları; kodlama yapmak (verileri anlamlı bölümlere indirgemek ve bu bölümleri isimlendirmek), kodları temalar altında gruplandırmak, verileri tablolar şeklinde sergilemek ve karşılaştırmalar yapmaktır. Bu araştırmada da bu aşamalar gerçekleştirilmiştir.

Eğitsel sosyal ağ grup sayfasında haftalara göre bu sayfada yer alan video, resim ve yazılı iletilerin sayılarına yer verilerek yapılan bu paylaşımlar içeriklerine göre analiz edilmiştir.

Eğitsel sosyal ağ grup sayfasında yer alan etkileşimler "video ve resimler", "kaynak/materyal", "dev" ve "yazılı iletiler" olarak gruplandırılmıştır. Yazılı iletiler ise içeriklerine göre, "yardımlaşma", "sohbet/dönüt" ve "toplu iletişim" şeklinde temalara ayrılmıştır. Daha sonra tüm bu temalar, etkileşim çeşitlerine göre gruplandırılmıştır.

Öğrenci-ğrenci etkileşiminde yer alan paylaşımlar "sohbet/dönüt", "yardımlaşma", ve "toplu iletişim" temaları altında toplanan yazılı iletilerdir. Öğrenci-ğrenci etkileşimindeki yer alan temalara ait açıklamalar Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2

Öğrenci-Öğrenci Etkileşiminde Yer Alan Paylaşımlar ve Açıklamaları

Kategoriler	Açıklama
Sohbet/Dönüt	Öğrencilerin ders amaçlı veya ders amaçlı olmayan ifadeleri içeren iletileridir.
Yardımlaşma	Öğrencilerin eğitsel sosyal ağı kullanma sürecinde birbirleri ile yardımlaşmalarını ifade etmektedir.
Toplu iletişim	Öğrencilerin bir kişiye değil, tüm grup üyelerine hitaben paylaştıkları iletiler bu kategori altında toplanmıştır.

Öğretmen/Öğrenci-içerik etkileşiminde yer alan paylaşımlar “video”, “resim”, “ödev” ve “kaynak/materyal” temaları altında toplanan iletileridir. Öğretmen / Öğrenci- içerik etkileşimindeki yer alan kategorilere ait açıklamalar Tablo3’te yer almaktadır.

Tablo 3

Öğretmen - Öğrenci-İçerik Etkileşiminde Yer Alan Paylaşımlar ve Açıklamaları

Kategori	Açıklama
Video	Öğrenciler ve öğretmenler tarafından eğitsel sosyal ağ grup sayfasına yüklenen videolardır.
Resim	Öğretmen ve öğrenciler tarafından grup sayfasına yüklenen resimlerdir.
Ödev	Öğretmen ve öğrenciler tarafından grup sayfasına yüklenen ödevlerdir. Öğretmenin öğrencilere vermiş olduğu ödev ve öğrencilerin öğretmen tarafından verilen ödevi yaparak sayfaya yükledikleri ödevler içermektedir.
Kaynak/materyal	Öğretmen ve öğrenciler tarafından grup sayfasına yüklenen kaynak ve materyallerdir. Öğretmenlerin öğrencilerin derslerine destek amaçlı sayfaya yüklemiş olduğu video, powerpoint sunumları, web adresleri vs. içermektedir.

Üçüncü Bölüm

Bulgular

Bu bölümün amacı, toplanan verilerden elde edilen sonuçları açıklamaktır. Eğitsel sosyal ağların eğitimde iletişim, işbirliği ve kaynak / materyal paylaşımında kullanılması sonucunda eğitimde kullanılabilirliğini ve sınıf yönetimine etkilerini ortaya çıkartmaya yönelik gerçekleştirilen bu araştırma, www.mavikurdele.net web adresli eğitsel sosyal ağ web sitesinde ilkokul 4. sınıf öğrencileri ve öğretmenleri tarafından kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kullanım sonrası 2 farklı ölçme aracından ve eğitsel sosyal ağ web sayfası üzerinde öğrenci ve öğretmenlerin etkileşimlerinin analizi yapılarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Nicel Analize İlişkin Bulgular

Sosyal ağın eğitimde kullanımı ile ilgili bulgular

Bu bölümde sosyal ağın eğitimde kullanımı ile ilgili öğrencilerden alınan yanıtlar detaylı olarak incelenmiştir. Tablo 4'te ölçeğe verilen cevapların ortalamaları verilmiştir. Faktörler bazında yapılan incelemelerde her bir faktördeki maddelerin aldığı puanların ortalamaları değerlendirildiğinde Tablo 5'teki sonuç elde edilmiştir. Buna göre iletişim faktöründeki puanların ortalaması 9,30 ve standart sapması .78; işbirliği faktöründeki maddelerin puanları ortalaması 9,24 ve standart sapması .75; materyal ve kaynak paylaşımı faktöründeki maddelerin puanları ortalaması da 9.46 ve standart sapması da .93 olarak bulunmuştur.

Tablo 4

Sosyal Ağın Eğitimde Kullanımına İlişkin Sorulara Verilen Cevapların Ortalamaları

Madde	Min	Max	Ort.	S.S.
Sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.	7	10	9.61	.85

Tablo 4 (devamı)

Sosyal Ağın Eğitimde Kullanımına İlişkin Sorulara Verilen Cevapların Ortalamaları

Madde	Min	Max	Ort.	S.S.
Öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.	5	10	9.35	1.20
Sınıf içi tartışmaların yürütülmesinde yararlıdır.	4	10	9.10	1.46
Ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesinde kullanışlıdır.	5	10	9.31	1.32
Okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılmasında etkilidir.	2	10	9.35	1.68
Ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesinde kullanışlıdır.	4	10	9.12	1.68
Ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulmasında kullanılır.	14	10	8.88	1.51
Derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulmasında yararlıdır.	5	10	9.39	1.33
Grup çalışmalarının yürütülmesinde kullanışlıdır.	7	10	9.45	1.03
Öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim sağlar.	5	10	9.20	1.34
Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses...) konusunda faydalıdır.	3	10	9.73	1.04

Tablo 5

Faktör Bazında Sosyal Ağın Eğitimde Kullanımına İlişkin Ölçek Maddelerinin Ortalamaları

Faktör	n	$\bar{X}$	$\bar{X}/n$	ss
İletişim	6	55.84	9.30	.78
İşbirliği	3	27.72	9.24	.75
Materyal / Kaynak Paylaşımı	2	18.92	9.46	.93

İletişim faktörü ile ilgili olarak ölçekte yer alan 6 maddenin ortalaması 9.30 bulunmuştur.

Sosyal ağda yer alan işbirliği ile ilgili özelliklerin eğitsel kullanımını ölçmek için ölçek içerisinde 3 adet madde bulunmaktadır. Öğrencilere uygulanan ölçek sonucunda bu üç maddenin ortalaması 9.24 bulunmuştur.

Materyal ve kaynak paylaşımı ile ilgili özelliklere bakıldığında bu özellikleri ilgilendiren 2 ölçek maddesinin ortalamasının 9.46 bulunduğu görülmektedir.

Tablo 6 Farklı Cinsiyet Gruplarının Ölçek Puanları Açısından Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	P
İletişim	Erkek	21	24.67	518.0	287.0	518.0	-.543	.587
	Kız	30	26.93	808.0				
İşbirliği	Erkek	21	29.69	623.5	237.5	702.5	-1.516	.129
	Kız	30	23.42	702.5				
Materyal - Kaynak Paylaşımı	Erkek	21	25.40	533.5	302.5	533.5	-.266	.790
	Kız	30	26.42	792.5				

Farklı cinsiyet grupları için yapılan Mann-Whitney Testi'nde cinsiyet grupları arasında Sosyal Ağ Eğitsel Kullanım Ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($P>0,05$).

Sosyal ağın kullanışlılığı ile ilgili bulgular

Bu bölümde eğitsel sosyal ağ sitesini kullanan öğrencilerin eğitsel sosyal ağın kullanışlılığına yönelik görüşleri ve bununla ilgili olarak yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Tablo 7

“Sosyal Ağa Kolaylıkla Üye Olabildiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Sosyal ağa kolaylıkla üye olabildiniz mi?	Frekans	Yüzde
Evet	37	72.5
Hayır	6	11.8
Kısmen	8	25.7
Toplam	51	100

“Sosyal ağa kolaylıkla üye olabildiniz mi?” sorusuna eğitsel sosyal ağ sitesini kullanan öğrencilerin %72.5’i evet yanıtı verirken %15.7’si hayır, %11.8’i

kısmen olarak cevaplamıştır. Buna göre öğrencilerin büyük bir kısmının (n=37) eğitsel sosyal ağ sitesine zorluk çekmeden üye olabildikleri sonucu çıkarılabilir.

Tablo 8

“Sosyal Ağın Özelliklerini Öğrenmede Zorlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlandınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	29	56.9
Hayır	4	7.8
Kısmen	18	35.3
Toplam	51	100

Eğitsel sosyal ağ sitesini kullanan öğrencilerin “Sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlandınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %56.9’un evet, %7.5’in hayır, %37.5’in ise kısmen olarak cevapladıkları görülmüştür. Bu yanıtlar doğrultusunda öğrencilerin çoğunluğunun (n=29) eğitsel sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlanmadıkları görülmüştür.

Tablo 9

“Sosyal Ağın Özelliklerinin Kullanımında Zorlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Sosyal ağın özelliklerinin kullanımında zorlandınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	5	9.8
Hayır	30	58.8
Kısmen	16	31.4
Toplam	51	100

Tablo 9’da da görüldüğü üzere eğitsel sosyal ağı kullanan öğrenciler “sosyal ağın kullanımında zorlandınız mı?” sorusuna %9.8 oranında evet, %58.8 oranında hayır, %31.4 oranında kısmen cevabı vermişlerdir. Buna göre öğrencilerin eğitsel sosyal ağın kullanımında çok fazla zorlanmadıkları söylenebilir.

Tablo 10

“Sosyal Ağın Görsel Tasarımını Beğendiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Sosyal ağın görsel tasarımını beğendiniz mi?	Frekans	Yüzde
Evet	40	78.4
Hayır	9	3.9
Kısmen	2	17.6
Toplam	51	100

Ankette yer alan “Sosyal ağ sitesinin görsel tasarımını beğendiniz mi?” sorusuna anketi cevaplayan öğrencilerin %78.4’ü evet, %3.9’u hayır, %17.6’sı ise kısmen olarak cevaplamışlardır. Bu bulgular ışığında eğitsel sosyal ağın tasarımının öğrencilerin büyük çoğunluğu (n=40) tarafından beğenildiği sonucuna varılabilir.

Tablo 11

“İlk Kaydolduğunuzda Kişisel Bilgilerinizi Kolayca Düzenleyebildiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

İlk kaydolduğunuzda kişisel bilgilerinizi kolayca düzenleyebildiniz mi?	Frekans	Yüzde
Evet	34	66.7
Hayır	8	15.7
Kısmen	9	17.6
Toplam	51	100

Eğitsel sosyal ağı kullanan öğrenciler sisteme ilk giriş yaptıklarında kişisel bilgileri istenmiştir. Buna yönelik olarak öğrencilere sorulan: “İlk kaydolduğunuzda kişisel bilgilerinizi kolayca düzenleyebildiniz mi?” sorusuna öğrencilerin %66.7’si evet, %15.7’si hayır, %17.6’sı ise kısmen cevabı vermişlerdir. Bu bulgudan hareketle öğrencilerin profil bilgilerini oluşturmada zorlanmadıkları (n=34) sonucu çıkarılabilir.

Tablo 12

“Grup İçinde Paylaşım Yaparken Zorlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Grup içinde paylaşım yaparken zorlandınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	10	19.6
Hayır	27	52.9
Kısmen	14	27.5
Toplam	51	100

Tablo 12’de görüldüğü üzere öğrenciler “Grup içinde paylaşım yaparken zorlandınız mı?” sorusunu %19.6’sı evet, %52.9’u hayır, %27.5’i kısmen şeklinde cevaplamışlardır. Buna göre öğrencilerin grup içerisinde paylaşımlarda bulunurken bir miktar zorlandıkları (n=10) sonucu çıkarılabilir.

Tablo 13

“Öğretmeninize Kolaylıkla Mesaj Gönderebildiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Öğretmeninize kolaylıkla mesaj gönderebildiniz mi?	Frekans	Yüzde
Evet	29	56.9
Hayır	14	27.5
Kısmen	8	15.7
Toplam	51	100

Eğitsel sosyal ağı kullanan öğrenciler: “Öğretmeninize kolaylıkla mesaj gönderebildiniz mi?” sorusuna %56.9 oranında evet, %27.5 oranında hayır ve %15.7 oranında kısmen cevabı vermişlerdir. Buna göre öğrencilerin çoğunun (n=29) öğretmenlerine mesaj göndermede zorluk çekmedikleri anlaşılabilir.

Tablo 14

“Sosyal Ağdaki Anket Sistemini Yararlı Buldunuz mu?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldunuz mu?	Frekans	Yüzde
Evet	41	80.4
Hayır	3	5.9
Kısmen	8	13.7
Toplam	51	100

Öğrencilerin “Sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldunuz mu?” sorusuna verdikleri cevaplar %80.4 oranında evet, %5.9 oranında hayır, %13.7 oranında kısmen şeklinde olmuştur. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (n=41) sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldukları yargısına ulaşılabilir.

Tablo 15

“Ödev Gönderirken Zorlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Ödev gönderirken zorlandınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	14	27.5
Hayır	21	41.2
Kısmen	16	31.4
Toplam	51	100

Eğitsel sosyal ağda öğrencilerin ödev gönderimi ile ilgili olarak sorulan “Ödev gönderirken zorlandınız mı?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar %14 oranında evet, %41.2 oranında hayır ve %31.4 oranında kısmen şeklindedir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin ödev gönderiminde bir kısım zorluklar yaşadıkları sonucuna varılabilir.

Tablo 16

“Sınavlarda Sistemden Kaynaklanan Zorluk Yaşadınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Sınavlarda sistemden kaynaklanan zorluk yaşadınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	6	11.8
Hayır	29	56.9
Kısmen	16	31.4
Toplam	51	100

Tablo 16’da da görüldüğü şekilde öğrencilerin “Sınavlarda sistemden kaynaklı zorluk yaşadınız mı?” sorusuna verdikleri cevaplar %11.8 oranında evet, %56.9 oranında hayır, %31.4 oranında kısmen şeklinde gerçekleşmiştir. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun (n=29) sınavlarda sistemle ilgili sorunu olmadığını anlamıştır.

Tablo 17

“Sistemde Var Olan Kurdele İle Ödüllendirme Sistemini Beğendiniz mi?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Sistemde var olan kurdele ile ödüllendirme sistemini beğendiniz mi?	Frekans	Yüzde
Evet	34	66.7
Hayır	4	7.8
Kısmen	13	25.5
Toplam	51	100

Öğrencilerin eğitsel sosyal ağdaki ödüllendirme sistemi ile ilgili görüşlerini almak için sorulan “Sistemde var olan kurdele ile ödüllendirme sistemini beğendiniz mi?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar %66.7 oranında evet, %7.8 oranında hayır ve %25.5 oranına kısmen şeklinde gerçekleşmiştir. Dolayısı ile öğrencilerin büyük bir kısmının (n=34) ödüllendirme sistemini beğendikleri anlaşılabilir.

Tablo 18

“Sosyal Ağdaki Etkinlikler Özelliğini Yararlı Buldunuz mu?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldunuz mu?	Frekans	Yüzde
Evet	47	92.2
Kısmen	4	7.8
Toplam	51	100

Tablo 18’de de görüldüğü üzere “Sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldunuz mu?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar %92.2 evet ve %7.8 kısmen olacak şekilde dağılım göstermiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (n=47) sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldukları sonucuna varılabilir.

Tablo 19

“Mobil Cihazınız İle Sosyal Ağa Bağlandınız mı?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Mobil cihazınız ile sosyal ağa bağlandınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	34	66.7
Hayır	9	17.6
Kısmen	8	15.7
Toplam	51	100

Sosyal ağın mobil kullanım oranının belirlenmesi için sorulan “Mobil cihazınız ile sosyal ağa bağlandınız mı?” sorusuna verilen öğrenci cevapları %66.7 ile evet, %17.6 ile hayır ve %15.7 ile kısmen şeklinde sonuçlanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin çoğunluğunun (n=34) sosyal ağa mobil cihazlardan bağlandığı sonucuna varılabilir.

Tablo 20

“Mobil Cihazdan Paylaşımında Bulundunuz mu?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Mobil cihazdan paylaşımında bulundunuz mu?	Frekans	Yüzde
Evet	24	47.1
Hayır	20	39.2
Kısmen	7	13.7
Toplam	51	100

Mobil cihazdan paylaşımında bulundunuz mu sorusuna verilen öğrenci cevapları %47.1 ile evet, %39.2 ile hayır ve %13.7 ile kısmen şeklinde sonuçlanmıştır. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun (n=24) mobil cihazlardan paylaşımında buldukları sonucuna varılabilir.

Tablo 21

“Mobil Cihazdan Bağlanmayı Yararlı Buldunuz Mu?” Sorusuna Yönelik Yanıtların Dağılımı

Mobil cihazdan bağlanmayı yararlı buldunuz mu?	Frekans	Yüzde
Evet	39	76.5
Hayır	4	7.8
Kısmen	8	15.7
Toplam	51	100

Öğrencilere sorulan: “Mobil cihazlardan bağlanmayı yararlı buldunuz mu?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında %76.5 evet, %7.8 hayır ve %15.7 kısmen oranında gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun (n=39) sosyal ağa bağlanırken mobil cihaz kullanımını yararlı buldukları sonucuna ulaşılabilir.

Nitel Analize İlişkin Bulgular

Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinden öğrenci-öğrenci etkileşimine yönelik elde edilen bulgular

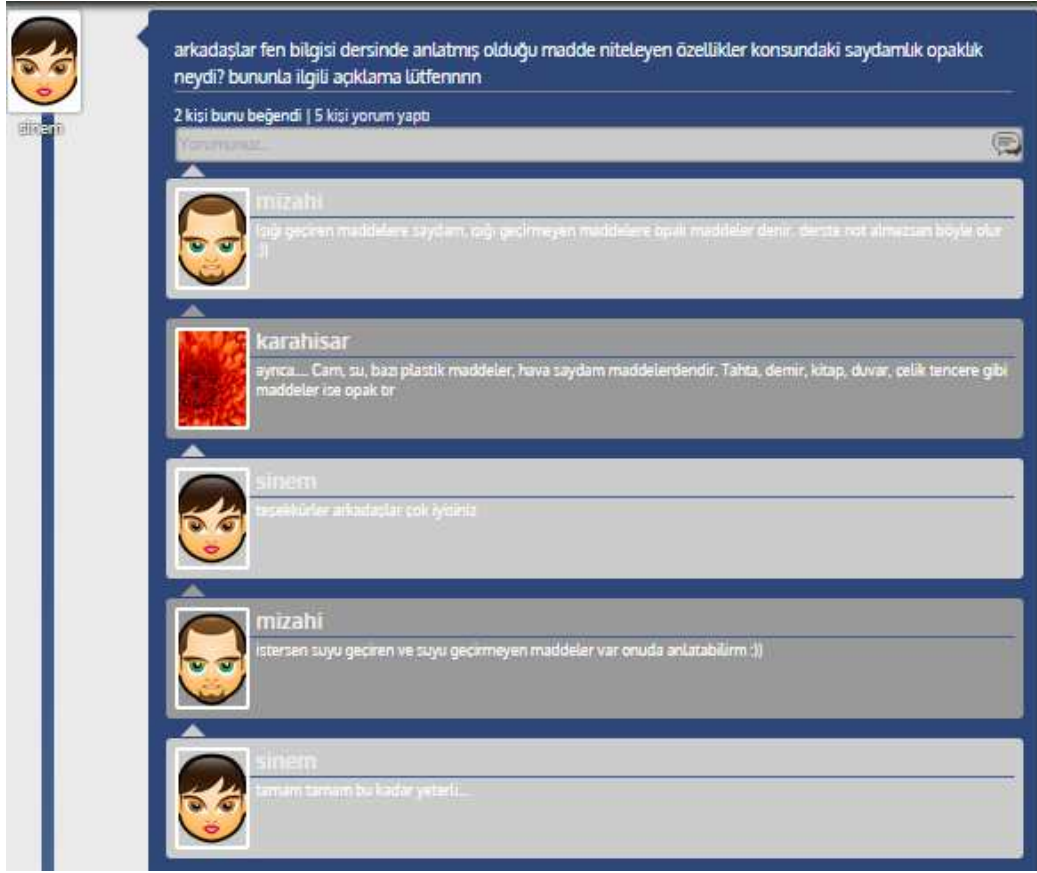
Eğitsel sosyal ağın sayfa analizinde öğrenci-öğrenci etkileşimine dair bulgular, yazılı paylaşım analizlerinden elde edilmiştir. Bu sayfada, öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurduğu yazılı iletiler, içeriklerine göre “sohbet”, “toplu iletişim” ve “yardımlaşma” olarak kategorilere ayrılmıştır (Tablo 2). Bu kategorilerdeki yazılı iletilerin uygulama haftalarına göre paylaşılma sayıları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22

Öğrencilerin, Öğrenci-Öğrenci Etkileşimi Kapsamındaki, Yazılı Paylaşım Kategorileri ve Sayıları

Haftalar	Kategoriler		
	Yardımlaşma	Sohbet/Dönüt	Toplu iletişim
1. Hafta	9	18	78
2. Hafta	8	23	9
3. Hafta	20	43	33
4. Hafta	22	12	12
5. Hafta	10	5	6
Toplam	69	101	138

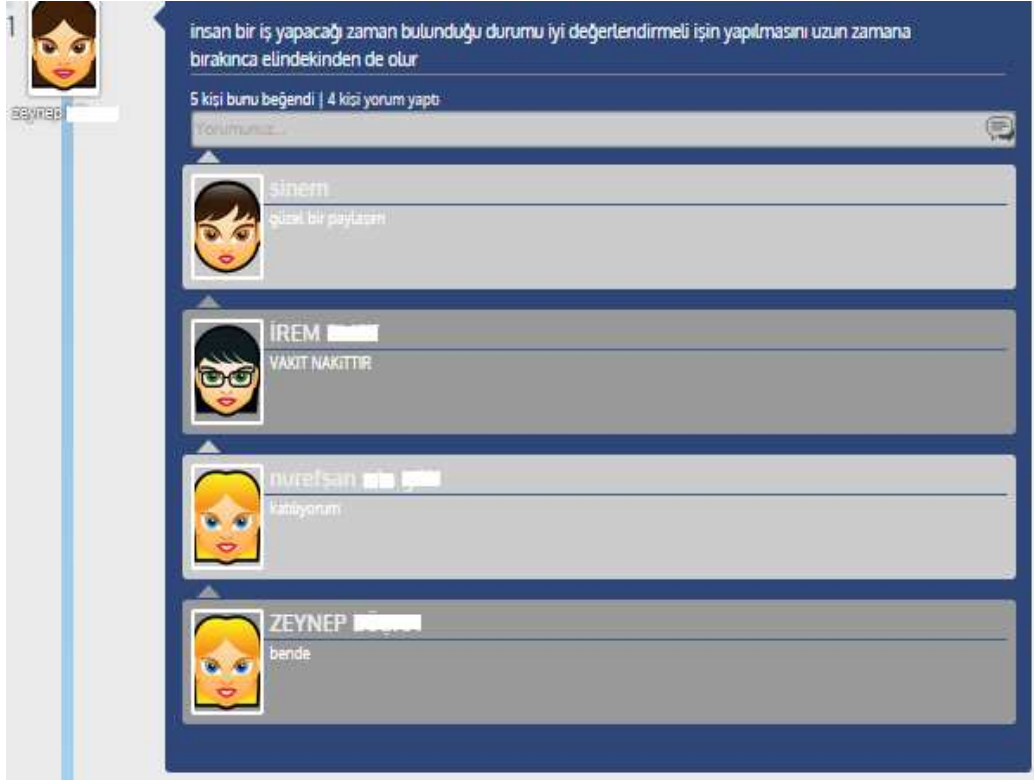
Öğrencilerin sosyal ağ grubu üzerinde, birbirleriyle kurdukları etkileşim şekillerinden birisi yardımlaşmadır. “Yardımlaşma”, öğrencilerin ders paylaşımları ile ilgili yardım isteme ve yardım etme şeklinde gerçekleşen iletileri ifade eder. Tablo 22’de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından “yardımlaşma” kapsamında paylaşılan yazılı iletilerin sayısı birinci haftada 9, ikinci haftada 8, üçüncü haftada 20, dördüncü haftada 22, beşinci haftada 6’dır. Şekil 18’de bir öğrencinin arkadaşlarından öğretmenlerinin Fen Bilgisi dersinde maddeyi niteleyen özellikler konusundaki saydamlık ve opaklık konusu ile ilgili istediği yardım ve bu öğrenciye yardım etmek amacıyla diğer arkadaşları tarafından paylaşılan bilgiyi içeren ekran görüntüsüne yer verilmiştir.

Şekil 18. “Yardımlaşma” şeklindeki etkileşim için örnek ekran görüntüsü.

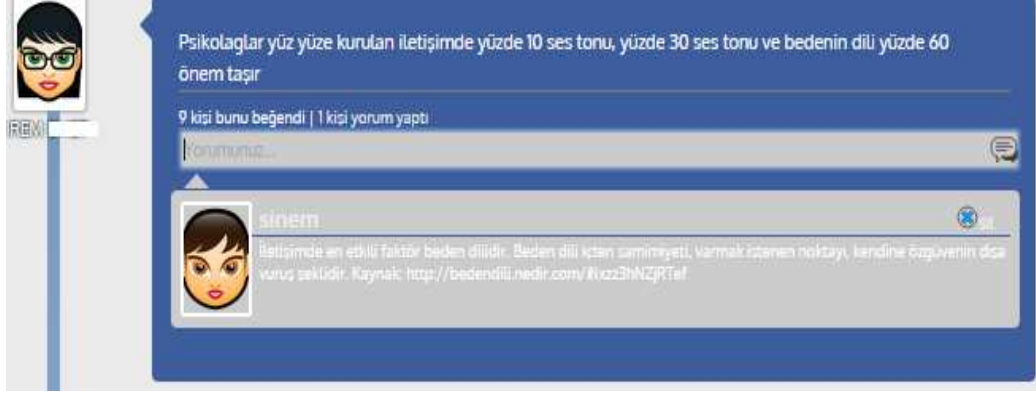
Öğrencilerin eğitsel sosyal ağ grubu üzerinde, birbirleriyle kurdukları diğer bir etkileşim şekli ise öğrencilerin kendi aralarında yaptıkları sohbet veya birbirlerinin paylaşımına verdikleri dönütlerdir. Akran geribildirim denilebilecek bu iletiler “sohbet/dönüt” kategorisi altında toplanmıştır. Tablo 22’de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından “sohbet/dönüt” kategorisi kapsamında paylaşılan yazılı

iletilerin sayısı birinci haftada 18, ikinci haftada 23, üçüncü haftada 43, dördüncü haftada 12, beşinci haftada 5'tir. Şekil 19'da öğrenci "sohbet/dönüt" örnek bir iletinin yer aldığı ekran görüntüsüne yer verilmiştir.

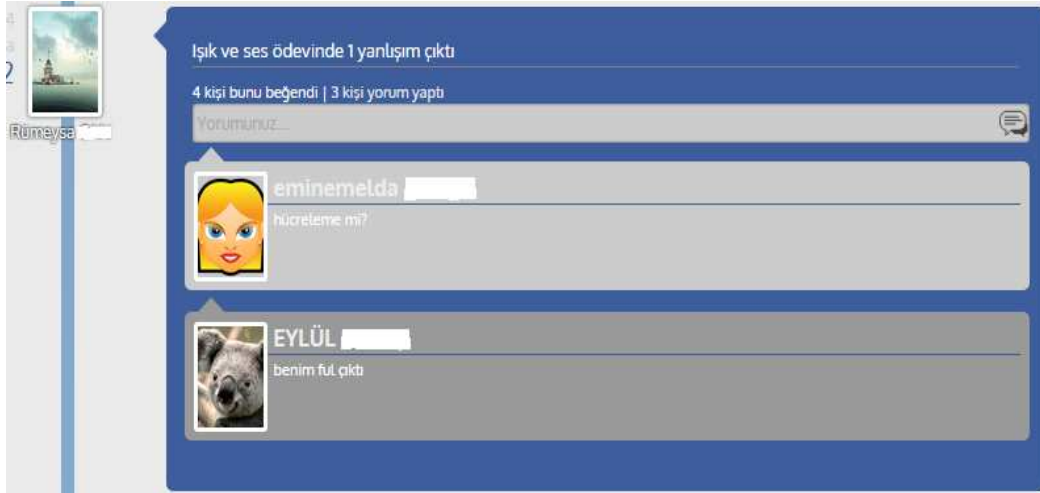
Şekil 19. "Dönüt" ve "sohbet" şeklindeki etkileşim için örnek ekran görüntüsü.

Öğrencilerin eğitsel sosyal ağ grubu üzerinde, birbirleriyle kurdukları etkileşimler için belirlenen kategorilerden biri de "toplular iletişim"dir. Öğrencilerin bir kişiye değil, tüm grup üyelerine hitaben paylaştıkları iletler bu kategori altında toplanmıştır. Bunların bazıları, öğrencilerin ekledikleri video ve resimleri daha anlaşılır hale getirmek için yaptıkları açıklamalardır. Bazıları ise grup üyelerine uygulamayla ilgili önerilerde bulunmak, duyuru yapmak gibi amaçlarla paylaşılmıştır. Tablo 21'de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından "toplular iletişim" kategorisi kapsamında paylaşılan yazılı iletlerin sayısı birinci haftada 78, ikinci haftada 9, üçüncü haftada 33, dördüncü haftada 12, beşinci haftada 6'dır. Şekil 20'deki ekran görüntüsünde "toplular iletişim" kategorisine örnek bir ileti yer almaktadır ve diğer bir öğrencide paylaşım hakkında destekleyici ifadelerde bulunmuştur.

Şekil 20. “Toplu iletişim” şeklindeki etkileşim için örnek ekran görüntüsü.

Bazı öğrenciler ise eğitsel sosyal ağın gönderi ekle kısmından yaptıkları ödev veya sınavlar hakkında durumlarını yazmışlardır. Örneğin Şekil 21.’de bir öğrenci grup duvarında “ışık ve ses ödevinde 1 yanlışım çıktı” şeklinde bir ileti paylaşmıştır. Grup duvarındaki bir duyurunun ise başka bir derse ait ödev teslimiyle ilgili olması dikkat çekmiştir. Bu durum, söz konusu grubun öğrencilere sınıf arkadaşlarıyla haberleşmek için bir ortam sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Bir öğrenci ise anneler günü hakkında grup duvarında tebrik mesajı paylaşmıştır. Bu mesaj da “toplu iletişim” şeklinde gerçekleşen etkileşimlere örnektir.

Şekil 21. “Toplu iletişim” şeklindeki etkileşim için örnek ekran görüntüsü.

Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinden öğrenci-öğretmen etkileşimine yönelik elde edilen bulgular

Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinde öğrenci-öğretmen etkileşimine dair bulgular, öğrenciler ve öğretmenler arasında geçen yazılı paylaşım analizlerinden elde edilmiştir. Bu paylaşımlar öğretmenden öğrencilere iletilen ve öğrencilerden

öğretmenlere iletilen mesajlar şeklinde gruplandırılmıştır. Bu ileti sayıları Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23

Eğitsel Sosyal Ağ Grubunda Öğretmenlerin Öğrencilere, Öğrencilerin Öğretmenlerine Gönderdikleri İleti Sayıları

Kategoriler	1. Hafta	2. Hafta	3. Hafta	4. Hafta	5. Hafta
Öğretmenden öğrenciye iletilen	26	9	19	8	7
Öğrenciden öğretmene iletilen	58	11	32	12	11

Öğretmenler tarafından öğrencilere gönderilen iletilerin genellikle öğrencilerin akademik başarısında etkili olabilecek video sunum veya bir Web site adresi ve öğrencilerin paylaşımlarına dönüt verme şeklinde gerçekleştiği görülmüştür. Bununla birlikte öğretmenlerin öğrencileri motive edici iletileri de vardır. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin ders dışı paylaşımlarına yorum yaptığı da olmuştur. Tablo 23’de görüldüğü gibi öğretmen tarafından öğrencilere gönderilen ileti sayıları birinci haftada 26, ikinci haftada 9, üçüncü haftada 19, dördüncü haftada 8 ve beşinci haftada 7’dir.

Öğrenciler tarafından öğretmenlere gönderilen iletilerin genellikle öğretmenlerin iletilerine dönüt ve yanıt verme şeklinde gerçekleştiği görülmüştür. Tablo 23’de görüldüğü gibi öğrenciler tarafından öğretmenlere gönderilen ileti sayıları birinci haftada 58, ikinci haftada 11, üçüncü haftada 32, dördüncü haftada 12 ve beşinci haftada 11’dir.

Aşağıdaki ifadeler, öğretmen ve bir öğrenci arasında geçen diyaloga aittir. Burada öğrenci, öğretmenin eklediği video hakkında dönütte bulunmakta ve öğretmen de öğrenciye yanıt vermektedir.

Öğrenci: “Öğretmenim ben yabancı insanların küçük çocukları bu kadar kolay kandırabileceklerini bilmiyordum. Çok teşekkürler. Aileme de izlettim bu tür videoları nerden buluyor senin öğretmenin, dedi bana.”

Öğretmen: “Videoda da anlatıldığı gibi çocuklar yabancı insanlara karşı çok dikkatli olmalısınız. Ailene selamlar Ahmet, bu tür videolar sosyal paylaşım sitelerinde oldukça fazla, sosyal paylaşım sitelerini daha verimli kullanmaya çalışıyorum. :))”

Aşağıdaki ifadeler de öğretmenin farklı zamanlarda öğrencilere verdiği dönütlerdir:

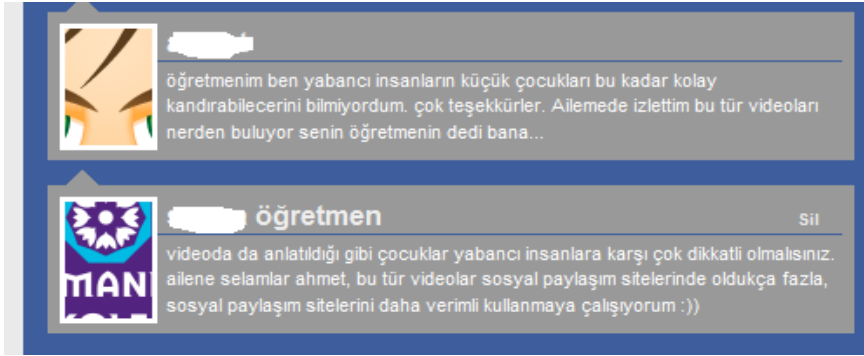
“Tebrik ederim seni, şu ana kadar yaptığın en iyi paylaşımlarından bir tanesi, aferin sana!”

“Karaca çok güzel, devam! :))”

“Efecim! Teşekkürler, ben de çok beğendim.”

“Sizler anlaşılın bu sosyal ağı çok seveceksiniz. :))”

Öğretmen ve öğrenciler arasındaki etkileşim için örnek ekran görüntüleri yer almaktadır.

Şekil 22. Öğrenci-öğretmen etkileşimi içeren ekran görüntüsü

Şekil 23. Öğrenci dönütü içeren ekran görüntüsü

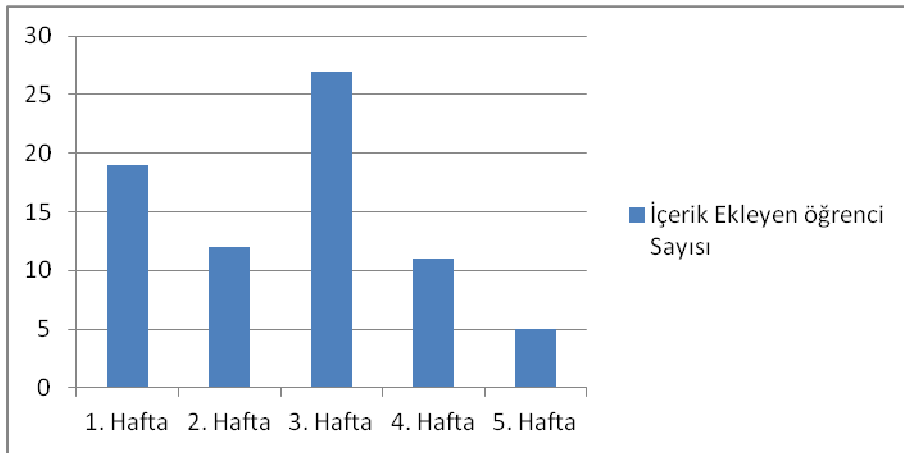

Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinden öğrenci-içerik etkileşimine dair bulgular

Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinde eğitsel sosyal ağ grubundaki öğrenci içerik etkileşimi, bu grubun sayfa analizleri ile incelenmiştir. Bu bölümde söz konusu analizlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinden öğrenci-içerik etkileşimine yönelik elde edilen bulgular

Eğitsel sosyal ağ sayfa analizinde öğrenci-içerik etkileşimine dair bulgular, bu sayfadaki tüm paylaşımların analizlerinden elde edilmiştir. Eğitsel Sosyal Ağ Platformunda oluşturulan grup sayfasına öğrenciler 5 hafta boyunca video, resim ve yazılı ileti şeklinde içerik eklemişlerdir. Ancak her öğrenci her hafta içerik eklememiştir. Haftalara göre içerik ekleyen öğrenci sayıları şekil 24’de gösterilmiştir.

Şekil 24. Eğitsel sosyal ağ uygulamasında içerik ekleyen öğrenci sayısının haftalara göre değişimi.

Şekil 24’te de görüldüğü gibi, Eğitsel Sosyal Ağ grubunda en fazla içerik ekleyen öğrenci sayısına 3. haftada ulaşmıştır. Bu sayılar birinci haftada 19, ikinci haftada 12, üçüncü haftada 27, dördüncü haftada 11 ve beşinci haftada 5’tir. Eğitsel Sosyal Ağ grubunda öğrencilerin paylaştığı “video/link ve resimler”, “ödev” ve “yazılı ileti” olarak gruplandırılmıştır.

Öğrencilerin haftalara göre gruba ekledikleri içerik çeşitleri ve sayıları Tablo 24’te gösterilmiştir.

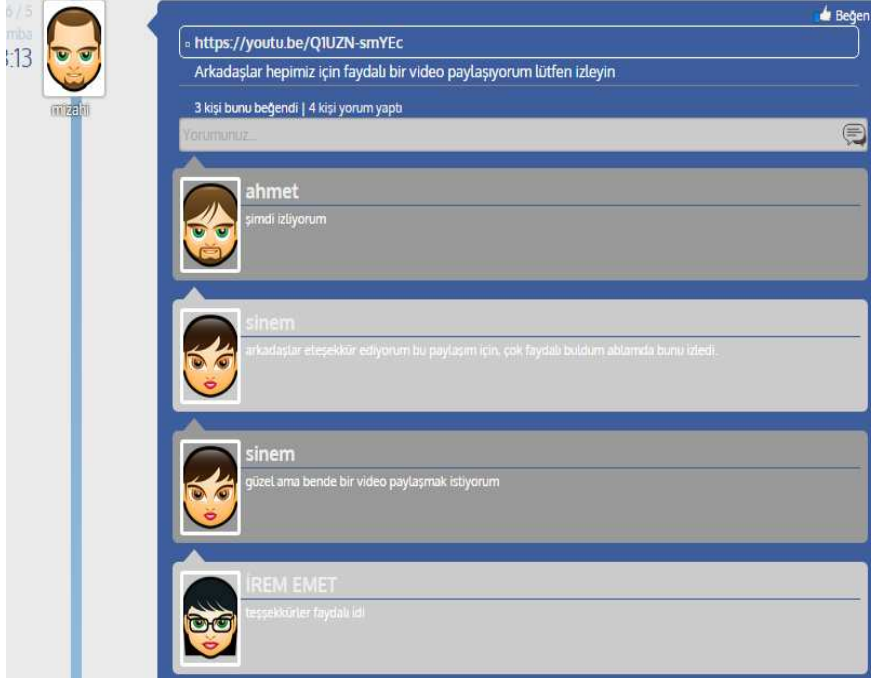
Tablo 24

Eğitsel Sosyal Ağ Grubunda Öğrenciler Tarafından Eklenen İçerik Çeşitleri Ve Sayıları.

Haftalar	Video/link	Ödev	Yazılı İletiler
1. Hafta	2	2	115
2. Hafta	5	3	38
3. Hafta	8	1	81
4. Hafta	2	3	35
5. Hafta	6	2	19
Toplam	23	11	278

Ders ödevleri ile ilgili olan videolar, öğrenciler tarafından sosyal ağ platformuna eklenen ders veya ders dışı içeriklere sahiptir. Bu videolar öğretmenin göndermiş olduğu ders içerikli videoları destekleyici veya ders ve ödevleri dışındaki ilginç videolardır. Genel olarak videoların uzunluğu 5 ve 10 dakika arasında değişen kısa videolardan oluşmaktadır. Tablo 24'te görüldüğü gibi bu grupta, öğrenciler tarafından; birinci haftada 2, ikinci haftada 5, üçüncü haftada 8, dördüncü haftada 2 ve beşinci haftada 6 olmak üzere, toplamda 23 video yayınlanmıştır.

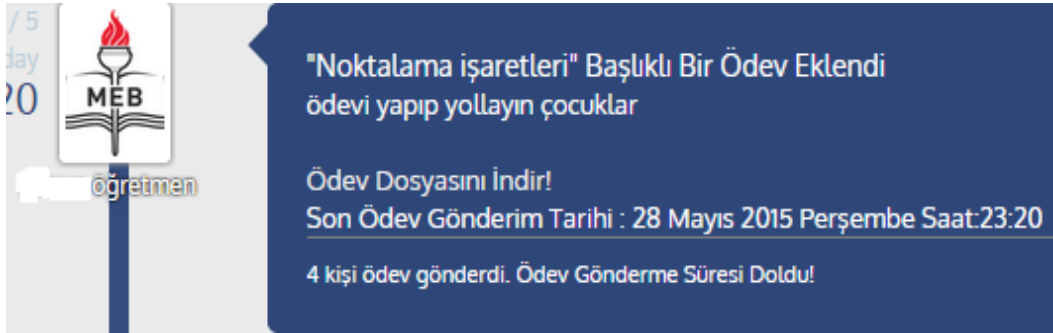
Şekil 25.'te öğrenciler tarafından sosyal ağ platformuna eklenen bir video etkileşimi için örnek ekran görüntüsü yer almaktadır.

Şekil 25. Öğrenciler tarafından sosyal ağ platformuna eklenen bir video etkileşiminin ekran görüntüsü

Öğrencilerin Eğitsel Sosyal Ağ grubunda, öğretmenin vermiş olduğu ödevler dijital ortamda hazırlanmış test, çevrim içi soru çözümü, sunum veya ders konusuyla ilgili bir video izlenmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Yapılan ödevlerin tekrar öğretmene gönderildiği görülmektedir. Tablo 23'te görüldüğü gibi bu grupta, öğrenciler tarafından birinci haftada 2, ikinci haftada 3, üçüncü haftada 1, dördüncü haftada 3 ve beşinci haftada 2 olmak üzere, süreç boyunca toplamda 11 tane ödevlerle ilgili paylaşımda bulunulmuştur.

Şekil 26'da öğretmen tarafından gruba eklenen bir ödevi yapan öğrenciler tarafından öğretmene tekrar gönderildiği görülmektedir.

Şekil 26. Öğrenciler tarafından sosyal ağ platformuna eklenen ödev etkileşimi ekran görüntüsü

Öğrenciler tarafından eklenen yazılı içeriklerden “yardımlaşma”, “sohbet /dönüt” ve “toplu iletişim” kategorileri altında toplananlar, öğrenci-öğrenci etkileşimine dâhil edildiğinden burada yer verilmemiştir.

Araştırmada kullanılan tüm veri toplama araçlarından elde edilen bulgular incelendiğinde, sistematik olarak öğrencilerin sınıf yönetimi kapsamında eğitsel sosyal ağlarla bir öğrenme ortamına ilişkin olarak; öğrenci-öğrenci etkileşimi, öğrenci-öğretmen etkileşimi, iletişim, işbirliği, kaynak materyal paylaşımı konularında kullanılabilirlik düzeyi ve kullanılan eğitsel sosyal ağın tasarımsal ve kullanım kolaylığı açısından yeterli olup olmadığı konuları irdelenmiştir. Bu süreç, eğitimci ve araştırmacılar için araştırmanın evreni olan ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin eğitiminde eğitsel sosyal ağın öğretim süreçlerinde işe koşabilecekleri birer öğretim teknolojisi olarak ve bu araçları eğitimcilerin öğretim uygulamalarında kullanıp kullanmayacaklarını öngörme açısından araştırmacı ve eğitimcilere büyük katkılar sağlayacaktır. Ancak bulgular, tek başına yeterli değildir. Bulguların, alanyazınla tartışılarak araştırma sonuçlarına dönüştürülmesi ve alanyazına uygulamaya dönük açık ve net bir biçimde sunulmuş sonuçlar ortaya koyması gerekmektedir. Bu bakış açısıyla bir sonraki bölümde, araştırmanın sonuçları, sonuçların alanyazınla tartışılması ve gerek bu araştırmaya gerekse gelecekteki araştırmalara ilişkin öneriler verilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Sonuç Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, günümüzde öğrencilerin yoğunlukla kullandıkları çevirim içi sosyal ağların eğitimde iletişim, işbirliği ve kaynak/materyal paylaşımında kullanılması sonucunda eğitimde kullanılabilirliği ve sınıf yönetimine etkileri ile eğitsel sosyal ağ uygulamasındaki öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğrenci-içerik etkileşimleri ve kullanılan sosyal ağın tasarımsal ve kullanım düzeyi incelenmiştir. İlkokul 4. sınıf düzeyinde gerçekleştirilen ve 5 hafta süren uygulama sonunda uygulanan ölçek, anket ve eğitsel sosyal ağ üzerindeki etkileşimler betimsel yöntemlerle analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Sonuç

Araştırma sorularından ilki sosyal ağların eğitimde kullanılması ile alakalıdır. İletişim faktörü ile ilgili olarak ölçekte yer alan 6 maddenin ortalaması 9.30 bulunmuştur. Bu bulgu ışığında eğitsel sosyal ağın iletişim ile ilgili özelliklerinin eğitim ortamlarında kullanılabilmesi sonucuna varılabilir. Araştırma sonuçları öğrenci-öğrenci etkileşimi kadar sık olmamakla birlikte, öğrencilerin öğretmenleri ile eğitsel sosyal ağ grubu üzerinden iletişim kurduklarını göstermiştir. Öğretmen ile etkileşim, çoğunlukla öğretmenden dönüt alma şeklinde veya öğretmenin yapmış olduğu paylaşıma yorum veya cevap verme şeklinde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin öğretmene ulaşması, öğretmenin ise, öğrenci çalışmalarını takip etmesi ve değerlendirmesi kolaylaşmıştır. Bu sonuçlar, öğretmenin öğrencilerinin etkileşimlerini takip edip, dönütler vererek öğrencilere yol gösterici olabileceği ve öğrenci merkezli yaklaşımlarda sosyal ağların kullanılabilmesi düşüncesini akla getirmektedir.

Sosyal ağda yer alan işbirliği ile ilgili özelliklerin eğitsel kullanımını ölçmek için ölçek içerisinde 3 adet madde bulunmaktadır. Öğrencilere uygulanan ölçek sonucunda bu üç maddenin ortalaması 9.24 bulunmuştur. Buna göre eğitsel sosyal ağ eğitimde işbirlikçi öğrenme ortamı olarak kullanılabilir. Sosyal ağ sitesi

üzerinde verilen görevlerin yerine getirilmesinde, öğretmen veya öğrenciler tarafından iletilen sorular olduğunda öğrencilerin birbirlerine yardım etmeye istekli olmaları bunu kanıtlar niteliktedir. Ayrıca 4. sınıf öğrencilerin derslerini desteklemek amaçlı kullanılan eğitsel sosyal ağ grubunda öğrenciler arası etkileşimin yeterince yüksek olduğunu göstermiştir. Bu grup sayfası üzerinde öğrenciler arası etkileşim şekillerinden birisi de yardımlaşmadır. Eğitsel sosyal ağ sayfa analizi bulgularına baktığımızda bu ortamda yardımlaşmanın gerçekleştiği sonucuna varılabilir. Bu yardımların, sayıca, gruptaki diğer yazılı iletilere göre çok az olması ile birlikte, öğrencilerin işini kolaylaştırabilecek niteliktedir. Sayfadaki diğer öğrenciler arası etkileşimlerin ise, ders veya ders dışı konular hakkında tartışmalar yapma, birbirlerinin paylaşımlarına dönütler verme, sohbet etme ve toplu iletişime geçme şeklinde gerçekleştiği görülmüştür.

4. sınıf öğrencilerin derslerini eğitsel sosyal ağ ortamı ile desteklenmesi; ders içeriğinin görselleşmesini sağladığı ve bazı öğrenciler için dersi ilgi çekici ve eğlenceli hale getirdiği düşünülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda bakıldığında görselliğin önem taşıdığı derslerde sosyal ağ kullanımının avantaj sağlayabileceğini söylenebilir.

Materyal ve kaynak paylaşımı ile ilgili özelliklere bakıldığında bu özellikleri ilgilendiren 2 ölçek maddesinin ortalamasının 9.46 bulunduğu görülmektedir. Bu bulgu doğrultusunda ve eğitsel sosyal ağ sitesi üzerinde öğrencilerin yapmış olduğu etkileşimlere bakılarak eğitsel sosyal ağın materyal ve kaynak paylaşımı için daha etkili bir eğitim ortamı oluşturduğu görülmektedir.

Yapılan bu araştırmada, eğitsel sosyal ağ grubunda öğrencilerin ders materyalleri, kaynakları ve dersle ilgili veya ders dışı bilgileri paylaştıkları görülmüştür. Bazı öğrencilerin ise bu paylaşımlar sayesinde dersi takip etmeleri kolaylaşmıştır. Bu sonuç, ders devamsızlığı veya dersin anlaşılmadığı durumlarda öğrencilerin işlenen konular hakkında bilgi sahibi olması için sosyal ağların bir ortam sağlayabileceğini gösterebilir.

Farklı cinsiyet grupları için yapılan Mann-Whitney Testi'nde cinsiyet grupları arasında Sosyal Ağ Eğitsel Kullanım ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($P>0,05$). Bu bulguya göre bu yaş grubu

öğrencilerin eğitsel sosyal ağı kullanmasında cinsiyet açısından bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Eğitsel sosyal ağın kullanılabilirliği ile ilgili veriler incelendiğinde öğrencilerin eğitsel sosyal ağı çoğunlukla kullanışlı buldukları görülmektedir. Öğrencilerin en çok kullanışlı buldukları sosyal ağdaki etkinlikler özelliği (% 92.2), anket (%80.4) ve eğitsel sosyal ağın görsel tasarımı (%78.4) olarak göze çarpmaktadır.

Etkinlikler özelliği sosyal ağlar ve öğrenme yönetim sistemlerinin ortak özelliklerindedir. Sosyal ağlarda bireyler etkinlikler oluşturarak çevrimdışı ve çevrim içi toplantılar düzenleyebilmekte ve yaklaşan sınav, ödev gibi olayları hatırlatma amacı ile kullanabilmektedir. Kullanılan eğitsel sosyal ağda bu iki türde etkinliğe de izin verilmiştir. Öğrencilerin etkinlikler sayfasından öğretmenlerinin eklemiş olduğu etkinliklere katılmakla birlikte yaklaşan ödev, sınav gibi olayları önceden görüntülemek istedikleri anlaşılmaktadır.

Beğenilen özelliklerin bir diğeri olan anket özelliği öğretmenlere herhangi bir konu hakkında öğrenciler tarafından dönüt alma imkânı sağlar. Öğretmenler ders sonrasında dersteki bir durumu değerlendirmelerini isteyebilir. Benzer şekilde okulda ve sınıfta demokrasi kültürünün oluşturulması ve devam ettirilmesinde de anketlerin etkili olabileceği düşünülmektedir. Öğrenciler tarafından anket özelliğinin beğenilmesinin nedeni olarak bireylerin ders ve öğretmenin verdiği diğer konular üzerinde hak sahibi olma istekleri görülebilir.

“Digital Natives” olarak adlandırılan ve internet çağında doğan bu yaş grubunun %92’si her gün mutlaka çevrim içi oluyor (URL-1). Bu yaş grubu öğrencilerin eğitsel sosyal ağlar üzerinde daha fazla etkileşim ve dönüt alınması sağlanarak akademik başarıyı artıracakları düşünülmektedir. Kullanılan eğitsel sosyal ağın tasarımının öğrenciler tarafından beğenilmiş olması eğitsel sosyal ağların öğrencilerin akademik başarısında önemli bir etken olduğu sonucuna varılabilir.

Eğitsel sosyal ağ grup uygulaması, bazı öğrencilerin vakit kaybetmesine sebep olurken, bazılarının internette harcadıkları vakti ders amaçlı kullanmalarını sağladığı düşünülmektedir. Ayrıca derse hazırlanma veya ödev hazırlama sürecinde bazı öğrencilere, sürecini kolaylaştırma, arkadaşlarından ve öğretmeninden alınan dönütlerle hata düzeltmeyi sağlama gibi avantajlar

sağlamıştır. Bununla birlikte bazı öğrencilerin eğitsel sosyal ağ grubu paylaşımlarından etkilenmemiş, bazıları ise olumsuz etkilenmiş olabileceği de düşünülmektedir. Öğrencilerin eğitsel sosyal ağ grup uygulamasından farklı şekillerde etkilenmiş olmalarını, bireysel farklılıklarından kaynaklandığı söylenebilir. Bu sonuç sosyal ağların eğitsel kullanımının her öğrenci için avantaj sağlamayacağını bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tartışma

Araştırmada, eğitsel sosyal ağ grubu üzerinde öğrenciler arası etkileşimin oldukça fazla olduğu görülmüştür. Eğitsel sosyal ağın sayfa analizi bulguları incelendiğinde öğrenciler arası iletişimi arttırdığı yönünde bulgular yer almaktadır. Bu bulgulara benzer olarak, Ajjan ve Harsthone (2008), araştırmalarının bulguları arasında, eğitimciler tarafından öğrenci-öğrenci etkileşimine en fazla yarar sağlayacak Web 2.0 uygulaması olarak sosyal paylaşım sitelerinin görüldüğüne yer vermişlerdir. Lockyer ve Patterson (2008) ise, sosyal ağların formal eğitimde kullanılması ile ilgili yaptıkları özel durum çalışmasında, bir dersi sosyal ağ sitesi üzerinden yürütmüşler ve bu sosyal ağ sitesinde öğrenciler arası etkileşimin oldukça yüksek olduğuna bulguları arasında yer vermişlerdir. Benzer başka bir bulguya da Kert (2011) çalışmasında rastlanmıştır. Bu araştırma kapsamında ilkökul 4. sınıf müfredatında yer alan çeşitli ders paylaşımları için eğitsel sosyal ağ grubu kullanılmış ve bu grupta öğrenciler arasında canlı bir iletişimin olduğu görülmüştür. Söz konusu araştırmadan elde edilen tüm bu bulgular, bu araştırmanın eğitim amaçlı kullanılan eğitsel sosyal ağ grubu üzerinde öğrenci-öğrenci etkileşiminin yüksek olduğuna dair bulgusunu desteklemektedir. Ayrıca bu araştırmada eğitsel sosyal ağ üzerinde öğrencilerin ders paylaşımlarının yanı sıra, sohbet ve haberleşme gibi amaçlarla da paylaşımlarda bulunduğu görülmüştür. Bu bulgular sosyal ağların öğrenciler arası etkileşim için ders saatleri dışında bir ortam sağlayabileceğini göstermektedir. Bu sonuçlar, işbirlikli öğrenme gibi öğrenciler arası yüksek etkileşim gerektiren yöntemlerde sosyal ağlardan yararlanılabileceğini akla getirmektedir.

Sınıf yönetiminin önemli boyutlarından birisi olan iletişim, öğrencilerin öğretmene ve dolayısı ile derse karşı tutumunda önemli bir etkidir. Öğrenciler zamanlarının büyük bir çoğunluğunu okulda öğretmenleri ve arkadaşları ile geçirmektedir. Dolayısı ile öğretmen-öğrenci ilişkisinin diğer ilişki türlerine göre

eğitimin niteliği ve öğrencilerin akademik başarıları üzerinde daha büyük bir etki oluşturduğu bilinen bir gerçektir (Çınkır, 2004). Sosyal ağ sitesinin öğrenci - öğretmen iletişimini kolaylaştırmış olması öğrenciler ve öğretmenin ilişkileri okul dışında da devam ettirebilmelerine imkân tanımıştır. Araştırmamızda elde edilen bulgular ile Gündüz (2014), Baran (2010) ve Urfalıoğlu (2015)'nin elde ettiği bulgularla benzerlik göstermektedir. Ayrıca Keleş ve Demirel (2011) sosyal ağların öğrenciler arasındaki iletişimi de güçlendirmekte olduğunu ifade etmiş ve iletişim aracı olarak kullanılabilmesi sonucunu desteklemiştir. Bununla birlikte kendini ifade etmekte güçlük çeken öğrencilerin akranlarıyla sosyalleşmesi için de uygun ortamlar olduğu düşünülebilir.

Öğrenciler eğitsel sosyal ağlar üzerinde kendi aralarındaki soru-cevap şeklindeki çalışmalar, yardımlaşmalar, iletişimin gelişmesi, işbirlikli bir öğrenme ortamının oluşmasına da imkân vermektedir. Eğitsel sosyal ağlardaki işbirliği konusundaki bulgular benzer çalışmalara yapan Mazman (2009), (Ekici, 2012), Urfalıoğlu (2015), Gündüz (2014) ve Yapıcı ve Hevedanlı (2014) ile uyumlu olduğu görülmektedir. Mazman (2009) tarafından geliştirilen sosyal ağın eğitimde kullanımı ile ilgili ölçek bulgularından elde edilen verilere göre öğrencilerin büyük bir kısmı eğitsel sosyal ağların işbirlikli öğrenme için kullanılabilmesi görüşündedir.

Sosyal ağlarda paylaşılan dersle ilgili içeriklerin öğrenciler tarafından ilgi çekici bulunduğunu öğrenci ve öğretmenlere ders süresince kolaylık sağladığını, kaynak ve materyal paylaşımında kullanılabilir olduğunun Keleş ve Demirel (2011), Gonzales ve Vodicka (2010) ve Kalafat ve Göktaş (2011)'da çalışmalarında belirtmiştir.

İnternetin hemen hemen istenilen her yerden bağlanılabildiği, öğrenci ve öğretmenlerin hemen her gittiği yerde sosyal ağ sitesi hesaplarını takip edebildiği günümüz bilgi ve teknoloji çağında bu avantajın eğitsel bağlamda kullanılmaması düşünülemez. Polat ve Güzel (2011), özellikle öğrencilerin interneti bir eğitim aracı olarak kullanmalarının kaçınılmaz olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Mobil cihazlardan eğitsel sosyal ağa bağlanılabilmesi öğrencilerin hem öğretmenleri, hem sınıf arkadaşları hem de ders içeriklerinden sürekli olarak yararlanabilmelerine olanak sağlamaktadır. Öğrencilerin çoğunluğunun da mobil

cihazlardan bağlanma özelliğini kullanışlı bulmalarının nedeni de bu olarak gösterilebilir.

Eğitimcilerin, interneti öğretim amaçlı kullanma konusu üzerinde detaylı düşüncelerinde yarar vardır. Wallace (2004) yapmış olduğu çalışmada öğretmenler için bilgi kaynağı olarak internetin kitap, kütüphane ve hatta alan gezisi gibi kullanılabilmesini ayrıca içeriğin sunulması için projeksiyon cihazlarından, televizyondan veya laboratuvarlardan faydalanılabileceğini belirtmekte ve öğrenmede küçük grup çalışmalarının organize edilmesinin önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Bununla birlikte Arabacı ve Polat (2013)'deki çalışmada özellikle ülkemizde resmi okullardaki kalabalık sınıf mevcutlarının varlığı, teknoloji okuryazarlığının öğrenciler arasında düşük, öğretmenler arasında ise orta düzeyde olduğu ve yine okullarda teknoloji destekli sınıflar için aile desteğinin yeterli düzeyde sağlanamadığını belirtmiştir. Ayrıca farklı araştırmacılar tarafından da belirtildiği gibi beklenenin aksine ülkemizdeki özel okullarda bile öğretmenlerin sınıf yönetimi süreçlerinde teknoloji kullanımına dair hala bazı tereddütleri olduğu görülmektedir (Secer, 2010). Buna rağmen öğrenciler ders içerisinde, sınıf ortamında, teknoloji kullanımının çalışma istek ve ilgilerini, kendilerine olan güvenlerini, öğrenme hızlarını, kelime hazinelerini ve kendini değerlendirme durumlarını artırdığını; dersi daha iyi anlayabildiklerini, başarılarının daha da yüksek olduğunu, daha rahat bir ortamda dersi daha fazla sevdiklerini belirtmişlerdir (Tuti, 2005).

Öneriler

Eğitimcilere ve yöneticilere yönelik öneriler şunlar olabilir:

- Eğitimciler, “Digital Natives” olarak adlandırılan ve Bilgi Teknolojileri çağında öğrencilerin kullanmayı tercih ettikleri Facebook, Twitter, Google, vb. teknolojilerden ziyade eğitsel sosyal ağlar ve Web 2.0 araçları kullanarak ödev ve bilgilendirme yapmayı tercih edebilirler.
- Karma öğrenme yöntemlerinde öğrencilerin okul ortamları dışında informal öğrenmelerini devam ettirebilmeleri ve öğretmenleri ile sürekli iletişim kurabilmeleri amacı ile kullanılabilir.
- Uzaktan öğretimde alternatif yazılım olarak ders materyallerinin

öğrencilere ulaştırılması sağlanabilir. Bununla birlikte mevcut kullanılan öğrenme yönetim sistemlerinde eksik görülen sosyal ilişkilerin devam ettirilebilmesinde kullanılabilir.

- Eğitimciler, kendi teknoloji okuryazarlık seviyelerini iyileştirmenin yollarını araştırırken sınıf içi etkileşimler için teknolojinin daha etkin dâhil edilmesi için kendi yeterliklerini artırmanın yollarını da araştırmalıdır.
- Yöneticiler, öğretmenler için sınıf yönetimi sürecinde Web 2.0 ve özelliklerine dair bilgi edinmelerine yönelik kurum içerisinde eğitimlere yönlendirilmeleri sağlanabilir.
- Eğitimciler, sınıf yönetimi ve diğer uygulamalara yönelik eğitim ortamları oluşturmada teknoloji temelli yöntemleri daha sık tercih etmeye teşvik edilebilirler.
- Hâlihazırda kullanılan eğitsel sosyal ağların eğitimde kullanılması; karşılaşılan kimlik karmaşası, dikkat dağıtıcı reklam veya diğer unsurlar, kimlik hırsızlığı, siber zorbalıklar gibi sorunların önlenmesinde kullanılabilir.
- Eğitimciler, kendi gruplarını oluşturarak kendi branşından olan diğer meslektaşlarıyla bilgi paylaşımında bulunabilir.

Araştırmacılara öneriler;

- Eğitsel sosyal ağ sitelerinin kullanımı farklı eğitim kademesinde olan öğrencilerle tekrar ettirilerek kullanılabilirliği ve etkililiği araştırılabilir.
- Pilot bir uygulama, bölge eğitsel sosyal ağa dahil edilerek okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenciler arasındaki etkileşimler incelenebilir.
- Eğitsel sosyal ağın bir eğitim teknolojisi aracı olarak kullanılabilmesi için, öğrenci, öğretmen ve yöneticiler, eğitim sürecinde rol alacak farklı birimlerin görüşlerini belirleyebilecek çalışmalar ilerideki araştırmalara konu edilebilir.
- Eğitim sürecinin diğer aktörleri olan veliler, idarecilerin de eğitsel sosyal ağları kullanımları sağlanarak görüşleri değerlendirilebilir.
- Eğitim denetmenlerinin eğitsel sosyal ağlar üzerinden rehberlik yapmalarına imkân tanıyan bir ortam geliştirilip rehberlik

etkinliklerinin yararları incelenebilir.

- Mümkünse bir eēitim bölgesinin tamamı eēitsel sosyal aēa dâhil edilerek okullar arasındaki etkileşimler, zmredaş ēretmenler arasındaki paylaşımlar incelenebilir.
- Eēitsel sosyal aēlara ebeveynler ve okul yöneticileri de dâhil edilerek okul veya sınıf ortamının tüm ēeleri eēitsel sosyal aēlara taşınabilir. Bu şekilde sanal bir sınıf kültürü geliştirilebilir.

Kaynaklar

- Acar, S., ve Yenmiş, A. (2014). Eğitimde sosyal ağların kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Facebook örneği. *Ejovoc: Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(3), 55-66.
- Ajjan, H., & Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *The Internet and Higher Education*, 11(2), 71-80.
- Akar, İ. (2003). Sınıf yönetimi. İçinde Z. Kaya (Ed.) *Öğrenci davranışlarını etkileyen etmenler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Aksüt, M. (2003). Derslerle ilgili süre kullanımı. In Z. Kaya (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (pp. 155-170). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Aksüt, M., Ateş, S., Balaban, S., ve Çelikkanat, A. (2012). İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerine ilişkin tutumları (facebook örneği). *XIV. Akademik bilişim konferansı bildirileri*, 74-76.
- Albion, P. R. (2008). Web 2.0 in teacher education: Two imperatives for action. *Computers in the Schools*, 25(3-4), 181-198.
- Arabacı, İ. B., ve Polat, M. (2013). Dijital yerliler, dijital göçmenler ve sınıf yönetimi. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, 12(47), 11-20.
- Association, N. S. B. (2007). Creating & connecting: Research and guidelines on online social and educational networking. from <https://cdn-files.nsba.org/s3fs-public/reports/CREATING-CONNECTING-Research-and-Guidelines-on-Online-Social-and-Educational-Networking.pdf?uWboUuaGF3I1xHt6.Vlnq4D9HnfutHyF>

- Attwell, G. (2006). Social software, personal learning environments and lifelong competence development. from <http://tr.scribd.com/doc/24892900/Social-Software-Personal-Learning-Environments-and-Lifelong-Competence-Development-Graham-Attwell> (Erişim Tarihi: 16 Kasım 2015)
- Aydın, A. (1998). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı.
- Aydın, A. (2004). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Tekağaç Eylül Yayıncılık.
- Bacanak, A., Karamustafaoğlu, O., ve Köse, S. (2003). Yeni bir bakış: Eğitimde teknoloji okuryazarlığı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(14), 191.
- Baki, A., ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 11(42), 1-21.
- Baran, B. (2010). Facebook as a formal instructional environment. *British Journal of Educational Technology*, 41(6), E146-E149.
- Barnes, J. A. (1977). Class and committees in a norwegian island parish. In S. Leinhardt (Ed.), *Social Networks* (pp. 233-252): Academic Press.
- Bartlett-Bragg, A. (2006). Reflections on pedagogy: Reframing practice to foster informal learning with social software <http://matchsz.inf.elte.hu/tt/docs/Anne20Bartlett-Bragg.pdf>.
- Başar, H. (1997). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı.
- Berger, P., & Trexler, S. (2010). *Choosing web 2.0 tools for learning and teaching in a digital world*. Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited. .
- Bilgiç, H. G., Duman, D., ve Seferoğlu, S. S. (2011). Dijital yerlilerin özellikleri ve çevrim içi ortamların tasarlanmasındaki etkileri. *İnönü Üniversitesi Akademik Bilişim*, s.257-263.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: MA: Pearson.
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.

- Boyd, S. (2006). Are you ready for social software? Retrieved 11.09.2015, 2015, from <http://stoweboyd.com/post/2325281845/are-you-ready-for-social-software> adresinden 11 Eylül 2015 tarihinde alınmıştır.
- Brink, H. I. (1993). Validity and reliability in qualitative research. *Curationis*, 16(2), 35-38.
- Brophy, J. E. (1983). Classroom organization and management. *The Elementary School Journal*, 83(4), 264-285.
- Celep, C. (2002). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Celep, C. (2014). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Coatney, R. (1982). Classroom management: Managerial functions in teaching. *Australian Journal of Teacher Education*, 7(1), 5.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. New York: Pearson.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Los Angeles: Sage publications.
- Creswell, J. W., & Clark, P. V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çalık, T. (2009). Sınıf yönetimi. İçinde L. Küçükahmet (Ed.) *Sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramlar*. (s.1-16). Ankara: Pegem Akademi.
- Çınkır, Ş. (2004). Okulda etkili öğretmen-öğrenci ilişkisinin yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*(161). http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/161/cinkir.htm (Erişim Tarihi: 11.Şubat 2015)
- Demirtaş, H., ve Güneş, H. (2002). *Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğü*. Ankara: Anı.
- Denkdemir, E. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi hakkında görüşleri ve bir uygulama*. (Yüksek lisans tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Ekici, M. (2012). *Öğretim ilke ve yöntemleri dersinde sosyal ağlar ve işbirlikli (Collaborative) öğrenme yöntemlerinin erişim düzeyine etkisi*. (Yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya. .
- Ekici, M., ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Emmer, E. T., & Stough, L. M. (2001). Classroom management: A critical part of educational psychology, with implications for teacher education. *Educational Psychologist*, 36(2), 103-112.
- Erdoğan, İ. (2002). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ersoy, A., ve Yalçınoğlu, P. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Evertson, C. M., ve Emmer, E. T. (1981). *İlkokul öğretmenleri için sınıf yönetimi*. (Çev. A. Aypay). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Fennimore, B. S. (1995). *Student-centered classroom management*: New Jersey: Dalmir.
- Fırat, M., Kabakçı Yurdakul, I., ve Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 2(1).
- Gonzales, L., & Vodicka, D. (2010). Top 10 Internet resources for educators. *Leadership*, 39(3), 8-37.
- Good, T. L., & Brophy, J. E. (1997). *Looking in classrooms*. New York: Longman
- Greene, J. C., Caracelli, V. J., & Graham, W. F. (1989). Toward a conceptual framework for mixed-method evaluation designs. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 11(3), 255-274.
- Gündüz, C. (2014). *Sınıf yönetimi için bir sosyal ağ uygulaması geliştirilmesi*. (Yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar.

- Güven, S. (2012). *İlköğretimde sınıf yönetiminin etkililiği*. (Doktora Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Hoşgörür, V. (2003). İletişim. İçinde Z. Kaya (Ed) *Sınıf yönetimi*. (s. 66-90). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hunter, A., & Brewer, J. (2003). Multimethod research in sociology In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (pp. 577-594). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Işık, H. (2012). Öğrenme ortamlarının fiziksel düzeni. İçinde M. Şişman ve S. Turan (Ed) *Sınıf Yönetimi*. (s. 61-76). Ankara: Pegem A Akademi.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Jackson, P. W. (1968). *Life in classrooms*. New York: Teachers College Press.
- Johnson, L., Levine, A., & Smith, R. (2008). The 2008 Horizon Report: Australia–New Zealand Edition. Austin, Texas: The New Media Consortium.
- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2014). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Los Angeles: Sage Publications.
- Jones, V. F., & Jones, L. S. (1990). *Comprehensive classroom management*. Boston: Allyn and Bacon.
- Kabilan, M. K., Ahmad, N., & Abidin, M. J. Z. (2010). Facebook: An online environment for learning of English in institutions of higher education? *The Internet and Higher Education*, 13(4), 179-187.
- Kalafat, Ö., ve Göktaş, Y. (2011). Sosyal ağların yükseköğretimde kullanımı: Gümüşhane üniversitesi, facebook örneği. İçinde Z. Genç (Ed). *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, 5. Cilt (s. 948-953). Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Karaman, S., Yıldırım, S., ve Kaban, A. (2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: WEB 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları. *XIII. Türkiye’de İnternet Konferansı*.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Karlı, M. D. (2009). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Keleş, E., ve Demirel, P. (2011). Bir sosyal ağ olarak facebook'un formal eğitimde kullanımı. İçinde Z. Genç (Ed.). *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, 5. Cilt (s.156-163). Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Kert, S. B. (2011). Online Social Network Sites for K-12 Students: Socialization or Loneliness. *International Journal of Social Sciences and Education*, 1(4), 326-339.
- Ketizmen, A. (2013). Genel eğitimde güzel sanatlar ve grafik eğitimi ve ilişkili uzmanlık alanları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2).
- Kirk, J., & Miller, M. L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Kirschner, P. A., & Karpinski, A. C. (2010). Facebook® and academic performance. *Computers in human behavior*, 26(6), 1237-1245.
- Kobak, K., ve Biçer, S. (2008). Facebook sosyal paylaşım sitesinin kullanım nedenleri. *8th International EducationTechnology Conference*, 567-571.
- Korkmaz, A. (2000). Sınıf yönetimi. İçinde L. Küçükahmet (Ed) *Sınıf organizasyonu*. (s.97-113). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kumar, A., & Lim, H. (2008). Age differences in mobile service perceptions: comparison of Generation Y and baby boomers. *Journal of Services Marketing*, 22(7), 568-577.
- Kuzu, E. B. (2014). *Bilişim teknolojileri öğretmen adayları arasında çevrimiçi sosyal ağların öğretim amaçlı kullanımı*. (Doktora tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kwan, G. C. E., & Skoric, M. M. (2013). Facebook bullying: An extension of battles in school. *Computers in human behavior*, 29(1), 16-25.
- LaRue, E. M. (2012). Using Facebook as course management software: a case study. *Teaching and Learning in Nursing*, 7(1), 17-22.

- Lee, C.-K., Lee, Y.-K., & Wicks, B. E. (2004). Segmentation of festival motivation by nationality and satisfaction. *Tourism management*, 25(1), 61-70.
- Lee, M. J. W., & McLoughlin, C. (2010). Social software as tools for pedagogical transformation: Enabling personalization, creative production, and participatory learning. In N. Lambropoulos & M. Romero (Eds.), *Educational Social Software for Context-Aware Learning: Collaborative Methods and Human Interaction* (pp. 1-22). New York: IGI.
- Leech, N. L., & Onwuegbuzie, A. J. (2007). A typology of mixed methods research designs. *Quality & Quantity*, 43(2), 265-275.
- Lenhart, A., & Madden, M. (2007). Social networking websites and teens: An overview. Pew Internet and American Life Project Report.
- Lewin, K., Lippitt, R., & White, R. K. (1939). Patterns of aggressive behavior in experimentally created "social climates". *Journal of Social Psychology*, 10(2), 271.
- Lockyer, L., & Patterson, J. (2008). *Integrating social networking technologies in education: a case study of a formal learning environment*. Paper presented at the Advanced Learning Technologies, 2008. ICALT'08. Eighth IEEE International Conference on.
- Lunenburg, F. C., ve Ornstein, A. C. (Eds.). (2013). *Eğitim yönetimi kavramlar ve uygulamaları*. (Çev. G. Arastaman). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*. (Çev. O. Akınhay ve D. Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Marzano, R. J., & Marzano, J. S. (2003). The key to classroom management. *Educational Leadership*, 61(1), 6-18.
- Mazman, S. G. (2009). *Sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı*. (Yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- McCrinkle, M. (2006). *New generations at work: Attracting, recruiting, retaining & training generation Y*. Baulkham Hills, N.S.W: McCrinkle Research.

- Merriam, S. B. (2002). Introduction to qualitative research. In S. B. Merriam (Ed.), *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis* (pp. 3-17). San Francisco: Jossey-Bass.
- Merve, K. (2015). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin sınıf yönetim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Miles, M., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Beverly Hills CA: Sage Publications.
- Milošević, I., Živković, D., Arsić, S., & Manasijević, D. (2015). Facebook as virtual classroom – Social networking in learning and teaching among Serbian students. *Telematics and Informatics*, 32(4), 576-585.
- O'Reilly, T. (2006). Web 2.0 compact definition: Trying again O'Reilly Network. <http://radar.oreilly.com/archives/2006/12/web-20-compact-definition-tryi.html> (Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2015).
- Oblinger, D. G., & Oblinger, J. L. (2005). *Educating the net generation*. e-educate. <http://digitalcommons.brockport.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1278&context=bookshelf> (Erişim Tarihi : 04 Eylül 2015)
- Odabaşı, H. F., Mısırlı, Ö., Günüç, S., Timar, Z. Ş., Ersoy, M., Som, S., . . . Erol, O. (2012). Eğitim için yeni bir ortam: Twitter. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(1), 89-103.
- Onwuegbuzie, A. J., & Collins, K. M. T. (2007). A typology of mixed methods sampling designs in social science research. *Qualitative Report*, 12(2), 281-316.
- Pedró, F. (2007). The new millennium learners: Challenging our views on digital technologies and learning. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 2(4), 245-263.
- Polat, H., & Güzel, E. (2011). *University students' attitudes towards the use of computers and internet*. Paper presented at the 5th International Computer&Instructional Technologies Symposium, Elazığ.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the horizon*, 9(5), 1-6.

- Rebecca, E., & Duncan, H. J. (2008). Facebook© goes to college: Using social networking tools to support students undertaking teaching practicum. *Journal of Online Learning and Teaching*, 4(4), 596-601.
- Ryan, D., & Calvin, J. (2009). *Understanding digital marketing: Marketing strategies for engaging the digital generation*. London: Kogan Page.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281.
- Sandelowski, M. (2003). Tables or tableaux? The challenges of writing and reading mixed methods studies. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (pp. 321-350). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sarıtaş, M. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. İçinde. L. Küçükahmet (Ed.) *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*: (s.47-90). Ankara: Nobel.
- Sarıtaş, M. T., ve Üner, N. (2013). Eğitimdeki yenilikçi teknolojiler: Bulut teknolojisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 180-189.
- Schroeder, J., & Greenbowe, T. J. (2009). The chemistry of Facebook: Using social networking to create an online community for the organic chemistry laboratory. *Innovate: Journal of online education*, 5(4), 3.
- Secer, M. (2010). *İlköğretim öğrencileri ve öğretmenlerinin performans görevleri ve bu görevlerde internet kullanımı hakkındaki görüşleri*. (Yüksek lisans tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Selwyn, N. (2007). *'Screw Blackboard... do it on Facebook!': an investigation of students' educational use of Facebook*. Paper presented at the Poke 1.0 - Facebook social research symposium, London.
- Sencer, M. (1989). *Toplumbilimlerinde yöntem*. İstanbul: Beta Basım.
- Shu-Chuan, C., & Yoojung, K. (2011). Determinants of consumer engagement in electronic word-of-mouth (eWOM) in social networking sites. *International Journal of Advertising*, 30(1), 47-75.

- Sönmez, V. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara Anı Yayıncılık.
- Sullivan, B. K. (2011). Are you a digital native or a digital immigrant? , from <http://bigdesignevents.com/2011/08/are-you-a-digital-native-or-a-digital-immigrant/> adresinden 14 Kasım 2015 tarihinde alınmıştır.
- Şahin, M. C. (2009). Yeni binyılın öğrencileri'nin özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9-(2), 155-172.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kiliçer, K., Akbulut, Y., ve Yildirim, Y. (2008). Türkiye'deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler. *Selcuk University Social Sciences Institute Journal*(19), 439.
- Taşdan, M., ve Kantos, Z. E. (2007). Yeni gelişmeler doğrultusunda sınıf yönetimi. İçinde Z. Cafoğlu (Ed.) *Sınıf kuralları* (s.121-163). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Taylor, D. G., Lewin, J. E., & Strutton, D. (2011). Friends, fans, and followers: Do ads work on social networks? *Journal Of Advertising Research*, 51(1), 258-275.
- Tertemiz, N. (2000). Sınıf yönetimi. İçinde L. Küçükahmet (Ed.) *Sınıf Yönetimi ve Disiplin* (s. 49-71). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Thomas, R. M. (2003). *Blending qualitative and quantitative research methods in theses and dissertations*: Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Tinio, V. L. (2002). *ICT in education*. New York: United Nations Development Programme.
- Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, sosyal ağlar ve kütüphanelerin geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 742-768.
- TUİK. (2016). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18660> (Erişim Tarihi: 18 Ocak 2016).
- Turan, S. (2012). Sınıf yönetimi. İçinde M. Şişman ve S. Turan (Ed.) *Sınıf yönetiminin temelleri*. (s.1-19). Ankara: Pegem Akademi.

- Tuti, S. (2005). *Eğitimde bilisim teknolojileri kullanımı performans göstergeleri, öğrenci görüşleri ve öz-yeterlik algılarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tutkun, Ö. F. (2003). Sınıf Yönetimi. İçinde Z. Kaya (Ed.) *Sınıfta yerleşim düzeni*. (s.139). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Türnüklü, A., ve Yıldız, V. (2002). Öğretmenlerin öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla başa çıkma stratejileri *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 284, 22-27.
- Urfalıoğlu, M. (2015). *Ortaokullarda sınıf yönetiminde sosyal ağ uygulaması (Tokat ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Wallace, R. M. (2004). A framework for understanding teaching with the internet. *American Educational Research Journal*, 41(2), 447-488.
- Waycott, J., Bennett, S., Kennedy, G., Dalgarno, B., & Gray, K. (2010). Digital divides? Student and staff perceptions of information and communication technologies. *Computers & Education*, 54(4), 1202-1211.
- Wenger, E. (2011). Communities of practice: A brief introduction <https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/bitstream/handle/1794/11736/A%20Obrief%20introduction%20to%20CoP.pdf?sequence=%201> (Erişim Tarihi: 14 Kasım 2015).
- Yapıcı, İ. Ü., & Hevedanlı, M. (2014). Educational use of social networks: Facebook case study. *European Journal of Research on Education, Special Issue: Educational Technology and Lifelong Learning*, 16-21.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, H. A. (2002). *Eğitimde toplam kalite yönetimi: ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında TKY uygulama modeli*. Ankara: Nobel.
- Yin, R. K. (2013). *Case study research design and methods*. London: Sage publications.

URL-1:

<http://egegen.com/blog/gencler-arasinda-populer-olan-sosyal-aglar/>

(Erişim Tarihi : 04 Eylül 2015)

Ekler

Ek-1: Sosyal Ağ Eğitsel Kullanım Ölçeği

Aşağıda uygulama süresince kullanmış olduğunuz sosyal ağın eğitsel amaçlı kullanımına ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

1-Hiç katılmıyorum **10**-Tamamen katılıyorum anlamına gelmektedir.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.										
2	Öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.										
3	Sınıf içi tartışmaların yürütülmesinde yararlıdır.										
4	Ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesinde kullanışlıdır.										
5	Okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılmasında etkilidir.										
6	Ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesinde kullanışlıdır.										
7	Ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulmasında kullanılır.										
8	Derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulmasında yararlıdır.										
9	Grup çalışmalarının yürütülmesinde kullanışlıdır.										
10	Öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim sağlar										
11	Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses...) konusunda faydalıdır.										

Ek-2: Sosyal Ağ Kullanışlılık Anketi

Aşağıda uygulama süresince kullanmış olduğunuz sosyal ağın kullanımı ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Kendinize uygun gördüğünüz seçeneklerden her soru için bir adet seçiniz.

No	Madde	Hayır	Kısmen	Evet
1	Sosyal ağa kolaylıkla üye olabildiniz mi?			
2	Sosyal ağın özelliklerini öğrenmede zorlandınız mı?			
3	Sosyal ağın özelliklerinin kullanımında zorlandınız mı?			
4	Sosyal ağın görsel tasarımını beğendiniz mi?			
5	İlk kayd olduğunuzda kişisel bilgilerinizi kolayca düzenleyebildiniz mi?			
6	Grup içinde paylaşım yaparken zorlandınız mı?			
7	Öğretmeninize kolaylıkla mesaj gönderebildiniz mi?			
8	Sosyal ağdaki anket sistemini yararlı buldunuz mu?			
9	Ödev gönderirken zorlandınız mı?			
10	Sınavlarda sistemden kaynaklanan zorluk yaşadınız mı?			
11	Sistemde var olan kurdele ile ödüllendirme sistemini beğendiniz mi?			
12	Sosyal ağdaki etkinlikler özelliğini yararlı buldunuz mu?			
13	Mobil cihazınız ile sosyal ağa bağlandınız mı?			
14	Mobil cihazdan paylaşımında bulundunuz mu?			
15	Mobil cihazdan bağlanmayı yararlı buldunuz mu?			

Ek-3: Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 49809702-605-E.4780652
Konu: Araştırma İzni Ünvan Düzeltmesi
(Yakup OFLAZ)

07.05.2015

DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : Valilik Makamının 06/05/2015 tarih ve 605/4734082 sayılı yazıları.

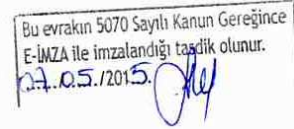
Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Doktora Programı Öğrencisi Yakup OFLAZ' ın "Sınıf Yönetimi Kapsamında İlkokul Öğrencilerinin Eğitiminde Sosyal Ağların Etkiliği" konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere ilimiz geneli ilkokul 4.sınıf öğrencilerine anket çalışması yapması ve yapılması planlanan araştırma çalışmaları için, Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (AR-GE) Birimi "Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü" tarafından 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı bakanlık onayı ile yayımlanan Genelge doğrultusunda ilgili izin talebini incelemiş olup ; "Valilik Oluru" ve "Onaylanmış Veri Toplama Aracı" ekte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Metin YALÇIN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler:

- Valilik Oluru (1 sayfa)
- Onaylanmış Veri Toplama Aracı (15 sayfa)

Karaman İş Merkezi K:5 Ar-Ge ve Özel Büro
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: adsoyad@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Göktül AKPINAR
Tel: (0 272) 2137603/214
Faks: (0 272) 2137605

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://cvraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 637d-28f4-3b25-8a96-5b0e kodu ile teyit edilebilir.

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı soyadı : Yakup OFLAZ

Doğum tarihi : 01/01/1980

Doğum yeri : Adana

Adres : Özer Sitesi B Blok Daire 12 Merkez / Afyonkarahisar

E-Posta : yakup.oflaz@hotmail.com

Öğrenim Durumu

Lise eğitimimi 1999 yılında Adana Yeşilevler Teknik Lisesinde tamamladım.
Üniversite eğitimimi 2005 yılında Dumlupınar Üniversitesinden tamamladım.
Doktora eğitimimi 2016 yılında Dumlupınar Üniversitesinde tamamladım.

İş Deneyimi

Görev Yeri	Görevi	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
Batman Üniversitesi	Araştırma Görevlisi	2014	-

Yayınlar

Oflaz, Y., & Şahin, S.H., Yörük, S. (2015). The role of social networks under the classroom management in primary school of education students. *Global Journal for Research Analysis* , 4(10), 147-148

